časopis gréckokatolíckej cirkvi • Ročník XXXVI. • Číslo 21-22. • 24.10.2004 • 30 Sk/Kč

slovo

Náš prepodobný otec Ján Rilský

Skutočný kresťan je kresťanom aj na cestách!

ThDr. Ján Mastiliak, CSsR

Chudobných máte vždy medzi sebou...

Mgr. Dávid Zorvan
farár
v Čeľovciach

Začnem otázkou: „Ktorého človeka neradi vidíte vo svojej blízkosti?"

Iste vám napadlo veľa konkrétnych ľudí, ale všeobecne do tejto skupiny patria ľudia, ktorí od vás niečo potrebujú a obracajú sa na vás s prosbou o pomoc.

Môžu to byť žobráci, chorí, starí, ale i členovia našej rodiny. Najmä deti majú úžasnú schopnosť „strašne" nás potrebovať práve vtedy, keď sa nám to nehodí. Vtedy ich zvyčajne odbíjeme frázami: „neskôr", „teraz nemám čas", „až bude vhodná doba" a pod.

Kedy je však pre nás vhodná doba na pomoc druhému? Nikdy. Pretože náš egoizmus nám bráni zanechať činnosť, ktorú máme v pláne, a venovať sa druhému. Naše lakomstvo nám zadržiava ruku, ktorá má z peňaženky vytiahnuť almužnu.

Vždy hľadáme spôsob, ako sa dostať z tejto nepríjemnej situácie. A keď aj pomôžeme, často je to preto, aby nám už dali pokoj, prípadne, aby nám boli zaviazaní alebo aby nás niekto pochválil. Skrátka, zo zištných dôvodov.

Ten, kto sa dnes len tak, bez nároku na odmenu, skloní k núdznemu, je považovaný za hlúpeho a márnotratného. A tých, ktorí dokonca vyhľadávajú chudákov a pomáhajú im s láskou, považujeme za svätých, ale nenormálnych. Hovoríme: „To nie je nič pre mňa. Ja sám mám málo a nemôžem sa deliť s inými. Nech sa postará vláda, Cirkev alebo nejaká charitatívna inštitúcia. To je ich starosť, oni sú za to platení."

Pripomínam slová Ježiša Krista, ktoré sú adresované všetkým jeho učeníkom: „Každému, kto ťa prosí, daj a ak ti niekto niečo vezme, nežiadaj to naspäť. Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im! Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Veď aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú. Ak robíte dobre tým, čo vám dobre robia, akúže máte zásluhu? Veď to isté robia aj hriešnici. A ak požičiavate tým, od ktorých to dúfate dostať naspäť, akúže máte zásluhu? Veď aj hriešnici požičiavajú hriešnikom, aby dostali naspäť to isté" (por. Lk 6,30-34).

Kristus nás mnohokrát priamo alebo podobenstvami vyzýva pomáhať všetkým ľuďom, ktorých v živote stretneme. Nádherne to zobrazuje napríklad v príbehu o milosrdnom Samaritánovi (Lk 10,30-37). A je to práve on sám, ktorý ako prvý koná podľa svojich slov. Kristus vidí, že umierame dobití našimi hriechmi a zlobou iných a naším údelom je smrť. Preto s láskou prichádza, aj keď je odmietaný, vysmievaný, urážaný ako samaritáni, a skláňa sa ako jediný, ktorý nám môže a chce zadarmo pomôcť. On uzdravuje, odpúšťa, dáva večný život. Koľkokrát sme pocítili túto nezištnú Božiu lásku vo svojom živote?

Práve skúsenosť s nezištnou Božou láskou dokáže pohnúť i naše kamenné srdcia, rozbiť múr sebectva a lakomstva, ktorý nám bráni milovať. „My milujeme, pretože on prvý miloval nás" (1 Jn 4,19).

Takže je stále potrebné ohlasovať vtelenú Božiu lásku Ježiša Krista - Človekoľubca (milujúceho ľudí), aby sa z ohlasovania tohto „bláznovstva a pohoršenia pre tento svet" rodili skutoční kresťania, ktorí nemilujú iba slovom, ale skutkom.

Toto číslo Slova je zamerané na „pomáhanie". Zámerom všetkých, ktorí doň prispeli, je trocha pomôcť k tomu, aby nás Kristus svojou láskou premieňal na svoj obraz, aby sme pochopili, že ten správny čas na pomáhanie je vždy, práve teraz.

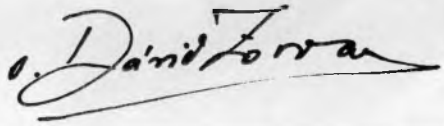

ZIPS NA SRDCI

„K dieťaťu by sa nikto nemal približovať inak, než s prívetivou tvárou."

Johann Michael Sailer

Večer sme sedeli v nemocnici spolu so sestričkami. Mali útulnú izbietku vyzdobenú kvetmi a vždy sa tešili na tiché chvíle večerného odpočinku. Pri čaji a koláčoch si rozprávali o svojich zážitkoch, starostiach i šťastí v povolaní.

Keď som ich poprosil, aby každá porozprávala svoj najkrajší zážitok z nemocnice, vyšli najavo radostné príbehy. A keďže matky predstavené majú právo byť trochu svojhlavé, táto múdra, zdržanlivá žena až na všeobecné naliehanie povedala tiež svoj príbeh:

Bolo to pred mnohými rokmi. Na detskom oddelení som mala nevyliečiteľne choré dievčatko. No napriek stálym bolestiam bolo toto dieťa vždy, keď som k nemu prišla veselé, niekedy až žiarilo od radosti. Keď som sa maličkej opýtala, prečo je taká šťastná, vytrvalo mlčala. Po mojej viac ráz opakovanej otázke: „No veď mi už povedz, prečo sa tak tešíš?", so zahanbeným, nežným úsmevom mi pošepla: „Lebo si tu ty!" To bol môj najkrajší zážitok – skončila matka predstavená tiež trochu v rozpakoch, akoby bola priveľmi otvorila zips na svojom srdci, ale predsa len s úsmevom!

Max Rössler, Objav radosť

vyberáme z obsahu

ROZHOVOR
Čokoľvek ste urobili jednému 3

SPRAVODAJSTVO
Z kresťanského sveta 4
Správy z domova 5-11

DUCHOVNÉ ČLÁNKY
Pastiersky list o Cirkvi ... 12
Náš prepodobný otec Ján Rilský 13
Svätý mučeník Nestor 13
TÉMA 14-15
Spol. modlit. zachráňme svoje deti 15
Rozhovor lásky 16
Jakub a kríž 17
Nádej zomiera posledná 18
Skutočná kresťan je kresťanom ... 19
O duchovnom otcovstve 20
ThDr. Ján Mastiliak, CSsR 22

slovo
časopis gréckokatolíckej cirkvi

■ Vydáva Vydavateľstvo PETRA s cirkevným schválením Gréckokatolíckeho biskupstva pod č.j. 3317/99. ■ **Šéfredaktor:** Mgr. Juraj Gradoš ■ **Cenzor:** Anton Mojžiš ■ **Redaktorka:** Mgr. Anna Porhinčáková ■ **Jazyková úprava:** PhDr. Adriana Matoláková, Mgr. Emília Bakajsová ■ **Adresa redakcie:** SLOVO, Hlavná 3, P O. Box 204, 080 01 Prešov, *tel.:* 051-7562 668, *fax:* 051-7562 667, *e-mail:* slovogrk@greckokat.sk, *web stránka:* http://petra.grkatpo.sk/ ■ **Osvit, tlač a väzba:** Vydavateľstvo Michala Vaška Prešov ■ **Celoročné predplatné na rok 2004:** *Slovensko:* 390 Sk; *Okolité štáty:* 390 Sk + poštovné 870 Sk; (37 €); *Ostatná Európa:* 390 Sk + poštovné 1050 Sk (40 €); *Zámorie:* 390 Sk + poštovné 1640 Sk (65 $); číslo účtu: 262 872 8493/1100, SWIFT KÓD: TATR SK BX, var. symbol: 2004 ■ *Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku.* ■ Novinové zásielky: VsRP - 661/2003 ■ ISSN 1335-7492 ■ *Uzávierka pre spravodajstvo do čísla 24 je 2.11.2004.*

Snímka z titulnej strany: Hlavná snímka: Tabula Toronstkému v Humennom (B. Voroňák), ďalšie snímky: Monastier (int.); Havária (L. Matejovič); J. Mastiliak, CSsR (archív redakcie).

Posledná strana: Reklama.

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY

November

Aby muži a ženy, vedomí si svojho kresťanského povolania v Cirkvi, veľkodušne odpovedali na Božie volanie a usilovali sa o svätosť.

Aby misionári nikdy nezabúdali na to, že zdrojom účinnosti evanjelizácie je osobitná svätosť a dôverné spojenie s Kristom.

Za zomretých veriacich. Aby sme nezabudli na našich zosnutých a pomáhali im vyslobodiť sa z očistca.

„Čokoľvek ste urobili jednému z týchto najmenších bratov...“

Rozhovor s Mgr. Petrom Valičekom, zástupcom riaditeľa Gréckokatolíckej diecéznej charity a koordinátorom resocializačného systému „Cesta k domovu“

Kedy a s akým zámerom vznikla Gréckokatolícka diecézna charita v Prešove?

Gréckokatolícka diecézna charita (GK DCH) bola zriadená Jeho Excelenciou biskupom Pavlom Petrom Gojdičom, OSBM, v novembri 1947 ako diecézna odbočka Ústrednej charity na Slovensku. Svoju činnosť obnovila v septembri 1991 na podnet Jeho Excelencie Mons. Jána Hirku, prešovského sídelného biskupa. Účelom založenia je v zmysle slov „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto najmenších bratov, mne ste urobili“, preukazovať činorodú službu, aby každý človek bez výnimky mohol žiť, poznať svoju dôstojnosť, hodnotu a poslanie, a tak sa na základe slobodnej voľby mohol prejavovať a realizovať.

Čo je vašou hlavnou úlohou?

Poslaním Gréckokatolíckej diecéznej charity je napĺňanie evanjeliového prikázania lásky k Bohu a k blížnemu a pomoc ľuďom v núdzi.

Akým spôsobom pomáhate ľuďom, ktorí potrebujú pomoc alebo útulok?

Najdôležitejšie je prijímať človeka, nech už má akýkoľvek problém, takého, aký je a hľadať v ňom dobro, ktoré v sebe nosí každý človek. Na tomto kúsku dobra, ktoré bolo Bohom do našich sŕdc zasiate, sa dá veľa stavať a meniť, len to musí, samozrejme, chcieť sám aj ten, koho sa tá zmena najviac dotýka.

Mgr. Peter Valiček nar. 4.3.1968 v Prešove a bývajúci v Kapušanoch pri Prešove. Pochádza z robotníckej rodiny. Je ženatý a má dve deti. V r. 1982 ukončil Základnú školu v Kapušanoch pri Prešove, v r. 1986 Strednú priemyselnú školu strojníckeu v Prešove a od roku 2000 je absolventom Katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU v Prešove. Od 12.7.1993 je pracovníkom GK DCH, kam prestúpil z a.s. VAP Prešov.

Akým cieľovým skupinám sa venuje charita?

GK DCH sa venuje osobám závislým a bez domova v projekte Cesta k domovu; starým, chorým a opusteným ľuďom v domácnostiach; deťom a mládeži s kombinovaným postihom vo veku od 3 do 25 rokov. GK DCH je zapojená i do celoslovenského projektu pomoci migrantom a utečencom a ďalších aktivít.

Môžete našim čitateľom bližšie predstaviť jednotlivé centrá?

Projekt Cesta k domovu sa zaoberá osobami závislými a bez domova, je skutočne ojedinelým projektom svojho druhu na Slovensku. Pozostáva zo štyroch stupňovitých a navzájom spolupracujúcich zariadení, ktorých cieľom je komplexná resocializácia týchto ľudí a ich znovuzačlenenie do spoločnosti.

Starým, chorým a opusteným ľuďom v domácnostiam sa zasa venuje opatrovateľská služba v rodinách, ktorá im poskytuje pomoc pri nevyhnutných životných úkonoch, zabezpečení bežného chodu domácnosti, donáškou obedov, duchovným servisom a pod. Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti poskytujú týmto klientom odborné zdravotnícke služby, t. j. ošetrovateľské úkony v ich prirodzenom prostredí.

Deťom a mládeži s kombinovaným postihom vo veku od 3 do 25 rokov sa venuje Dom sv. Anny v Starej Ľubovni. Jeho cieľom je zlepšovať životné podmienky zdravotne postihnutých detí a mládeže a tým prispievať k zamedzovaniu akýchkoľvek foriem sociálneho vylúčenia tejto cieľovej skupiny voľnočasovými a pracovnými aktivitami.

Pomoci migrantom a utečencom sa GK DCH venuje od roku 2001 pod názvom „Pomoc ľuďom na cestách“.

Charita je tiež zapojená do projektu AU-PAIR, pripravuje a sprostredkováva mladých asistentov vo veku 18 – 26 rokov pre pomoc v rodinách s deťmi v nemecky hovoriacej oblasti (Nemecko, Rakúsko).

Pomoc pre Ukrajinu a spolupráca s o. Petrom Krenickým, pôsobiacim v oblasti Usť-Čorná, najmä pri vybavovaní dokladov pre vstup na Slovensko a na Ukrajinu, prijímanie darov pre farnosti Zakarpatskej Ukrajiny je tiež súčasťou našej činnosti.

Aká je úloha Resocializačného systému „Cesta k domovu“(RS CKD)?

Cieľom RS CKD je resocializácia a reintegrácia drogovo závislých osôb, resp. osôb bez domova. Pričom sa tento proces uskutočňuje postupne v štyroch zariadeniach, ktoré spolu veľmi úzko spolupracujú. Komplexnosť celého systému dotvárajú doplnkové aktivity a spolupracujúci odborníci v projekte. Inými slovami povedané, snažíme sa o znovuzačlenenie problémových skupín obyvateľstva do bežného života.

Aký vzťah má charita k bezdomovcom?

Ľudia bez domova sú z pohľadu charity ľuďmi v núdzi, ktorí si zaslúžia našu pozornosť a záujem. Mnohí z nich sa do tejto ťažkej situácie dostali sami, ale sú aj takí ktorí sa v nej ocitli hrou osudu. Pracovníci charity sa ich nesnažia súdiť, ale skôr im pomáhajú v zmysle slov Pána Ježiša „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto najmenších, mne ste urobili“...

Môžete nám bližšie predstaviť časopis Cesta, ktorý vydáva charita?

Redakcia časopisu Cesta je pravidelnou doplnkovou aktivitou projektu RS CKD.

Vydávanie a distribúcia pouličného časopisu abstinentov, bezdomovcov a sympatizantov RS CKD pod týmto názvom je zameraná na osvetu v oblasti prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov, resocializáciu, evanjelizáciu a informovanie verejnosti. Cieľovou skupinou je široká verejnosť všetkých vekových kategórií. Časopis je jediným pouličným kresťanským časopisom na Slovensku. Oficiálny začiatok výroby a distribúcie časopisu je 1. marec 2003.

Ako napomáha časopis Cesta začleneniu bezdomovcov do spoločnosti?

V prvom rade tak, že im ponúka možnosť dôstojným spôsobom nadobudnúť finančný príjem na svoju osobnú potrebu. V takom prípade klienti nepotrebujú žobrať na ulici, chodiť po kontajneroch, a tak nadobúdať prostriedky na každodenný život.

(pokračovanie na strane 17)

Z KRESŤANSKÉHO SVETA

VATIKÁN: Ján Pavol II. opäť vyzýva na zastavenie krviprelievania vo svete. Pre Rádio Vatikán povedal: „S veľkou bolesťou a obavou som prijal správu o teroristických atentátoch v Izraeli a v Rusku, kde zahynulo veľa bezbranných a nevinných ľudí. Aj v mučenom Iraku sa zatiaľ nezastavuje reťaz slepého násilia, ktoré bráni návratu k normálnemu životu. K hnusu z barbarskej popravy dvanástich nepálskych občanov sa pridáva triaška a obava o osud dvoch francúzskych novinárov, ktorí sú stále v zajatí ich únoscov. Vydávam túto výzvu, aby sa všade násilie, ktoré je vždy odsúdeniahodné, zastavilo, aby sa s francúzskymi novinármi zachádzalo ľudsky a aby boli čím skôr vrátení svojim drahým"(TKKBS).

PRAHA: V nedeľu 26. septembra 2004 bola v Chráme Panny Márie Víťaznej na Malej strane v Prahe o 12. hodine slávnostná bohoslužba. Chrám je známy milostivou soškou Pražského Jezuliatka, ktorú vo veľkých počtoch navštevujú pútnici z celého sveta, najmä z Filipín a Malajzie. Mladý manželský pár z Malajzie tu v túto nedeľu krstil svoje dieťa. Kňaz vo svojom príhovore pred koncom bohoslužby poukázal na toto dieťa ako na zázračné. Keď bola mladá mamička v treťom mesiaci tehotenstva, bola v Prahe na kontrole u lekára, ktorý zistil, že dieťa má zväčšené ľadviny. Po viacnásobných kontrolách a naliehaní na matku, aby podstúpila umelý potrat, obaja rodičia sa obrátili na kňaza Chrámu Panny Márie Víťaznej a prosili ho o pomoc. Kňaz spolu s modlitbovou skupinou začali za dieťa modlitbu a pri oltári Pražského Jezuliatka odslúžil bohoslužbu. Pri následnej lekárskej kontrole lekár skonštatoval, že dieťa je v poriadku. Toto všetko vyvolalo v chráme potlesk. Šťastní mladí rodičia usporiadali po bohoslužbe malé občerstvenie, na ktoré pozvali všetkých prítomných (TKKBS/-elle-).

NEAPOL: Krv sv. Januára v Neapole sa 19. septembra 2004 opäť skvapalnila. Oznámil to kardinál Michele Giordano, neapolský arcibiskup, tisícom zhromaždených veriacich. Zišli sa v neapolskej katedrále, aby oslávili liturgickú spomienku patróna svojho mesta. Kardinál tiež informoval, že cirkev v Neapole oslávi 1700 rokov od mučeníckej smrti sv. Januára medzinárodným študijným kongresom o živote svätca. Na kongrese vystúpia s príspevkami vedci z oblasti archeológie, antropológie, histórie umenia i hudby. Zázrak skvapalnenia krvi sv. Januára uchovávanej v zapečatenej sklenenej ampulke sa zvyčajne koná tri razy do roka – 19. septembra, na jeho sviatok, prvý víkend v máji a 16. decembra, na výročie erupcie sopky Vezuv v roku 1631, ktorá sa podľa tradície skončila po tom, čo sa veriaci modlili k patrónovi svojho mesta. Sv. Január, biskup Beneventa, bol sťatý v roku 305 (ZE/-zg-TK KBS).

BESLAN: Pravoslávny biskup, do ktorého kompetencie patrí pastorácia ruského mesta Beslan, navrhol, aby sa na dejisku tragédie rukojemníkov postavil chrám. Vyslovil to pred veriacimi, ktorí sa zúčastnili liturgie na pamiatku obetí teroristického útoku v Beslane. Biskup sa zišiel s rodinami obetí, aby sa s nimi pomodlil na mestskom cintoríne, na ktorom boli pochovaní, ako povedal, „mŕtvi z tejto vraždy nevinných". Biskup Theophane ďalej navrhol, aby sa mená obetí zapísali na pamätné tabule, ktoré potom umiestnia v chráme (ZE/-zg-TK KBS).

VÝSTAVA SLOVENSKÝCH IKON V RÍME

Do Večného mesta zavítala výstava slovenských ikon – diel súčasných slovenských ikonopiscov združených v Spolku ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda Slovenska. Vyše tridsať ikon je inštalovaných v priestoroch pri Chráme Gesù e Maria na Via del Corso v centre Ríma (blízko Piazza del Popolo). Výber chrámu nie je náhodný – každú nedeľu sa tu konajú slovenské bohoslužby.

Slávnostné otvorenie výstavy sa uskutočnilo v utorok 5. októbra. Začalo sa archijerejskou božskou liturgiou v slovenskom jazyku, ktorú slávil vladyka Ján Babjak, SJ, prešovský eparchiálny biskup, jeden z otcov myšlienky Spolku ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda a jeden z jeho zakladateľov. Spoluslúžili o. Cyril Vasiľ, SJ, dekan Fakulty kanonického práva Pápežského východného inštitútu, o. Milan Lach, SJ, hlavný radca spolku, a ďalších asi dvanásť katolíckych kňazov byzantského i latinského obradu. O spev a asistenciu sa postarali bohoslovci z Pápežského kolégia Russicum.

Vladyka Ján Babjak, SJ, vo svojej homílii poukázal na to, že v dnešnej dobe sa hodnota telesného zdravia veľmi zdôrazňuje. V oblasti duševnej je to ale často inak, mnohí zotrvávajú vo svojej chorobe a nechcú byť uzdravení. Príčinou duševnej choroby sú naše hriechy a neviazanosti. Božie slovo nás však pozýva k uzdraveniu. „Ježiš túži po tom, aby sme boli nielen zdraví, ale aby naša láska vzrastala a boli sme plní ovocia spravodlivosti. Inými slovami – aby sme prežívali svoj život v radosti a usilovne rozmnožovali talenty, ktoré do nás vložil Boh. Dnes uvidíme peknú výstavu ikon – prácu tých, ktorí v radosti objavili v sebe dary Božie a tieto dary nezakopali, ale ich rozvíjajú. Ikony prinášajú zdravie tým, ktorí ich píšu, a tiež ho sprostredkúvajú tým, ktorí pred nimi meditujú. Želám nám všetkým, ale aj tým, ktorí budú obdivovať túto výstavu, aby sme boli duchovne i telesne zdraví, aby sme mohli s radosťou spolupracovať vo svojom živote s darmi, ktoré nám dal Boh. Mojím želaním je, aby aj táto maličká výstava prispela k uzdravovaniu ľudí. Aby sa cez tieto ikony ľudia dostali bližšie k Ježišovi, aby mali odvahu ako malomocný z evanjelia volať: ‚Pane, uzdrav ma! "

Po svätej božskej liturgii vladyka Ján ešte v prednáške priblížil hlbokú teológiu ikony a jej význam a miesto v našom duchovnom živote. Prednáška odznela v slovenskom jazyku so simultánnym prekladom do taliančiny. Napokon Vincent Luca, kancelár Spolku ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda, krátko predstavil jeho činnosť a ciele.

Spolok ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda vznikol v r. 1998 s cieľom rozvíjať ikonopisectvo na Slovensku ako neoddeliteľnú súčasť nášho cyrilo-metodského dedičstva a duchovného i kultúrneho bohatstva Gréckokatolíckej cirkvi. Spolok zorganizoval 5 ikonopiseckých škôl a 12 výstav. Výstava vo Večnom meste je prvou v zahraničí.

Na slávnosti, ktorú korunovalo agapé, sa zúčastnili aj veľvyslankyňa SR pri Svätom stolci Dagmar Babčanová, veľvyslanec SR pri Talianskej republike Jozef Mikloško a mnoho krajanov žijúcich v Taliansku i mnoho miestnych obdivovateľov ikon a priateľov Slovenska. Výstava potrvá v priestoroch pri chráme do 11. októbra, potom sa presunie na iné miesto, aby sa k ikonám mohlo dostať čo najviac obdivovateľov.

VORENIE AKADEMICKÉHO ROKA NA PÁPEŽSKOM VÝCHODNOM INŠTITÚTE

Otvorenie akademického roka na Pápežskom východnom inštitúte (Pontificio Istituto Orientale) v Ríme sa tento rok nieslo v znamení Slovenska. Akademický rok sa začal 4. októbra 2004 slávnostnou archijerejskou bož-

skou liturgiou v Chráme sv. Antona pri Pápežskom kolégiu Russicum, ktorý sa nachádza hneď vedľa Pápežského východného inštitútu, v blízkosti baziliky S. Maria Maggiore. Práve slovenskí gréckokatolíci sú najpočetnejšou skupinou spomedzi študentov v tomto kolégiu. Tradíciou je, že liturgia na začiatku akademického roka je zakaždým v niektorom inom východnom obrade. Tento rok svätú božskú liturgiu v byzantsko-slovanskom obrade slávil vladyka Ján Babjak, SJ, prešovský eparchiálny biskup. Prítomný bol aj emeritný patriarcha Ignác Moussa kard. Daoud, prefekt Kongregácie pre východné cirkvi, ktorý predniesol aj homíliu, kardinál Tomáš Špidlík, SJ, a mnohí ďalší významní hostia. Lectio brevis na otvorenie akademického roka potom predniesol Slovák-gréckokatolík Prof. ICDr. Cyril Vasiľ, SJ, dekan Fakulty kanonického práva. Na Pápežskom východnom inštitúte dlhé roky pôsobil aj ďalší slovenský jezuita byzantského obradu – o. Michal Lacko. Po príhovore rektora inštitútu Prof. ThDr. Hectora Valla nasledovalo občerstvenie pre všetkých prítomných s priestorom pre osobné stretnutia a rozhovory. Na slávnosti sa zúčastnila aj veľvyslankyňa Slovenskej republiky vo Vatikáne Dagmar Babčanová.

Andrej Škoviera – www.grkat.net
Snímka: Ján Hnilica

Prvé výročie blahorečenia biskupa mučeníka Vasiľa Hopka

Dňa 13. septembra 2004, v predvečer prvého výročia blahorečenia prešovského pomocného biskupa-mučeníka Vasiľa Hopka a rehoľnej sestry mučenice Zdenky Schelingovej, sa v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Pre-

šove uskutočnila ďakovná slávnosť, ktorou si Prešovská eparchia pripomenula tretiu pastoračnú návštevu Svätého Otca Jána Pavla II. na Slovensku a slávnosť beatifikácie zo dňa 14. septembra 2003 v Bratislave. Prešovský eparcha Mons. Ján Babjak, SJ, spolu s emeritným prešovským biskupom Mons. Jánom Hirkom, kňazmi a veriacimi Prešovskej eparchie, slávil o 16.30 hod. ďakovnú archijerejskú svätú liturgiu.

Homíliu predniesol protosynkel Prešovskej eparchie o. Vladimír Skyba. Zamýšľal sa nad otázkou Ježiša Krista z evanjelia: *„Za koho pokladajú ľudia Syna človeka? A za koho ma pokladáte vy?"* Za koho pokladáme Ježiša? Túto otázku dnes kladie Ježiš nám. Je veľmi dôležitá. Blahoslavený Vasiľ spoznal v Ježišovi Kristovi prorokmi predpovedaného Mesiáša. Svojho Pána a Vykupiteľa. Preto dokázal za vernosť Kristovi a Cirkvi obetovať svoj život. Spoznal, že v kríži Ježiša Krista zomiera v kresťanovi starý človek a rodí sa nový. Kríž dostáva kresťan preto, aby tam stratil život, aby na kríži zomrel starý človek a stal sa novým Adamom. Nebojme sa dnes povedať, že Ježiš Kristus je náš Mesiáš a Pán.

Slávnosť pokračovala Molebenom k blahoslavenému Vasiľovi pri jeho relikviách v Kaplnke sv. apoštolov Petra a Pavla. Vladyka Ján Babjak potom posvätil nové ikony blahosla-

vených biskupov-mučeníkov Pavla Petra Gojdiča a Vasiľa Hopka, ktoré sú umiestnené v kaplnkách nad ich relikviami. Napísal ich Dr. Edmund Bachmann z Nemecka.

Zo slávnosti bol odoslaný pozdravný list Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi II. ako prejav vďaky za dar blahorečenia Vasiľa Hopka, za minuloročnú návštevu a za apoštolské dielo, ktoré koná pre dobro celého ľudstva.

Ľubomír Petrík
Snímky: J. Gradoš

Nové cirkevné gymnázium v Prešove

Vo štvrtok 2. septembra 2004 bolo v Prešove na sídlisku Sekčov slávnostne otvorené Gymnázium blahoslaveného biskupa-mučeníka Pavla Petra Gojdiča, ktorého zriaďovateľom je Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove.

V Gréckokatolíckom chráme Povýšenia svätého Kríža na Sekčove bola o 10. hod. slávnostná archijerejská svätá liturgia, ktorej predsedal prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ. Koncelebrovalo 20 kňazov. Medzi účastníkmi boli predovšetkým žiaci novootvoreného gymnázia a Strednej zdravotníckej školy sv. Bazila Veľkého z Prešova. Slávnosti sa zúčastnili aj predstavitelia rímskokatolíckej, pravoslávnej a evanjelickej cirkvi z Prešova, primátor mesta Prešov Ing. Milan Benč, prednosta Krajského školského úradu v Prešove Ing. Ľubomír Štofaník a ďalší predstavitelia samosprávy a štátnej správy.

V homílii vladyka Ján Babjak, SJ, pripomenul, že je veľmi dôležité počúvať Božie slovo. „Potrebujeme počuť slovo útechy a uistenia, že nie sme sami v tomto svete, v ktorom je niekedy ťažké zorientovať sa." Čas štúdia nazval vladyka Ján časom Pánovej milosti. Zo života blahoslaveného prešovského biskupa-mučeníka Pavla Petra Gojdiča vyzdvihol skutočnosť lásky. Blahoslavený Pavol miloval tak, že neváhal dať svoj život. Milovať skutočne znamená dávať svoj život. „Cirkev nám ohlasuje, že je tu Boh, lebo len z Božej milosti môžeme prijať jeden druhého, len Božia moc nás urobí schopnými nepohoršovať sa nad druhými, milovať druhého a dávať život za neho." Žiakom zaželal, aby sa im ich nová škola stala miestom dozrievania vo viere, aby sme sa všetci stávali svedkami Ježiša uprostred dnešného sveta.

Nové gymnázium, ktorého riaditeľkou je sr. RNDr. Petra Eva Síčáková, SNPM, je siedmou cirkevnou školou Prešovskej eparchie. Nadväzuje na gréckokatolícke gymnázium, ktoré v Prešove založil ešte blahoslavený biskup Gojdič. Postupne sa bude rozširovať. V tomto školskom roku začína s dvoma triedami prvého ročníka, do ktorého nastúpilo 47 žiakov.

Po svätej liturgii otec biskup Ján Babjak, SJ, posvätil priestory školy a poďakoval všetkým, ktorí sa pričinili o vznik tohto cirkevného gymnázia.

Ľubomír Petrík

SPRÁVY Z DOMOVA

HANUŠOVCE NAD TOPĽOU: Prázdniny v Hanušovciach nad Topľou sme začali poďakovaním sa Bohu za prežitý školský rok na ďakovnej svätej liturgii. Hneď na začiatok prázdnin sme sa všetci uzhodli v tom, že v duchovnom živote by prázdniny nemali byť.

V dňoch 16.-18. júla 2004 sa v našej farnosti uskutočnila prvá odpustová slávnosť ku cti Pavla Petra Gojdiča, prešovského biskupa a patróna nášho chrámu. Prítomnosť nášho patróna sme mohli pociťovať počas trvania celej slávnosti prostredníctvom ostatkov vystavených v chráme a tiež jeho mocným príhovorom, ktorý bolo cítiť z atmosféry modlitby a pokoja týchto dní. Veľká vďaka patrí kňazom, ktorí sa prišli s nami podeliť o krásu nášho chrámového sviatku a ohlásili nám Božie slovo. Piatok sa niesol v znamení Márie, o ochrane a láske ktorej nám v duchovnej obnove kázal o. Peter Iľko z Torysiek. Sobota bola liturgickou spomienkou na blaženého biskupa Pavla, ktorého nám počas duchovnej obnovy predstavil o. Martin Jurašek, policajný duchovný. Nedeľa bola vyvrcholením slávnosti, kedy hlavným slúžiacim a kazateľom bol o. Vojtech Boháč, dekan Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v Prešove. Veľká vďaka patrí Bohu za chvíle prežité počas tejto odpustovej slávnosti, keď skrze duchovných otcov nám daroval nesmierne množstvo milostí, potrebných do nášho života.

V dňoch 26.-30. júla 2004 sa deti a mládež vybrali na výlet do farnosti Torysky. Aj keď nám počasie veľmi neprialo, bola to opäť možnosť spoznávať nielen samých seba navzájom, ale aj Boha a jeho vôľu v našich životoch. Aj napriek dažďu a chladu sme zažili množstvo nádherných chvíľ. Chceme týmto srdečne poďakovať kňazovi v Toryskách, jeho manželke a celej farnosti za milé prijatie a veľkú starostlivosť o nás všetkých.

V prvú augustovú sobotu sme sa vybrali na fatimskú sobotu do Lutiny, ktorú organizoval náš dekanát Vranov nad Topľou – Čemerné. Tam sme sa prostredníctvom slov o. Ľubomíra Petríka, kancelára biskupstva v Prešove, presvedčili o tom, aké je nebezpečné odmietnuť Boha v našich životoch a aký mocný je príhovor našej nebeskej Matky. Odišli sme povzbudení a zároveň pevne rozhodnutí smelšie kráčať za Ježišom Kristom.

Posledný deň prázdnin sme sa ráno stretli v chráme na svätej liturgii a po nej sme sa vydali na cyklotúru do neďalekej farnosti Remeniny, kde sme sa spolu s mladými tejto farnosti stretli na miestnom ihrisku. Celý deň bol charakteristický množstvom zábavy, smiechu a dobrej nálady. K takýmto letným akciám patrí aj opekačka, ktorú sme ani my nevynechali.

V prvý septembrový víkend sa v našom meste uskutočnila veľká kultúrno-spoločenská akcia „Stretnutie rodákov", ktorej predchádzalo ekumenické modlitbové stretnutie za účasti všetkých cirkví v Hanušovicach nad Topľou. Je potešiteľné, že na tomto stretnutí prvýkrát verejne vystúpili so svojím spevom ženy z nášho cirkevného spoločenstva

➲➲➲

a skrášlili gréckokatolícku časť tejto bohoslužby.

Sme všetci vďační Bohu za prežité chvíle počas týchto prázdnin a veríme, že pohoda, pokoj, láska a Božie milosti sa naplno prejavia počas tohto školského roka a my budeme mať odvahu vyznávať, že Boh je naším Pánom (Miroslav Ilko, farár v Hanušovciach nad Topľou).

BRATISLAVA: Prešiel rok, čo väčšina Slovákov, predovšetkým Petržalčanov, s radosťou očakávala a uctila si návštevu Svätého Otca Jána Pavla II. František Kollár, predseda farskej rady farnosti Svätej Rodiny, ktorá mala s návštevou obrovské množstvo práce, sa k tejto návšteve vyjadril takto: „Aj po roku môžeme spokojne potvrdiť, že návšteva Svätého Otca sa vydarila a bola na vysokej úrovni. Z Vatikánu, od starostu Petržalky aj arcibiskupa sme dostali poďakovanie za výborne pripravenú návštevu. Vlastne, doteraz sú kladné ohlasy na celé podujatia v Petržalke."

Tí, ktorí sa zúčastnili pred rokom na tomto stretnutí so Svätým Otcom, si určite všimli, že chrám, pri ktorom bola tribúna s oltárom, ešte nebol dokončený. Aj keď nie je všetko ani teraz dokončené, predsa, chrám slúži svojmu účelu. Aj bohoslužba v utorok, 14. 9.2004 o 18. hod., ktorá sa konala ako spomienka na návštevu Svätého Otca, už bola v chráme. Po nej bola o 20. hod. slávnostná akadémia a celú noc bola vystavená Sviatosť oltárna v otvorenom chráme až do rána do 8. hod, keď bola druhá bohoslužba.

Slávnostnú bohoslužbu slúžil otec arcibiskup Sokol spolu s emeritným otcom biskupom Vrablecom, ktorý bol aj slávnostným kazateľom. Spolu s nimi koncelebrovali mnohí kňazi latinského obradu a za Gréckokatolícku cirkev otec Matejovič.

Otec biskup Vrablec vo svojej homílii vyzval prítomných, aby si stanovili jasný životný cieľ, a potom s Božou pomocou vytrvalo a verne za ním kráčali. Príkladom nám môžu byť aj blahoslavení - otec biskup Vasiľ a sestra Zdenka, ktorých práve na tomto mieste za blahoslavených vyhlásil Svätý otec Ján Pavol II.

Otec arcibiskup Sokol na záver povzbudil všetkých veriacich, aby sa nedali zviesť postupujúcou a neraz i arogantnou profanizáciou. Veď ani blahoslavenému o. Vasiľovi, ani sestre Zdenke nebolo jednoduché zostať vernými Kristovi a jeho Cirkvi. Ba naopak, táto vernosť ich stála život.

Pre nás gréckokatolíkov bolo toto vyhlásenie za blahoslaveného biskupa Vasiľa v Bratislave symbolické aj v tom zmysle, že tak, ako je Bratislava hlavným mesto Slovenska, aj bl. biskup Vasiľ patrí celému Slovensku. Aj obrad z ktorého vyšiel, patrí nielen na Východ, ale aj na miesta, kde začali pôsobiť tí, ktorí nám ho pred stáročiami priniesli – svätí bratia Cyril a Metod.

Prosme v modlitbách našich blahoslavených biskupov Vasiľa i Pavla a blahoslaveného kňaza Trčku, aby sa prihovárali za nás u nebeského Otca. Aby sa prihovárali za jednotu kresťanov, ale aj za to, aby sme

Nová cirkevná materská škôlka

Dňa 8.9.2004 na sviatok Narodenia presvätej Bohorodičky vladyka Milan slávnostne posvätil a tým aj otvoril „Cirkevnú školu blahoslaveného biskupa Vasiľa Hopka" vo farnosti Topoľany. Je to prvá cirkevná materská škola v Košickom apoštolskom exarcháte a prvá zo škôl, ktorá nesie meno blahoslaveného biskupa Vasiľa Hopka.

Táto materská škola sídli v budove, ktorá je majetkom Gréckokatolíckej cirkvi v Topoľanoch a do 31.6.2004 v nej sídlila štátna materská škola. Aj keď si budova počas letných prázdnin vyžiadala nemalú rekonštrukciu, aby mohla slúžiť naďalej svojmu účelu, predsa len celá slávnosť bola obohatená o rozžiarené detské očká, ktoré sa na novú materskú školu tešili.

Po posviacke obnovenej budovy, po odovzdaní menovacieho dekrétu o. Petrom Oreničom, riaditeľom školského úradu pri Apoštolskom exarcháte v Košiciach pani riaditeľke A. Kopkovej, slávnosť pokračovala v tunajšom chráme svätou liturgiou, na ktorej sa zúčastnilo množstvo veriacich, medzi nimi aj rodičov detí, ktoré navštevujú tunajšiu materskú školu. Celú slávnosť doprevádzal chrámový zbor, ktorý pôsobí pri kláštore otcov Redemptoristov v Michalovciach.

Na záver sa vladykovi Milanovi poďakoval tunajší farár farnosti Topoľany o. Slavomír Čekan a deti z novootvorenej materskej škôlky.

Bola to slávnosť, na ktorú sa len tak nezabudne. Veď dnešná mladá generácia a zvlášť aj najmenší potrebujú pre svoj ďalší vývoj nasmerovanie sa na Pána Boha. A práve v tejto materskej škôlke bude tento rok 25 detí spoznávať svojho najlepšieho priateľa Ježiša Krista.

M.T.

Tretí ročník túry na Makovicu

„Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som aj ja medzi nimi" (Mt 18,20).

V duchu tohto citátu sa niesol v poradí už 3. ročník túry na Makovicu, ktorá sa konala 21. júla t.r.

Deň sme začali s naším nebeským Otcom, archijerejskou svätou liturgiou s vladykom Milanom Chauturom, CSsR, v cerkvi v Čižatíciach, kde sa zišla mládež z okolitých dedín.

Okolo desiatej hodiny sa fyzicky zdatnejší odvážlivci vydali na 18 km dlhú túru na bicykloch pod vedením vladyku Milana. O niečo neskôr sa na cestu vydal zvyšok skvele naladenej posádky na ávii a autách.

Približne o hodinu a pol sme boli všetci na 1. stanovisku našej cesty, pri Hatalovskej chate, kde sme sa pri horúčave 30ÚC občerstvili a ovlažili vodou zo studničky. Po oddychu sa najodvážnejší vydali na bicykloch k cieľu našej cesty, ku krížu na vrchole Makovice. Zvyšok sa viezol na autách. Pri kríži, kde bola okolo nás nádherná scenéria ukazujúca Božiu veľkoleposť, sme sa pomodlili Moleben k Prečistej Bohorodičke. Očarení prírodou a ďakujúc Bohu sme sa dali na cestu späť k chate. Niektorí nasledovali vladyku Milana šprintom, iní to riskovali na bicykloch a niektorí si vychutnávali cestu chôdzou.

Pri chate sme sa najedli výbornej gulášovej polievky a po chvíľke oddychu sme sa začali venovať loptovým hrám. Najzaujímavejší bol futbalový zápas medzi kňazmi pod vedením vladyku Milana a mužstvom Čižatíc na čele s kurátorom Rastislavom. K výsledku len toľko: „Sláva víťazom, česť porazeným... (aj tak ste stále frajeri)."

Celý čas bolo k dispozícii ohnisko, pri ktorom sme si mohli opiecť niečo na zahryznutie. Nakoniec nadišla chvíľa, na ktorú sme sa vôbec netešili. Odchod domov. Desiatkom ruženca sme sa poďakovali našej nebeskej Mamke a Otcovi za nádherne prežitý deň pod ich ochranou.

Pod vedením vladyku Milana sme nasadli na naše „železné tátoše" a s veselým srdiečkom sme odišli domov.

Obrovské Pán Boh zaplať patrí všetkým organizátorom, vladykovi Milanovi, že nás poctil svojou návštevou, duchovným otcom za príjemnú atmosféru, kuchárkam, všetkým veriacim, ktorí sa za nás modlili a v neposlednom rade našmu duchovnému otcovi Vladimírovi Starostovi z Čižatíc.

Všetci sa tešíme a veríme, že ak Boh dá, tak sa stretneme aj na budúci rok, a vo väčšom počte.

Lucia

Tri slávnostné dni vo farnosti Zbehňov

V Trebišovskom protopresbyteriáte môžete navštíviť farnosť Zbehňov, ku ktorej patrí filiálna obec Malé Ozorovce. A práve tu mohli veriaci obidvoch obradov a všetci pozvaní zažiť slávnostnú atmosféru počas liturgických obradov a spevov.

V piatok 6. augusta 2004, vo sviatok Premenenia Pána, sme v zbehňovskom Chráme sv. apoštolov Petra a Pavla, privítali preosvieteného vladyku Milana Chautura, ktorý posvätil nový 500 kg vážiaci zvon „svätého Petra".

Odliatie zvona si vynútila skutočnosť, že predchádzajúci zvon bol pred niekoľkými rokmi opravovaný a opäť praskol na inom mieste, a tak sa stal nepoužiteľným.

Vo veriacich sa hneď zrodila túžba po novom zvone, ktorý by svojím „spevom" volal veriacich ku stretnutiam s Bohom.

Po trojmesačnej práci na výrobe nového zvona sa mohli veriaci zhromaždiť okolo svojho vladyku Milana, a tak spolu prosiť všemohúceho Boha o posvätenie a požehnanie zvona, ktorý ako hovorí kardinál Špidlík: „Znie na zemi, ale pozýva do neba."

Na záver svätej liturgie domáci farár otec Štefan Ančočík poďakoval všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom, či už finančne alebo duchovne, pomohli pri uskutočnení tohto veľkého diela a upriamil pozornosť prítomných na fakt, že touto slávnosťou bola ukončená štvorročná materiálna obnova farnosti, v ktorej bola opravená farská budova a jej okolie, exteriér a svätyňa chrámu a vnútorné zveľadenie filiálneho Chrámu Premenenia Pána v Malých Ozorovciach.

Za dnešnú podobu farnosti bola vyslovená vďaka miestnym veriacim, sponzorom, obecnému úradu zo Zbehňova a dvom rodákom žijúcim v USA – p. Fedorovi a p. Tkachovi.

V sobotu 7. augusta 2004 sme v dopoludňajších hodinách medzi sebou privítali vzácnych hostí zo zahraničia. Do Zbehňova pricestoval otec Pavol Kohút z Francúzska v doprovode s mužským zborom z Holandska.

O 10. hodine začala staroslovienska svätá liturgia slávená otcami Kohútom a Ančočikom, ktorích doprevádzal zbor svojím nádherným liturgickým spevom. Prítomní veriaci zažili hlboké duchovné dojatie, po ktorom sa mnohí vyjadrili, že niečo podobné ešte v živote nezažili.

Po jej skončení nasledovala beseda s otcom Kohútom, kde vysvetlil dôvod svojej návštevy. Otec Kohút pochádza z Ukrajiny a práve pred 60 rokmi sa počas prechodu 2. svetovej vojny ako 17 ročný ukrýval tri mesiace v Zbehňove, kde ho prijala rodina Dankových. Tu prekonal ťažký zápal pľúc a len vďaka dobrote a obetavosti členov menovanej rodiny ostal nažive.

Po uzdravení pokračoval ďalej na západ, kde po ukončení teologických štúdií prijal kňazskú vysviacku.

S hlbokým dojatím a so slzami v očiach prítomní počúvali svedectvo otca Pavla, ktorý Zbehňov považuje za svoj druhý domov.

Tu sme mohli vidieť pôsobenie všemohúcej Božej Prozreteľnosti, ktorá aj z ľudskej zloby, akou vojna určite je, dokáže pre jednotlivých ľudí vytvoriť jedinečnú cestu spásy. Od nás sa len čaká, aby sme sa zbavili svojich plánov a spolu s Presvätou Bohorodičkou vo viere povedali Bohu Otcovi: „Hľa, som služobník Pána", a nechali sa viesť všemohúcou Božou rukou. Pre vzácnych hostí bol na obecnom úrade pripravený slávnostný obed, pri ktorom sa predstavil domáci mládežnícky zbor.

V nedeľu 8. augusta 2004 sa veriaci opäť stretli pri príležitosti odpustovej slávnosti v Chráme Premenenia Pána v Malých Ozorovciach. Svätá liturgia bola zvýraznená prítomnosťou o. Kohúta a jeho zboru z Holandska. Staroslovienskú svätú liturgiu viedol otec Marek Durlák, momentálne pôsobiaci na Ukrajine. Slávnostnú homíliu predniesol otec Maroš Riník, farár zo Zemplínskej Teplice a svojou prítomnosťou nás povzbudil aj otec Ján Špirek, rímskokatolícky farár z Veľkých Ozoroviec, ktorý prišiel v procesii so svojimi veriacimi.

Po skončení odpustovej slávnosti sme sa stretli pri slávnostnom obede v miestnom kultúrnom dome, kde otec Ančočík z celého srdca v mene veriacich poďakoval o. Kohútovi a zboru, ktorí si našli čas a priestor vo svojom programe a svojou prítomnosťou a spevom povzbudili všetkých vo farnosti Zbehňov.

Našu duchovnú radosť azda najlepšie vyjadrujú slová jedného staršieho pána zo Zbehňova, ktorý sa vyslovil, že teraz akoby prežíval druhé Vianoce, lebo počas uplynulých troch dní s ochotou a radosťou chodil do chrámu, modlil sa a intenzívne prežíval radosť s Bohom.

Buď Bohu vďaka za tri slávnostné dni vo farnosti Zbehňov.

Štefan Ančočík

SPRÁVY Z DOMOVA

dokázali byť verní tomu, čomu sme uverili. Aby sme boli verní Kristovi a jeho Cirkvi.

V Chráme Svätej Rodiny v Petržalke sme si uctili vlaňajšiu návštevu Svätého Otca pápeža Jána Pavla II. Snáď by stálo za to, aby sa aj pre gréckokatolíkov stalo toto miesto vzácnym a pamätným miestom, ktoré by obohacovali krásou svojho obradu (Ľubomír Matejovič).

BODRUŽAL: V sobotu 18.9.2004 prešovský eparcha Mons. Ján Babjak, SJ, posvätil zrekonštruovaný a obnovený drevený gréckokatolícky Chrám sv. Mikuláša v Bodružali, filiálke farnosti Hunkovce v Svidníckom protopresbyteriáte.

Tento chrám je národnou kultúrnou pamiatkou a keďže pochádza z roku 1658, je z drevených gréckokatolíckych chrámov na Slovensku najstarší. Spolu s drevenými cerkvami v Lukove – Venecii a v Topoli bol Svetovým pamiatkovým fondom (World Monuments Watch) zaradený na rok 2004 medzi 100 najpozoruhodnejších a najohrozenejších pamiatkových objektov na svete. Aj táto skutočnosť prispela k jeho záchrane.

Slávnostnú archijerejskú svätú liturgiu spolu s vladykom Jánom Babjakom, SJ, slávil aj synkel Prešovskej eparchie pre Rusínov o. Peter Pavol Haľko, OSBM, osobný tajomník vladyku o. Martin Chudík, miestny správca farnosti o. Martin Kostilník a o. Jaroslav Popovec z Krajnej Bystrej. Na slávnosti sa zúčastnil aj prezident U. S. Steel Košice Kristoper Navetta z USA, Vincent Obsitnik, člen Komisie USA pre záchranu amerického dedičstva v zahraničí, predstavitelia Krajského pamiatkového úradu z Prešova a ďalší vzácni hostia.

V homílii vladyka Ján podčiarkol myšlienku z Listu sv. apoštola Pavla Kolosanom: *„Nadovšetko majte lásku, ktorá je spojivom dokonalosti"*. Podstatou Boha je láska. Keďže sme stvorení na obraz Boha, sme stvorení pre lásku. Otec biskup pripomenul skutočnosť, akú lásku k Bohu a k nesmrteľnej ľudskej duši museli mať naši predkovia v 17. storočí, keď za ťažšej situácie, v akej sa ocitáme my dnes, postavili tento nádherný chrám. Zároveň všetkých povzbudil k láske v tejto dobe, keď je vidieť veľa zla, ba až nenávisti. Zdrojom lásky je Boh. Nech nás aj liturgický život v tomto chráme pobáda k láske.

Na opravu dreveného chrámu v Bodružali, ktorý je skutočným skvostom, finančne prispeli Úrad vlády SR, Ministerstvo kultúry SR, U. S. Steel Košice a Prvá katolícka slovenská ženská jednota z Clevelandu v USA. Bolo vymenené latenie - opláštenie chrámu, urobená nová podmurovka, odvodňovací rigol, nový drevený šindeľ na streche, nová strieška na vstupnej bráne do areálu chrámu, rekonštrukcia elektrickej prípojky a úprava terénu.

Prešovský eparcha srdečne poďakoval všetkým darcom a sponzorom, ktorí pomohli pri záchrane tohto dreveného chrámu (Ľubomír Petrík/ISPB).

PREŠOV: V nedeľu 19. septembra 2004 v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove vysvätil prešovský eparcha Mons. Ján Babjak,

SJ, dvoch novokňazov pre Prešovskú eparchiu: Vladimíra Sekeru zo Svidníka a Pavla Székelyho z Prešova. Počet tohtoročných novokňazov Prešovskej eparchie tak stúpol na dvanásť. V piatok 17. septembra t. r. prijali v katedrále diakonské svätenie.

Kňazská vysviacka sa udeľuje vo svätej liturgii po Cherubínskej piesni, teda ešte pred kánonom, aby sa novokňazi mohli zapojiť do slávenia svojej prvej svätej liturgie v spoločenstve so svojím biskupom a spolubratmi v kňazskej službe. Kandidáti sú najprv predstavovaní biskupovi, aby ich požehnal a modlil sa za nich. Nasleduje zasnúbenie s oltárom. V sprievode svojho duchovného otca obchádzajú oltár a bozkajú ho na štyroch stranách. Oltár je miesto, na ktorom kňaz denne slávi svätú liturgiu. Potom si kľakajú pred biskupa a vyznávajú vieru. Robia úkon poslušnosti, ktorá je čnosťou udatného, ktorý vie, koho poslúcha. Nasleduje podstatná časť kňazskej vysviacky. Svätenec pristupuje k oltáru, kľaká si a kladie čelo na oltár. Vladyka vkladá ruky na jeho hlavu a modlí sa. Vysvätení novokňazi si líhajú na zem v podobe kríža a ľud sa modlí: Pane, zmiluj sa! Biskup im potom odovzdáva liturgikon a kňazské rúcho, ktoré si obliekajú, a všetci v chráme po výzve biskupa spievajú Axios – Je hodný. Do pokračovania svätej liturgie sa už zapájajú aj novokňazi.

Vladyka Ján Babjak v homílii vychádzal z Kristových slov: *„Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma."* Východná cirkev totiž ešte slávi obdobie po sviatku Povýšenia svätého Kríža. „Náš moderný svet", povedal vladyka, „je preplnený reklamami. Sú to rôzne reklamy. V novinách je veľa rôznych inzerátov. Uprostred týchto reklám vidíme reklamu: Ježiš ťa nesklame. Skutočný spôsob, ako sa Ježiš prezentuje a ako pozýva svojich učeníkov však počujeme v dnešnom evanjeliu: ‚Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba... Ježiš oslovil osobne všetkých dvanástich, aby išli za ním a aby išli do celého sveta. Ale sami na to nestačili. Preto vkladaním rúk a modlitbou až do dnešných dní biskup odovzdáva Kristovu moc tým, ktorých svätí za diakonov a kňazov, aby mohli odpúšťať hriechy, sprostredkovať Božie milosrdenstvo, sláviť Eucharistiu a sýtiť nesmrteľné duše telom a krvou Ježiša Krista a ohlasovať radostnú zvesť."

Potom sa otec biskup obrátil na prítomných kňazov a povedal im: „Bratia kňazi, pýtajme sa Krista, ako máme žiť, čo máme robiť, aby sme dvíhali svoje farnosti. Horlivosť v kňazskej službe je pre nás kňazov nutná. Boli sme vyvolení z mnohých, aby sme boli tak blízko Krista, aby sme vedeli osloviť dnešného človeka a pomôcť mu."

Slávnostná archijerejská svätá liturgia spojená s kňazskou vysviackou bola zakončená archijerejským požehnaním a novokňazskými požehnaniami (Ľubomír Petrík/ISPB).

PREŠOV: V pondelok 20.9.2004 bola v Prešove slávnostne otvorená novozriadená Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety,

Zasiate zrno

Možno sa medzi deťmi a mladými nájde skutočne len veľmi málo jedincov, ktorí by nemali radi obdobie letných prázdnin. Je to čas oddychu od školy, učiteľov a povinností.

Na druhej strane, v tomto období sa neoddychuje v jednom. V čom? V zábave, šantení, humore, v modlitbe...

Práve naopak, toto sa nám mladým veľmi páči. A pravé stanovačky, víkendovky, tábory sú tou najlepšou príležitosťou, ako to všetko prežiť.

Jedným z mnohých táborov je aj tábor Makrínka, ktorý každoročne pripravujú sestričky baziliánky pod vedením sr. Alžbety.

Ani tohto roku nesklamali dôveru tých, ktorí sa na tento tábor vždy veľmi tešia. Tábor bol rozdelený podľa vekových kategórií do troch turnusov.

Prvý z nich sa začal 19. júla t. r. v Chmeľovej. Už tradične sme začali svätou liturgiou v miestnom chráme, ktorú slúžil o. Marek Pulščák, dekan mesta Svidník.

Potom, ako sme sa rozdelili do 5 skupín, sme sa naobedovali, ubytovali, trochu oddýchli a mohli začať popoludňajšiu prácu v skupinkách. Každý vedúci si spolu so svojimi deťmi našiel miesto, kde sa zoznámili, zahrali a pripravili večerný program. Ten bol sústredený na tému podobenstiev. Skupina si vybrala podobenstvo zo Svätého písma, podľa ktorého si pripravila scénku. Fantázii sa medze nekládli. Videli sme scénky zahrané rôzne, napr. pantomímou, pesničkou... Bolo to veľmi pestré, skutočne sa bolo na čo pozerať.

Prvý deň tábora sme ukončili modlitbou.

Na prvom turnuse bol o. Jozef Novický, nechal sa inšpirovať Svätým písmom, konkrétne Podobenstvom o zasiatom semene. Každá skupinka do nádobky s vatou a vodou „sadila" pšenicu, ktorú sme mali polievať modlitbami a dobrými skutkami. Či naša starostlivosť bola dostatočná, sme sa mali presvedčiť v posledný deň tábora. Musím uznať, že deti si túto výzvu vzali k srdcu, o čom svedčí fakt, že vedúcich vzájomne napomínali ku konaniu dobrých skutkov, aby mohli na záver tábora pozbierať dobrú úrodu.

Utorok sme po ranných modlitbách a raňajkách začali dopoludňajším programom. Nielen pre deti, ale i pre nás starších bol skutočne veľmi zaujímavý. Každá skupinka si vybrala jedného špióna, ktorý sa nakrátko stal členom inej skupinky. Ten mal za úlohu zakresliť mapu trasy, ktorou táto skupinka prešla. Po čase sa skupinky stretli a špióni dali nakreslené mapy svojim skupinkám, podľa ktorých mali hľadať ukrytý poklad. Samotný špión sa na ten čas do svojej skupinky späť nevrátil. Bolo to skutočne veľmi zaujímavé a zábavné.

Po obede a po obedňajšej sieste začalo opäť veľké dobrodružstvo. Vybrali sme sa do dediny, kde sme hľadali čísla domov, ktoré nám vybrali naši čatári. Práve takto sme sa snažili robiť dobré skutky úplne cudzím ľuďom. Reakcie ľudí boli rôzne a naše zážitky veľmi bohaté. Večer sme mali krížovú cestu po dedine, na ktorú sa pridali aj miestni veriaci. V stredu sme sa vybrali na menší výlet do Prešova. Navštívili sme biskupský úrad, kde nám vladyka Ján Babjak, SJ, venoval svoj drahý čas. V katedrálnom chráme nám o. Ľubomír Petrík vysvetlil históriu chrámu a Turínskeho plátna.

Zúčastnili sme sa na svätej liturgii v katedrálnom chráme. Vo štvrtok vyzeral dopoludňajší program polopracovne. Najprv sme zhotovovali papierové ozdoby na chodbe a neskôr sme sa nechali poštekliť slnečnými lúčmi a zahrali sa rôzne hry na lúke. Popoludní nás čakalo dobývanie pevnosti Boyard. Deti sa vystriedali pri rôznych stanoviskách, kde získavali potrebné body pre konečné víťazstvo. Večer sme mali táborový oheň, spev, hry a, samozrejme, všetkými obľúbené eR-ko tance. V piatok sme mali hravý deň, dopoludnia bolo stretko v skupine tak, ako aj po iné dni a popoludní sme hrali rôzne hry. Najviac bodoval futbal. Večerný program bol zábavný, ale aj trochu smutný, keďže to bol naším posledným spoločným večerom. Odmeňovali sa prvenstvá nielen hier, ale aj bodovanie po izbách. V sobotu sa uskutočnila obrovská autogramiáda, výmena adries, telefónnych čísel. Lúčenie sa, samozrejme, nezaobišlo bez slzičiek.

Druhý turnus sa začal 26. júla svätou liturgiou, na ktorej o. Martin Horňák všetkých privítal s úsmevom na tvári. Keďže nám počasie veľmi neprialo, tak sme strávili väčšinu času na ubytovni, no o zábavu nebola núdza. Naši čatári mysleli aj na takúto možnosť a náhradný program bol k dispozícii. Zároveň to bol posledný týždeň, ktorý sme strávili v Chmeľovej.

Tretí turnus sa začal 9. augusta v krásnom prostredí v Ľubovnianskych kúpeľoch na chate Sylvia. Tiež sa začal svätou liturgiou, ktorú slúžil o. Rastislav Bruzda. Kostra programu bola zachovaná, no pre zmenu sme sa na výlet nevybrali do Prešova, ale na exkurziu Ľubovnianskeho hradu a na splav Pienin. Hm, to bolo smiechu a radosti, niečo nezabudnuteľné.

Na prvom aj na treťom turnuse sme mali rôzne návštevy, no najvzácnejšími hosťami boli náš vladyka Ján Babjak, SJ, a vladyka Hlib z Ríma. Deti mali možnosť pýtať sa na svoje nejasnosti týkajúce sa Cirkvi, na ktoré odpovedali veľmi ochotne.

>>>

Zomrel bývalý veľvyslanec SR vo Vatikáne Anton Neuwirth

Dňa 21. septembra 2004 večer zomrel vo veku nedožitých 84 rokov prvý veľvyslanec Slovenskej republiky vo Vatikáne Anton Neuwirth.

Narodil sa v roku 1921. Po nástupe komunizmu bol politickým väzňom a prepustili ho až na základe všeobecnej amnestie v roku 1960. Po roku 1989 bol poslancom, v roku 1993 sa uchádzal o post prezidenta SR. Ako veľvyslanec vo Vatikáne pôsobil v rokoch 1994 až 1998.

„Opustil nás Anton Neuwirth a len teraz pocítime, ako nám bude chýbať. Jeho slová, postoje, odporúčania niesli v sebe odkaz kľúčových udalostí 20. storočia. Sám pre seba postavil ten odkaz do názvu svojich pamätí: Liečiť zlo láskou.

O veľkosti Antona Neuwirtha svedčí, čo všetko liečil láskou: jedna jeho babička zahynula v Osvienčime (alebo cestou do Osvienčimu). On sám bol v roku 1953 odsúdený za „špionáž pre Vatikán" (katolícke aktivity) na 12 rokov, z ktorých si sedem odsedel. Keď bol v deväťdesiatych rokoch slovenským veľvyslancom pri Svätom stolci, pápežov tajomník arcibiskup Dziwisz žartovne poznamenal, že teraz môže robiť aspoň špionáž vo Vatikáne.

Keď bol väzňom v Leopoldove, pôsobil ako lekár na ošetrovni a videl zblízka všetko utrpenie, ktoré hnalo väzňov až k samovraždám. Dotkol sa aj opačných pólov storočia. Za slovenského štátu spoznal chorvátskeho jezuitu pátra Kolakoviča a zaradil sa do jeho Rodiny, zárodku budúcej tajnej cirkvi.

V rokoch 1947 - 1948 vykonával ašpirantúru z biochémie u prof. Pazzera v Zürichu, neskoršieho nositeľa Nobelovej ceny za chémiu. Ako veľvyslanec vo Vatikáne sa opakovane dostával do blízkosti Svätého Otca Jána Pavla II., pretože bol uznávaným členom vatikánskeho diplomatického zboru. Ján Pavol II. mu udelil vyznamenanie Veľkokríž rytierskeho rádu Pia IX.

V rokoch 1992 - 1994 bol poslancom Slovenskej národnej rady. Od roku 1993 bol čestným predsedom KDH. A dožil sa aj toho, že jeho dcéra sa stala poslankyňou Európskeho parlamentu.

Za slovenského štátu potreboval prezidentskú výnimku, aby mu nehrozila deportácia do koncentračného tábora, ale nenadával na slovenský štát. Za komunizmu strávil roky vo väzení a ani na slobode sa nemohol pracovne plne uplatniť, ale nenadával ani na komunistov. Liečil zlo láskou. Nie iba abstraktnou.

Založil si rodinu. S manželkou (už nebohou) vychovali štyri deti. Z univerzity v Zürichu, napriek ponukám na zamestnanie a vyhliadkam na vedeckú kariéru, sa vrátil v novembri 1948 do Československa. Tu ho zavreli, no on tu mal svoj domov.

Anton Neuwirth je príkladom, že človek je viac než všetky ideológie a viac než všetky sociálne inžinierstvá. Že sa im dá postaviť. Dokázal sa im postaviť, pretože bol hlboko veriaci. Akoby v ňom pokračovali dlhé židovské dejiny, v ktorých sa už všetko aspoň raz stalo. Spojené s kresťanstvom, kde Boh hovoril k ľuďom ľudskou rečou Krista a v podobenstvách z každodenného života. Také základy dávajú človeku nadhľad nad udalosťami a pokoj.

Anton Neuwirth bol Európan. Jeho duchovný obzor bol väčší než Európa, preto mohol vnímať náš kontinent ako dôverne známe územie, kde Bojnice mali rovnaký význam ako Paríž.

Anton Neuwirth odišiel do večnosti, ale jeho múdrosť a jeho pokoj zostanú s nami. Pretože spravodliví žijú naveky."

Telesné pozostatky pochovali v sobotu 25. septembra 2004 v rodinnej hrobke v Bojniciach. Zádušnú bohoslužbu v miestnom Chráme svätého Martina celebroval sídelný biskup Banskobystrickej diecézy Rudolf Baláž. Na smútočnom obrade sa zúčastnili rodinní príslušníci, vrátane dcéry A. Neuwirtha poslankyne Európskeho parlamentu Anny Záborskej, ako aj súčasná veľvyslankyňa SR pri Svätej stolici Dagmar Babčanová, príslušníci a predstavitelia štátnej správy a samosprávy a mnohí občania (tasr/TKKBS/Ján Čarnogurský).

Zážitky troch týždňov sa dajú veľmi skromne zachytiť na kúsok papiera, no v našich srdciach majú obrovský kus miesta.

Ešte raz sa chcem poďakovať našim rehoľným sestričkám sr. Alžbete, sr. Romane a ostatným sestričkám, ktoré venovali svoj drahý čas nám animátorom a deťom. Nemôžem zabudnúť ani na duchovných otcov, ktorí si našli čas a boli s nami celý týždeň.

Zo srdca ďakujeme e-Rku (Hnutie kresťanských spoločenstiev detí), ktoré nás pomocou dotácií z ministerstva, finančne a organizačne podporuje.

Tajné služby poznajú takzvaných dvojitých agentov. Sú to špióni, ktorí pracujú pre dve rôzne vlády, ale slúžia iba jednej. Voči tej druhej sa dopúšťajú zrady. Ak sa človek usiluje patriť aj Bohu, aj majetku, jedného pána zvyčajne zrádza. A tým zradeným pánom je vždy Boh. Niektoré deti si vyskúšali, čo je to špión...

Aj my počas tábora sme sa snažili osvojiť návod, ako sa podobať dobrej zemi, vhodnej na vzklíčenie Božieho slova.

Boh nás volá k úrodnosti. Je iba na nás, ako pripravíme svoje srdce.

Ďakujeme Bohu za pekne strávený tábor. Celý čas sme cítili Božiu starostlivosť a lásku o nás, jeho požehnanie.

Ak Pán dá, stretneme sa na budúci rok. Už všetci tešíme.

Ďakujeme ti, Pane, za všetko!

Animátorka Evička zo Svidníka

SPRÁVY Z DOMOVA

n. o. v Bratislave. O 13. hod. v Gréckokatolíckej katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove slávil prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, spolu s emeritným prešovským biskupom Mons. Jánom Hirkom, Dr. h. c., protosynkelom Prešovskej eparchie Mgr. Vladimírom Skybom, protosynkelom Košického apoštolského exarchátu Mgr. Vladimírom Tomkom a s ďalšími kňazmi slávnostnú archijerejskú svätú liturgiu. Vladyka Ján Babjak v homílii okrem iného povedal, že do školy chodíme preto, aby sa nám rozšíril obzor nášho života. Aby sme sa naučili správne žiť. Žiť s pohľadom na večnosť. Pripomenul, aká dôležitá je schopnosť vidieť súvislosti a zmysel života. Prišli sme tu, aby sme vyprosili požehnanie pre toto dielo, pre novú vysokoškolskú fakultu v Prešove. Na začiatku akademického roka pedagógom a študentom zaželal veľa múdrosti a lásky, ktorej zdrojom je Boh.

Z početných hostí boli prítomní Ihor Prytula, konzul Ukrajiny v SR, PhDr. Milan Laca, zástupca primátora mesta Prešov, zástupcovia Krajského školského úradu v Prešove, akademickí funkcionári, provinciálne predstavené Rádu sv. Bazila Veľkého a Služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie, primári, lekári a vrchné sestry Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, zástupcovia sociálnych zariadení, riaditelia stredných škôl, učitelia a študenti. Na vzniku fakulty spolupracovali Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o. v Bratislave , najmä jej zriaďovateľ prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., a sr. PhDr. Andrea Mária Lopatová, OSBM, MPH, riaditeľka Strednej zdravotníckej školy sv. Bazila Veľkého v Prešove.

Po skončení svätej liturgie slávnosť pokračovala inštaláciou povereného dekana Prof. MUDr. Mirona Šramka, DrSc., ktorý bol poverený vedením FZaSP blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Dekrét mu odovzdal zriaďovateľ Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc. Po inštalácii bola prevedená imatrikulácia a sľub študentov. Nová vysokoškolská fakulta chce aktívne prispieť k práci na akademickej pôde v Prešove a napomáhať kresťanskému rozmeru v zdravotníctve a v sociálnej práci (ISPB).

KOŠICE: V utorok 21.9.2004 prijal vladyka Milan Chautur, košický exarcha, vo svojom sídle delegáciu nemeckej katolíckej organizácie RENOVABIS vedenú jej generálnym riaditeľom p. Dietgarom Demuthom, CSsR. Táto organizácia je nápomocná pri financovaní stavieb cirkevných budov a rôznych podujatí na poli evanjelizácie. Predmetom obojstranného rokovania bude aj prehliadka a hľadanie možností spolufinancovania dostavby nového sídla Apoštolského exarchátu v Košiciach (Michal Hospodár/GKAE).

STRÁŽSKE: Dňa 23.9.2004 sa vladyka Milan zúčastnil pastoračnej návštevy vo farnosti Strážske. Pri tejto príležitosti posvätil kaplnku v Dome dôchodcov, zasvätenú Narodeniu Presvätej Bohorodičky, v ktorej sa pravidelne slávia gréckokatolícke bohoslužby, a takisto celú budovu Domu dôchodcov.

SPRÁVY Z DOMOVA

Mesto Strážske v spolupráci s duchovnými tak napomôže duchovnej starostlivosti o opustených a núdznych obyvateľov domova.

STREDA NAD BODROGOM: V rámci duchovnej obnovy maďarského protopresbyteriátu zavítal vladyka Milan Chautur, CSsR, v stredu 23.9.2004 do farnosti Streda nad Bodrogom. Po slávení svätej liturgie program duchovnej obnovy pokračoval témou o kňazstve. Vladyka Milan porozprával veriacim o svojej ceste ku kňazstvu a o identite novozákonného kňaza. Duchovná obnova tvorí súčasť prípravy veriacich maďarského protopresbyterátu na púť do známej svätyne v Mariapocsi (Michal Hospodár).

PREŠOV: V Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove sa v nedeľu 3. októbra 2004 uskutočnila eparchiálna odpustová slávnosť, ktorou gréckokatolícki veriaci oslávili tajomstvo Pokrova – Ochrany Presvätej Bohorodičky. Tomuto mariánskemu tajomstvu je v katedrále zasvätená farská kaplnka s drevenou sochou čiernej Madony. Slávnostným odpustovým svätým liturgiám o 8.00 a o 10.00 hod. predsedal protosynkel Košického apoštolského exarchátu v Košiciach o. Vladimír Tomko, ktorý bol aj slávnostným kazateľom. Spolu s ním slúžili protosynkel Prešovskej eparchie o. Vladimír Skyba, riaditeľ biskupského úradu v Prešove o. Ľubomír Petrík, protopresbyter Prešovského protopresbyterátu a farár vo farnosti Prešov – mesto o. Gabriel Székely, prorektor Prešovskej univerzity pre zahraničné vzťahy o. Peter Šturák, dekan Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity o. Vojtech Boháč, predstavení Kňazského seminára blahoslaveného biskupa-mučeníka Pavla Petra Gojdiča a výpomocní duchovní. V homílii o. Tomko povedal aj tieto slová: „Veci si vieme poistiť. Ale človek má aj dušu. Ale povedzte, ktorá poisťovacia spoločnosť vám poistí dušu? Dá sa poistiť telo – nohy, oči... Ale čo duša? Ak ju zveríme pod ochranu Panny Márie, nemusíme sa báť." Boh nám skrze Máriu ukazuje svoju lásku k nám. Miluje nás bez podmienok, pretože nás stvoril z lásky. Kto spozná Božiu lásku, je naozaj šťastný. Spozná v sebe a v blížnom obraz Boha. Toto poznanie pomôže človeku mať v úcte seba a blížneho. Po svätej liturgii, ktorá bola o 10.00 hod., bol sprievod okolo chrámu s čítaním štyroch evanjelií a myrovanie. Odpustovej slávnosti predchádzala duchovná obnova v priebehu celého predchádzajúceho týždňa na tému Cirkev žije z Eucharistie. Táto téma aktuálne pripravila srdcia veriacich na slávenie Roka Eucharistie, ktorý pre celú Cirkev vyhlásil Svätý Otec Ján Pavol II. v nedeľu 17. októbra tohto roku. Kazateľmi počas duchovnej obnovy boli kňazi z Prešova a okolia. Týždňovú obnovu umocnila primičná svätá liturgia, ktorú v sobotu 2. októbra dopoludnia v katedrále slávil novokňaz Pavol Székely z Prešova. Primičnú svätú liturgiu, ako aj odpustovú slávnosť svojím spevom sprevádzal Katedrálny spevácky zbor a bohoslovecký Zbor sv. Romana Sladkopevca. Jednoloďový gréckokatolícky katedrálny chrám sv. Jána

Prví animátori

Patríte medzi skalných „Bystriancov"? Viete, že v *„Bystrej láska rastie"*? Láska však rastie aj v Lúčke – Potokoch na animátorskej škole.

Čakáte na ďalší diel anima – rozprávky, však? Nie, nie! Tentokrát to nebude rozprávka, ale realita. Na poslednej škole 29.8 – 3.9. 2004 animoši totižto skladali skúšky. Plnosť prednášok dovŕšili o. Ondrej Šmidriak, kaplán Katolíckej univerzity v Ružomberku, a o. Ľubo Petrík, ktorý nás, okrem iného, obohatil aj zážitkami z vojenčiny.

Po všetkej zábave a tancovaní e-Rko tancov už od nás Pán žiadal, aby sme vydali počet z nášho šafárenia, aby sme ukázali, ako sme hospodárili s tým, čím nás za uplynulý polrok zahŕňal. Pod dohľadom o. Rasťa Višňovského, o. Jozefa Šoltýsa, o. Rasťa Baku, o. Slava Krajňáka, o. Jozefa Greška a animátorov Oľgy, Lukáša, Dominiky a Darinky, z milosti Božej *„do tmy na svet"* prišli prví animátori Prešovskej eparchie. Katka, Zuzka, Ľubka, Ema, Števka, Terka, Kamila, Danka, Terezka, Lydka, Jančo, Vlado, Majo, Dávid, Dano a Ivka mali na liturgii v Dome sestier sv. Kríža v Potokoch Bohu za čo ďakovať.

Pán si vyvolil 16 nových učeníkov a poslal ich do sveta hlásať evanjelium. Ak ich stretne, nech sa prídá sa s radosťou k nim. Spolu sa vám bude lepšie kráčať do nebeského kráľovstva.

Ema

Odhalenie pamätnej tabule v Humennom

MONS. ALEXIUS TORONSKÝ bol dobrým pastierom a dobrým správcom jemu zverenému Božiemu ľudu. Takto ho charakterizoval prešovský eparcha ThDr. Ján Babjak, SJ,

v úvode príležitostnej publikácie „Život a dielo Mons. Alexia Toronského", ktorú zostavil Ing. Boris Voroňák pri príležitosti odhalenia pamätnej tabule tomuto vzácnemu gréckokatolíckemu kňazovi.

Spolok sv. Cyrila a Metoda, mesto Humenné s gréckokatolíckou farnosťou v tomto meste pripravili na sviatok Povýšenia svätého kríža nevšedné podujatie. 14. septembra 2004 - bola na budove v centre mesta – na Námestí slobody, kde kedysi sídlil mestský úrad odhalená pamätná tabuľa niekdajšiemu humenskému gréckokatolíckemu farárovi a zároveň starostovi mesta (1931 - 1938) i predsedovi MNV (1946 – 1948). Mons. A. Toronský pôsobil v Humennom od roku 1918 až do násilného zlikvidovania gréckokatolíckej cirkvi v roku 1950. Okrem vzornej dušpastierskej práce, za čo bol ocenený titulom pápežského komorníka, mal na pamäti aj každodenné potreby nielen jemu zverených duší vo farnosti, ale bol ozajstnou a prirodzenou autoritou pre všetkých Humenčanov. V ťažkom období medzi dvoma svetovými vojnami sa významnou mierou zaslúžil o komplexnú obnovu a modernizáciu tohoto mestečka na Hornom Zemplíne. Počas jeho starostovania bola vybudovaná nová škola, budovy okresného i mestského úradu, krajinská nemocnica, zavedený mestský vodovod, kanalizácia, elektrifikácia a vykonaná úprava ciest a chodníkov. Mal svoj nemalý podiel aj na tom, že ešte pred smutne známym „Víťazným februárom 1948" padlo rozhodnutie vybudovať v Humennom továreň na výrobu umelých vlákien pod názvom Kapron, predchodcu neskoršieho Chemlonu. Profil tohto vzorného, obetavého katolíckeho kňaza, s otvoreným širokým srdcom pre láskavé riešenie ľudských problémov dokresľuje aj skutočnosť, že bol známy prejavmi náboženskej znášanlivosti rôznych vierovyznaní a obdivuhodnou mierou politickej tolerancie. Tým, že poskytol úkryt na kaplánke, pomohol zachrániť dve židovské rodiny pred transportom do koncentračného tábora. Pri vedení mesta vedel majstrovsky udržať v jednote širokú koalíciu a ako kresťansky orientovaný komunálny politik sa nebál spolupracovať ani s predstaviteľmi v tom čase početnej menšiny humenských Židov a jeho zástupcom na radnici bol komunista.

Tabuľu na niekdajšej radnici odhalili spolu predseda Spolku sv. Cyrila a Metoda ThDr. Michal Hospodár a starosta Humenného MUDr. Vladimír Kostilnik. Svätenou vodou tabuľu pokropil Košický apoštolský exarcha - biskup Mons. Milan Chautur, CSsR, ktorý v Humennom prežil svoje gymnaziálne študentské roky. Podujatiu na slnkom zaliatom hlavnom námestí Humenného, predchádzala slávnostná archijerejská liturgia v miestnom gréckokatolíckom chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky, ktorú s vladykom Milanom koncelebrovalo niekoľko desiatok kňazov. Doprevádzal ich spevokol prešovských bohoslovcov i miestnej mládeže. Ojedinelá slávnosť svojou výbornou atmosférou bola okrášlená prítomnosťou žijúcej dcéry Mons. Toronského, pani Teodózie Kriškovej rod. Toronskej i ďalších príbuzných prevažne z Bratislavy, kde je tento znamenitý

>>>

Naše miesto v regióne južného Zemplína

Tohtoročný 1. september je v znamení mnohých zmien, ktoré pripravilo Ministerstvo školstva SR. Vzdelávacie poukazy, nová forma maturitných skúšok, zníženie počtu škôl – to sú asi tie najvýraznejšie. Je však aj mnoho iných vecí, ktoré zostali rovnaké ako doteraz. Škola je škola a bez žiakov a učiteľov jednoducho fungovať nemôže.

S vedomím, že reformy sú nevyhnutné, sa začal aj školský rok na Cirkevnom gymnáziu sv. Jána Krstiteľa v Trebišove. Privítali sme vzácnych hostí: Jeho Excelenciu Mons. Jána Hirku, Dr.h.c., emeritného prešovského biskupa, generálneho vikára Košického apoštolského exarchátu o. Mgr. Vladimíra Tomka, otcov baziliánov z miestneho kláštora, primátora mesta Trebišov Ing. Dušana Poľackého. 1. septembra škola zároveň vstúpila do desiateho roku svojej existencie.

1. september 1995 bol záverečným výsledkom viacročného úsilia mnohých rodičov, ktorí sa takýto typ školy usilovali zriadiť v Trebišove už od roku 1990. Nadviazalo sa tým na dlhé tradície cirkevného školstva v meste Trebišov, ktoré siahajú do r. 1601. Šíriteľmi vierouky a vzdelania boli vtedy paulínski mnísi z kláštora. Neskôr vznikla rímsko i gréckokatolícka škola, ktorú intenzívne v kresťanskom duchu rozvíjali miestni duchovní a po r. 1943 otcovia baziliáni z miestneho kláštora. Takže my nielen nadväzujeme, ale sme si zároveň plne vedomí aj zodpovednosti, ktorú máme voči našim predchodcom, a hlavne voči našim študentom.

Nosným pilierom našej činnosti je byzantská cyrilo - metodská tradícia. Snažíme sa cez celú škálu výchovného pôsobenia práve túto tradíciu medzi mladými ľuďmi udržať a ďalej pestovať a rozvíjať.

Za 10 rokov existencie školy opustilo jej lavice 341 absolventov, ktorí sa vydali na veľmi rôznorodé cesty. Škála odborov a povolaní je pestrá. Spomenúť možno doterajších 20 bohoslovcov či 14 laikov na teologických fakultách. Vo vyučovacom procese postupujeme v duchu deklarácie GRAVISSIMUS EDUCATIONIS. Sme školou alternatívnou, poskytujúcou vzdelávanie ako ktorékoľvek iné gymnázium. Aj predstava o tom, že na cirkevnej škole sa iba modlí, je dávno preč. Snažíme sa pre žiakov organizovať podujatia, ktoré sa pomaly, ale isto stávajú tradíciou. Azda najviac sa do povedomia verejnosti dostali tradičné sakrálno-formačné akcie pre študentov 1. ročníka do Ríma, spojené s audienciou na Svätopeterskom námestí.

10. výročie založenia školy nechápeme len ako jednorazovú oslavu a pripomenutie si faktu zriadenia školy. Snažíme sa, aby študenti a pedagógovia túto udalosť vnímali predovšetkým ako obrovský dar od Boha. Preto sestry baziliánky z Viceprovincie sv. Cyrila a Metoda v Sečovciach (zriaďovateľ školy) pripravili duchovný program na celý školský rok. Ten vyvrcholí 24. júna – Deň patróna školy, keď slávnostnou ďakovnou liturgiou vzdáme všetci vďaku nášmu Pánovi za poskytnuté dary.

Vôbec nie sme ideálnou školou. Veď dokonalý nie je nik, k dokonalosti len smerujeme. Určite máme aj svoje problémy, ale kto ich dnes nemá? Lenže o problémoch nie je potrebné hovoriť, je treba hlavne ich prekonávať.

Uvedomujeme si, že smerodajnými výsledkami našej práce nie sú len žiacke známky, ale morálna, kresťanská, intelektuálna, kultúrna a telesná vyspelosť žiaka, jeho túžba po pravde, spravodlivosti a sebavzdelávaní.

Valéria Leščišinová

---

kňaz pochovaný na cintoríne v Slávičom údolí, pretože komunistická moc v roku 1971 nevyhovela početným žiadostiam i jeho vôli, aby bol pochovaný pri svojom otcovi – tiež gréckokatolíckom kňazovi, na nádvorí humenského chrámu.

Početní prítomní na bohoslužbách v chráme v deň 1. výročia od pamätnej návštevy Svätého Otca Jána Pavla II., kedy povýšil na oltár blahoslaveného biskupa Vasiľa Hopka, v sprievode ulicami mesta k bývalej radnici i na námestí pri odhalení pamätnej tabule tak dôstojne zavŕšili oslavy Dňa mesta Humenného, ktorý bol spomienkou na 687. výročie prvej písomnej zmienky o meste.

A aké je duchovné posolstvo tejto mramorovej tabule? Predseda Spolku sv. Cyrila a Metoda ThDr. Michal Hospodár na to v slávnostnom príhovore odpovedá: „Náročné. Spočíva vo výzve žiť čestne, aktívne sa podieľať na vytváraní spoločného dobra, premáhať zlo dobrom a nečakať za to odmenu. Ako morálna satisfakcia za všetku nepriazeň životných okolností nech je nám ubezpečenie Kristovo: ‚Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo' (Mt 5,10)."

Zaslúžilý kňaz, budovateľ Humenného, ktorý od roku 1950 musel zažiť všetky príkoria umlčanej gréckokatolíckej cirkvi – vyhnanstvo z Humenného, zákaz kňazskej činnosti aj

sliedenia, prenasledovania a psychický útlak. Len krátko v roku 1968 mohol ako 80 – ročný starec opäť vstúpiť do humenskej cerkvi, aby poďakoval veriacim za ich vernosť Bohu, Svätému Otcovi a katolíckej cirkvi.

Mons. Alexius Toronský, svojím životom a dielom, svojím svedectvom Kristovho kňaza, je žiarivým príkladom pre súčasné i budúce generácie.

Vladimír Miroššay

SPRÁVY Z DOMOVA

Krstiteľa stojí na mieste pôvodného gotického špitálskeho kostola zo začiatku 15. storočia. V blízkosti chrámu sa nachádzala mestská nemocnica a chudobinec, ktoré neskôr zanikli. V roku 1673 chrám prevzali minoriti a prestavali ho na kláštor. Z pôvodnej stavby chrámu sa zachovala iba neskorogotická sieťová klenba v starej svätyni nad dnešným chórom. Po zrušení rehole minoritov Jozefom II. v roku 1787 boli budovy značne poškodené požiarom. Slúžili mestu ako vojenské skladiská. Keď 26. septembra 1818 potvrdil Svätý Otec Pius VII. pápežskou bulou Relata Semper vznik gréckokatolíckej Prešovskej eparchie, pridelil jej ako katedrálu zruinovaný kláštorný chrám po minoritoch. Terajší katedrálny chrám má tri kaplnky. Okrem už spomínanej farskej kaplnky sú to: Kaplnka Svätého Kríža, v ktorej sú k verejnej úcte uložené relikvie blahoslaveného hieromučeníka Pavla Petra Gojdiča a Kaplnka sv. apoštolov Petra a Pavla, v ktorej sú uložené relikvie blahoslaveného hieromučeníka Vasiľa Hopka. V lodi pri biskupskom tróne je uložená verná kópia Turínskeho plátna, nad ktorou sa nachádza relikvia Svätého Kríža. V katedrále je impozantný ikonostas z roku 1846, vzácna kazateľnica, nádherné nástenné maľby a iné pamätihodnosti. Pod chrámom je rozsiahla krypta, v ktorej sú pochované mnohé osobnosti cirkevného života. Počas pracovných dní je v prešovskej gréckokatolíckej katedrále možnosť prijať po celý deň sviatosť zmierenia (ThDr. Ľubomír Petrík, PhD.).

MALCOV: V nedeľu 19. septembra 2004 sa vo farnosti Malcov uskutočnila slávnosť Narodenia Presvätej Bohorodičky. Slávnosť sa konala pri kaplnke, ktorá je na cintoríne, na mieste zvanom Hurka. Po trojmesačnej obetavej a intenzívnej práci sa nám pred touto kaplnkou podarilo postaviť nový liturgický priestor, kde budú prebiehať naše odpustové slávnosti.

Program sa začal v sobotu o 17. hod. veľkou večierňou s lítiou a pokračoval v nedeľu slávnostným ružencom, ktorý viedla mládež. Po modlitbe ruženca nasledoval liturgický sprievod na Hurku. Hlavného kazateľa o. Jozefa Zorvana, protopresbytera Bardejovského dekanátu, ostatných duchovných otcov a všetkých, ktorí prijali pozvanie byť účastní na našej slávnosti, privítal správca farnosti o. Štefan Pacák slovami: „Vybrali ste si lepší podiel, ktorý sa vám neodníme" (Lk 10,42b). Prítomní veriaci prežívali spolu s kňazmi slávnostnú svätú liturgiu s pocitom radosti a vďačnosti, v duchu slov Presvätej Bohorodičky: „Velebí moja duša Pána" (Lk 1,46).

V homílii o. protopresbyter poukázal na nutnosť budovať spoločenstvo s Bohom, ale aj s ľuďmi. Zdôraznená bola najmä myšlienka nebyť hluchý voči Božiemu Slovu. Po skončení liturgie nasledoval Moleben k Bohorodičke a záverečný liturgický sprievod do cerkvi.

Chcem z celého srdca poďakovať všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k výstavbe liturgického priestoru, k príprave a priebehu tejto našej odpustovej slávnosti. Pán Boh zaplať! (Štefan Pacák).

Pastiersky list o Cirkvi a jej apoštoláte

Milovaní bratia a sestry vo viere!

Všetci, ktorí sme prijali sviatosť krstu, boli sme ňou začlenení do Božieho ľudu – do Cirkvi, ktorá je povolaná ohlasovať evanjelium. V živote našej spoločnosti je veľa oblastí, v ktorých treba sprítomňovať ducha a hodnoty evanjelia. Ale my, Vaši biskupi, spolu s kňazmi a diakonmi, nemáme do mnohých občianskych prostredí prístup. Preto vidíme potrebu svedectva kresťanského života Vás, ktorí v týchto prostrediach žijete, študujete a pracujete. Sú to široké polia spoločenského a hospodárskeho života, kultúry a masmédií, práva a medicíny, utvárania verejnej mienky, oblasť výchovy a vzdelávania, rodinnej a sociálnej politiky a mohli by sme pokračovať ďalej. Práve tu pociťujeme určitú slabosť našej kresťanskej viery, ktorá sa síce prejavuje na púťach, pri stretnutiach so Svätým Otcom, pri slávení liturgie, ale len málo v našom spoločenskom, hospodárskom a kultúrnom živote. Čoraz viac si uvedomujeme dôležitosť apoštolátu laikov v Cirkvi na Slovensku. Bez Vašej angažovanosti v duchu Druhého vatikánskeho koncilu si len ťažko vieme predstaviť takú prepotrebnú novú evanjelizáciu Slovenska.

Chceli by sme sa spolu s Vami zamyslieť nad podstatou a apoštolátom spoločenstva Cirkvi, v ktorom sme od krstu všetci pozvaní v láske sa navzájom dopĺňať ako dobrí správcovia mnohotvárnej Božej milosti.

Tým, že Boh stvoril človeka na svoj obraz a podobu, stvoril ho pre spoločenstvo. Jednota spoločenstva Cirkvi sa spája s veľkou rozmanitosťou Božích darov a množstvom osôb, ktoré sú nimi obdarované. Princípom tejto jednoty je nadovšetko láska, ktorá je výrazom dokonalosti. Práve láska tvorí v Cirkvi jednotu napriek rôznosti, vytvára spoločenstvo s Bohom, od ktorého je odvodené spoločenstvo medzi ľuďmi vedenými a oživovanými jedným Duchom. Nemôžeme byť tvoriví a schopní obnovy Cirkvi ani navrhovať nové pastoračné cesty, ak sa necítime byť milovaní Božou láskou. Práve láska Boha nás robí schopnými vzájomnej lásky, silnými a odvážnymi v našom svedectve o evanjeliu. Do spoločenstva sme povolaní nielen preto, lebo je to pre nás i pre Cirkev dobré. Je to predovšetkým preto, lebo veríme v jediného Boha, ktorý je sám v sebe spoločenstvom lásky. Cirkev ako spoločenstvo je predovšetkým tajomstvom prebývania Boha na tejto zemi. Jej podstata sa nedá vystihnúť len ľudskými – sociologickými či psychologickými - meradlami. Spoločenstvo Cirkvi sa nedá jednoducho zorganizovať, lebo nejde o spoločenstvo čisto ľudské. Toto spoločenstvo sa nerodí výlučne z nášho úsilia, ale sám Kristus ho povoláva k životu. Spiritualita spoločenstva - odporúčaná Svätým Otcom ako výchovný princíp - znamená vedieť urobiť bratovi miesto v Cirkvi a premáhať egoistické pokušenia, ktoré v nás vzbudzujú rivalitu, karierizmus, nedôveru a žiarlivosť. Bez takejto duchovnej cesty by akékoľvek vonkajšie prostriedky len veľmi málo osožili spoločenstvu Cirkvi.

Druhý vatikánsky koncil sa snažil čítať znamenia čias. Dnešným znamením čias - súvisiacim s Božím plánom a s očakávaniami sveta - je veľká výzva: urobiť z Cirkvi domov a školu spoločenstva. Spiritualita spoločenstva nás vedie k vzájomnej dôvere a komunikácii v Cirkvi, čo si, pravda, vyžaduje otvorenosť a spoluprácu aj medzi kňazmi a laikmi. Katolícki laici sú obrovským potenciálom, ktorý je potrebné prebudiť do plnej aktivity v Cirkvi i mimo nej.

Aktívne zapojenie laikov v prostredí Cirkvi si zvlášť vyžaduje evanjelizačná a katechetická práca s deťmi a s mládežou, pastorácia rodín, sociálno–charitatívna a mediálna činnosť. V týchto oblastiach je súčinnosť laikov nenahraditeľná, preto by mala byť aj náležite ocenená. Isteže, apoštolská angažovanosť si vyžaduje intenzívnejšiu spoluprácu kňazov a laikov, ktorá, žiaľ, môže prinášať problémy aj konflikty. Ale v súčasných pomeroch je to podmienka dôveryhodnosti Cirkvi ako obrazu trojičného spoločenstva, ktoré je znamením a nástrojom spásy. Vďaka Bohu máme okolo seba veľa príkladov účinnej spolupráce medzi rôznymi povolaniami v Cirkvi a chceme vysloviť poďakovanie a povzbudenie všetkým kňazom, rehoľníkom i laikom, aby sa naďalej vytrvalo angažovali v apoštolskom poslaní Cirkvi. Taktiež musíme konštatovať, že v spoločenstve Cirkvi nachádzame niekedy aj pasívne, negativistické, sebestačné a tvrdohlavé postoje. Je to pre nás výzva učiť sa dostatočne intenzívne komunikovať a spolupracovať, a tak si osvojovať spiritualitu spoločenstva. V Cirkvi je totiž mnoho oblastí, kde môžu patrične vzdelaní a formovaní laici pomôcť kňazovi, neraz preťaženému mnohými povinnosťami. Pritom spolupráca laikov a kňazov nemá viesť k strate identity laika ani kňaza, ale k jej prebudeniu a posilneniu. Potreba takejto užšej spolupráce sa ukazuje v celkovom apoštoláte Cirkvi, ale najmä pri práci v malých spoločenstvách. V najbližšom období bude potrebné spoluprácu kňazov a laikov rozvinúť. Nebude sa nám to dariť, ak nám bude chýbať vzájomné poznanie problémov a chápanie toho druhého. Pred nami stojí úloha pretvárať podobu spoločenstva Božieho ľudu: chápať a prijímať apoštolské aktivity laikov vo svete aj ich pastoračnú službu v Cirkvi, zintenzívniť komunikáciu a vytvoriť živé vzťahy a skutočnú spoluprácu na Božom diele. Aj v prostredí Cirkvi platí, že ťažšie, ako pracovať, je spolupracovať, ale je to plodnejšie a obohacujúcejšie.

Farnosť sa má a môže stať spoločenstvom spoločenstiev detí, mládeže, rodín a ďalších angažovaných skupín veriacich. Ako pastoračné priority potrebujeme zvýrazniť rodiny a rôznorodé malé spoločenstvá. Lebo práve to sú prostredia, kde sa formujú ľudsky i duchovne zrelí ľudia, schopní vydávať osobné svedectvo aj o svojej viere v Boha. Na túto formáciu je však potrebné nadviazať prostredníctvom duchovných i vzdelávacích formačných podujatí pre kňazov, ako aj pre laikov. Zvlášť dôležitou sa ukazuje formácia a sprevádzanie malých spoločenstiev animátormi, ktorí spolupracujú s kňazom pri plánovaní aktivít na rozvoj života farnosti. Pritom spoločné slávenie Eucharistie ostáva prameňom a vrcholom ich kresťanského života. Niektoré laické hnutia a združenia už niekoľko desiatok rokov pôsobia na Slovensku práve prostredníctvom malých spoločenstiev. Malé spoločenstvá totiž veľmi účinne pomáhajú duchovnému dozrievaniu svojich členov, zvlášť cez prehĺbenie osobnej modlitby, cez dôslednejšie a osobnejšie prijatie Božieho slova a povzbudzovanie do horlivého apoštolského svedectva. Modlitbové, biblické a iné malé spoločenstvá laikov rôznych stavov posilňujú evanjelizačné svedectvo Cirkvi v konkrétnej farnosti. Spolu s činnosťou funkčnej pastoračnej rady vytvárajú predpoklady na rozvinutý život farnosti. Veľmi odporúčame využiť prirodzené možnosti na vznik malých spoločenstiev: detských po prvom svätom prijímaní alebo mládežníckych po birmovke. Okrem toho treba podporovať vzájomnú pomoc pri zvládaní rodinných problémov a výchovy detí v rodinných spoločenstvách. Treba však pripomenúť, že kresťanské svedectvo Vás, veriacich laikov, právom očakáva predovšetkým Vaše vlastné prostredie - rodina, pracovný či školský kolektív, okruh priateľov, príbuzných a známych. Práve v tomto prostredí je dôležité svedčiť o Kristovom evanjeliu usporiadaným rodinným životom, poctivou prácou či štúdiom, občianskou statočnosťou. Zodpovednosť za takéto apoštolské svedectvo Vám vyplýva z krstu, pričom je potrebné dbať na to, aby ste nestratili duchovný základ a motív svojho apoštolátu. Viera v Boha tak prenikne Váš každodenný život s vedomím, že Boh miluje tento svet a túto spoločnosť a aj cez Vás ju chce posväcovať.

Drahí členovia Božieho ľudu! Ešte raz chceme vyjadriť ocenenie mnohým z Vás, ktorí sa pričiňujete o to, že pre Vaše farnosti sú charakteristické povzbudivé evanjelizačné a pastoračné aktivity, ktoré sú prejavmi dnes takého potrebného apoštolátu laikov a plodnej spolupráce medzi kňazmi, rehoľníkmi a laikmi. Dal by Boh, aby bolo na našom Slovensku čím viac životaschopných farností, v ktorých majú ľudia odvahu, silu a lásku od Svätého Ducha byť svetlom, soľou a kvasom pretvárajúcim svoje prostredie v duchu Kristovho evanjelia, a tak prehlbovať apoštolské úsilie celého spoločenstva Cirkvi.

V tomto poslaní Vás
v mene trojjediného Boha žehnajú

Vaši biskupi Slovenska

Náš prepodobný otec Ján Rilský

19. OKTÓBER

Narodil sa v roku 876 po Kristovi v dedinke Skrino ležiacej neďaleko bulharského mesta Sredec (staroveká Sardica, dnešná Sofia).

Keď mu zomreli rodičia, všetko rozdal chudobným, opustil svoje rodisko a stal sa mníchom. Neskôr vystúpil na vysoký vrch, kde sa zdržiavala iba divá zver, aby sa stal pustovníkom. V noci ho však prepadli zbojníci, nemilosrdne ho zbili a vyhnali, a tak odišiel do Rilskej pustatiny, približne sto kilometrov južným smerom. Tam celé desaťročia viedol prísny asketický život plný pôstu, modlitby, mlčania, sĺz a práce. Nikým nepoznaný býval v dutine bútľavého stromu a nestretával sa s nijakými ľuďmi.

Po istom čase sa však dedinčanom splašili ovce a hnali sa do vrchov. Keď sa pastieri za nimi ponáhľali, s prekvapením narazili na pustovníka, o ktorého existencii dovtedy netušili. On ich privítal slovami: „Prišli ste sem hladní – odtrhnite si z môjho hrachu a jedzte." Všetci jedli a nasýtili sa, no jeden z nich si bez pustovníkovho požehnania nabral veľa strukov do zásoby. Keď nimi po spiatočnej ceste ponúkol svojich kolegov, v ukradnutých strukoch nebol ani jediný hrášok. Pastieri sa teda vrátili k starcovi a prosili o prepáčenie. On im odpustil a dodal: „Vidíte, deti, Boh určil tieto plody na nasýtenie pustovníkov." Pastieri potom každému rozprávali o veľkom askétovi, ktorý žije vo vrchoch, preto k nemu začali prichádzať mnohí ľudia a prinášať svojich chorých. Na príhovor prepodobného Jána Rilského sa uzdravovali, takže chýr o ňom sa rýchlo šíril. Po osobnom stretnutí s pustovníkom zatúžil dokonca aj bulharský kráľ Peter (927 – 969), ale keďže sa nedokázal predrať porastom až celkom k nemu, komunikoval s ním pomocou listov.

Následne sa k Jánovi pridali niekoľkí muži, ktorí tiež túžili po kresťanskej dokonalosti, a v blízkej jaskyni postavili chrám i monastier. Vo všetkom sa riadili pokynmi svojho učiteľa, ktorý v Pánovom mene robil veľké a slávne divy. Osobitne známym sa stal prípad istého posadnutého človeka. Keď zbadal množstvo ľudí vystupujúcich do vrchov, pripojil sa k nim. Bol ešte takmer kilometer vzdialený od monastiera, keď padol na zem a začal kričať: „Nemôžem pokračovať – páli ma oheň!" Ľudia ho teda zviazali, priniesli k Jánovi Rilskému a prosili o modlitbu. On odvetil: „Deti moje, ja som slabý človek, ako aj vy. Jedine Boh ho môže uzdraviť." Keďže však naňho naliehali, napokon súhlasil a onen posadnutý človek bol okamžite zdravý.

V roku 941 svätý Ján Rilský napísal vlastnou rukou Odkaz učeníkom, jedno z najlepších diel starobulharského písomníctva. Zomrel v pokoji 18. augusta 946 a jeho nasledovníci s úctou pochovali jeho telo. Okolo roka 980 sa im však zjavil a prikázal, aby ho preniesli do mesta Sredec. Keď učeníci otvorili Jánov hrob, telo našli celkom neporušené a nádherne voňajúce myrom. S úctou ho teda uložili v sredeckom Chráme svätého evanjelistu Lukáša, kde bol neskôr vybudovaný celkom nový chrám zasvätený prepodobnému Jánovi Rilskému.

V roku 1183 sa ostatky prepodobného Jána Rilského v dôsledku bojov medzi uhorským kráľom Belom III. (1174 – 1196) a Grékmi dostali do Ostrihomu. Mnohí prichádzali vzdať im úctu, len tamojší arcibiskup vyhlásil: „Staré knihy nespomínajú takého divotvorcu." Keď však znenazdania onemel, padol ku schránke s ostatkami, bozkával ju a prosil o odpustenie. V tej chvíli sa mu jazyk rozviazal. Pri ostatkoch svätého Jána Rilského sa udialo aj niekoľko ďalších zázrakov, preto Bela III. dal v roku 1187 truhlicu vyzdobiť striebrom i zlatom a dopraviť naspäť do Sredeca.

Keď Bulharské kráľovstvo získalo nezávislosť od Rímskej (Byzantskej) ríše, jeho kráľ Ján Asan II. (1221 – 1241) dal 19. októbra 1238 predmetné ostatky slávnostne previesť do novopostaveného chrámu vo Veľkom Tarnove, vtedy hlavnom bulharskom meste. Od 1. júla 1469 až podnes odpočívajú v Rilskom monastieri.

Keď navštívite Bulharsko, pokúste sa navštíviť aj uvedený monastier a pomodliť sa pred ostatkami prepodobného Jána Rilského, svätca blízkeho nielen bulharskému ľudu (veď bez jeho vplyvu by tam kresťanstvo zaiste nebolo zapustilo také hlboké korene), ale aj nám všetkým.

Marcel Gajdoš

Svätý mučeník Nestor

27. OKTÓBER

Nestor sa narodil okolo roka 288 po Kristovi v meste Solúne, odkiaľ o necelých šesť storočí neskôr prišli k našim slovanským predkom svätí apoštolom rovní bratia Konštantín, mníšskym menom Cyril, a Metod (ich spoločná liturgická pamiatka sa koná 11. mája a 5. júla, samostatná 14. februára a 6. apríla). Nestor sa stal blízkym priateľom tamojšieho rímskeho prokonzula Demetra, ktorý neskôr zomrel mučeníckou smrťou (liturgická pamiatka 26. októbra). Jeho prostredníctvom sa Nestor dozvedel o kresťanstve a napokon prijal svätý krst.

Keď rímsky cisár Maximián (286 – 305) navštívil Solún, väčšinu voľného času trávil na divadelných predstaveniach a na gladiátorských zápasoch. Jeho favoritom bol istý Lyaios z germánskeho kmeňa Vandalov, ktorý bez väčšej námahy víťazil nad každým svojím súperom. Bol mimoriadne vysoký a urastený, svojím vzhľadom i správaním trocha pripomínal zviera a vydával zo seba mohutný rev. Samozrejme, medzi tými, čo zomreli jeho rukou, sa nachádzali aj kresťania. Maximián mal v Lyaiovi takú veľkú záľubu, že špeciálne kvôli nemu dal vybudovať pódium na stĺpoch. Pod ním boli ostrím nahor pozapichované kopije a ďalšie zbrane, aby Lyaios na ne zhadzoval svojich súperov. Cisár pozoroval prelievanie ľudskej krvi s veľkou záľubou, no citlivejších ľudí a kresťanov to nemálo trápilo.

Keď Nestor videl svojich nespravodlivo zabíjaných súvercov, zahorel veľkou túžbou stretnúť sa s Lyaiom v zápase a zvíťaziť nad ním. Navštívil teda svojho duchovného otca Demetra, ktorý už bol vo väzení za vyznávanie viery v Krista, a vyžiadal si od neho požehnanie na uskutočnenie svojho zámeru: „Boží obľúbenec, pomodli sa za mňa, aby mi Boh vďaka tvojím svätým modlitbám pomohol. Pôjdem a budem s tým protivníkom zápasiť, zvíťazím nad ním a snímem z kresťanov pohanu." Svätý Demeter urobil na Nestorovi znamenie kríža, požehnal ho a prorocky povedal: „Zvíťazíš na Lyaiom a podstúpiš mučenie za Krista."

Ihneď po prijatí požehnania Nestor vstal, vošiel na miesto zápasov, pred očami všetkých zhodil zo seba vrchný odev a zvolal: „Chcem zápasiť s Lyaiom!" Keď cisár videl mladíkovu odvahu, prišlo mu ľúto jeho krásy a mladosti, preto povedal: „Nevidel si, koľkých mužov, omnoho odvážnejších a silnejších, Lyaios premohol? A ty, hoci nemáš veľkú výšku a si mladý, osmeľuješ sa ísť proti tomu, ktorému pod slnkom nieto rovného?" Nestor však odvetil: „Ak som malý a slabý, veľká a nepremožiteľná je moc môjho Krista. Naňho sa spoliehám a v jeho mene chcem zápasiť s touto ozrutou." Keď cisár začul Kristovo meno a pochopil, že mladík je kresťanom, roztriasol sa od hnevu a prikázal Nestorovi, aby bez zdržiavania vystúpil na mostík a bojoval s Lyaiom. Predpokladal, že jeho obľúbenec Nestora veľmi rýchlo usmrtí. Mladík opatrne vystúpil na miesto zápasov, urobil na sebe znamenie kríža, zvolal „Bože Demetra, pomôž mi!" a pustil sa do zápasu s Lyaiom. Boh, ktorý kedysi posilnil svätého kráľa Dávida v boji s Goliášom (por. 1 Sam 17), posilnil teraz aj svojho služobníka Nestora v zápase proti Lyaiovi. Vďaka tomu sa Nestor, hoci bol mladučký a nízky, stal mocnejším než jeho urastený protivník. Chytil Lyaia, zodvihol ho a zhodil z mostíka dolu na kopije. Všetci obyvatelia Solúna, ktorí videli tento neočakávaný záver boja, začali s nadšením volať mocným hlasom: „Veľký je Boh Demetra!"

Zahanbený cisár odišiel do svojich palácov a vydal rozkaz Nestora chytiť a uväzniť. Keď sa dozvedel, že určitý podiel viny na zabití jeho obľúbeného zápasníka Lyaia má tiež niekdajší solúnsky prokonzul Demeter, lebo Nestorovi udelil na tento zámer svoje požehnanie, nariadil vojakom, aby Nestora vo väzení sťali mečom a Demetra ubodali kopijami. Vojaci tento rozkaz, vydaný 26. októbra 304 (podľa iných prameňov, oveľa menej pravdepodobných, 26. októbra 306), okamžite splnili. Duše obidvoch mužov hneď prijali blaženosť svätých v nebeských príbytkoch a modlia sa za našu vernosť Kristovi.

Cirkev ustanovila liturgickú pamiatku svätého Demetra na deň jeho mučeníckej smrti a liturgickú pamiatku svätého Nestora na nasledujúci deň, pretože svätý Nestor bol Demetrovým učeníkom.

Marcel Gajdoš

ANKETA

Pomohli ste bezdomovcovi?

o. Jozef Voskár, kňaz
Mám veľa skúseností s bezdomovcami, nakoľko som duchovný správca Gréckokatolíckej diecéznej charity. Tam mám s nimi prvý, dá sa povedať profesionálny, kontakt. Ak stretávam ľudí zo sociálne slabšej vrstvy na ulici, darí sa mi rozoznávať, kto žobre profesionálne, lebo sa mu nechce pracovať alebo preto, že nemá peniaze na jedlo. Ja to často riešim otázkou: „Si hladný alebo smädný?". Ak povie, že je hladný, poviem mu, nech počká, pôjdem, kúpim mu jedlo a donesiem mu to. Prípadne tým mladším, ktorí môžu pracovať, poviem, aby najprv vyčistili nejakú časť od papierikov a potom sa im odmením. A vtedy sa prejavia, či majú záujem o prácu, alebo potrebujú len peniaze na alkohol. Teda pomáham týmto sociálne slabším ľuďom, lebo každého takéhoto človeka vidím cez Sväté písmo: „Bol som hladný a dali ste mi jesť..."

Peter, bohoslovec
Bezdomovec je pre mňa človek, ktorý v istom momente života stratil teplo domova a rodinné spoločenstvo v ňom. Často stretávam takých ľudí. Snažím sa im pomôcť tak, že sa im prihovorím, aby cítili moje prijatie a záujem o nich. Keď mi to moja finančná situácia dovolí, tak pomôžem aj finančne. Vidím v nich opusteného Ježiša Krista, ktorý je v núdzi a potrebuje pomoc. Lebo Ježiš hovorí: „Čokoľvek ste urobili jednému z mojich najmenších bratov, mne ste urobili" (Mt 25,40).

Jana, kuchárka
Nepomáham často, lebo z niektorých cítiť alkohol a tým nebudem prispievať. No keď na niekom vidím, že to naozaj myslí vážne, že potrebuje peniaze na jedlo, že sa snaží, napríklad predáva časopisy, či už Cestu, alebo Nota bene, tak mu prispejem.

Mikuláš Fejko, bohoslovec
Myslím si, že môj vzťah k bezdomovcom je pozitívny. Ak môžem, tak pomôžem. Som toho názoru, že ak mám peniaze na rôzne nepotrebné veci, tak ich mám aj pre ľudí, ktorí to naozaj potrebujú. Ale, žiaľ, medzi bezdomovcami sú aj takí, ktorí tú pomoc zneužívajú, ale verím, že pochopia, že to, čo robia, je nesprávne.

Ján Vasiľ, bohoslovec
K bezdomovcom mám celkom kladný vzťah. Na niektorých mám až dodnes dobré spomienky, ale na niektorých veľmi nie. Som veľmi povzbudený bezdomovcami, ktorí predávajú časopis Nota bene, ale raz som mal aj negatívnu skúsenosť, keď som si od jedného kúpil časopis a na druhý deň som ho videl vo veľmi zlom stave.

Chudobných máte vždy medzi sebou...

(Mk 14,7a)

Sociálny status každej ľudskej spoločnosti v celých dejinách ľudstva bol vždy, azda až na malé výnimky primitívnych kultúr kmeňových spoločenstiev, výrazne rozdelený na chudobných a bohatých. Ideálne sociálne vyrovnaná spoločnosť podľa hesiel rôznych revolúcií sa prakticky nikdy a nikde na svete nenaplnila. Je to vždy len utópia. Aj Sväté písmo nám dokumentuje tento sociálny stav v dejinách vyvoleného národa v knihách Starého zákona, ale aj v dejinách novozákonného Božieho ľudu.

Dôkazom toho je aj počet miest v textoch Svätého písma, kde slová bohatstvo a bohatý sa vyskytujú celkom 79-krát a slová chudoba až 108-krát. Exegetický význam týchto slov však môže byť rôzny, ak sa myslí, napr., na bohatstvo ako prejav Božej priazne alebo na bohatstvo boháčovo, z ktorého chudobný Lazár nedostal ani odrobinky. Podobne aj slovo chudoba a chudobný môžu znamenať chudobu materiálnu, aká bola u chudobnej vdovy, ktorá do chrámovej pokladnice vhodila svoje posledné dva haliere, alebo chudobní v duchu, ktorých Ježiš blahosloví, lebo im sa ohlasuje a zjavuje Božie kráľovstvo.

Ježiš teda neprišiel odstrániť ani bohatstvo, ani chudobu , ale prišiel ohlásiť radostnú zvesť v prejavoch vzájomnej lásky, milosrdenstva a solidarity medzi všetkými. Chce, aby tí, ktorých on požehnal bohatstvom, slúžili tým, ktorí sú v biede a chudobe, aby sa ľudia zjednocovali vzájomnou službou, tak hodnotami materiálnymi ako aj duchovnými podľa jeho slov: „robte si priateľov z márnej mamony". Ani Ježiš teda neprišiel vybudovať na tomto svete nejakú ideálnu spoločnosť bez bohatých a chudobných, ale spoločnosť, kde základným vzťahom medzi všetkými je láska, kde sa napĺňa zákon lásky k Bohu a blížnemu. A v týchto vzťahoch potom nikomu nebude nič chýbať ani na tomto svete a raz všetci dôjdu aj k spáse vo večnom živote.

V Betánii v dome Šimona Malomocného, kde Ježiša pomazala žena vzácnym nardovým olejom, vyvolalo nevôľu u niektorých prítomných to, že sa olej mohol radšej predať za viac ako tristo denárov a tie rozdať chudobným. Na to Ježiš povedal: „Veď chudobných máte vždy medzi sebou a keď budete chcieť, môžete im robiť dobre. Ona urobila, čo mohla." Tieto slová sú aktuálnym odkazom aj pre nás v súčasnej dobe, keď sa spoločnosť polarizuje nielen na stále viac chudobných a stále viac bohatých, ale, čo je horšie, že sa bohatí stále viac podobajú boháčovi z podobenstva o boháčovi a Lazárovi.

Preto sa Cirkev dnes, podľa príkladov charitatívnej činnosti prvotnej Cirkvi, usiluje naplniť odkaz evanjelia v službe najbiednejším. Keď si podľa Jakubovho listu vyvolil Boh chudobných, aby boli bohatí vo viere a dedičia kráľovstva, ktoré prisľúbil tým, čo ho milujú, potom sv. Pavol po rozhovore s Petrom, Jakubom a Jánom, ktorí ho prosili, aby pamätal na chudobných podľa listu Galaťanom, už v liste Rimanom hovorí, že sa zberá do Jeruzalema so zbierkou pre chudobných, ktorú urobili v Macedónsku a Achájsku.

Starosť o chudobných na poli sociálnej služby Cirkvi má teda svoj nepopierateľný základ v Kristovej radostnej zvesti – v evanjeliu. Sám to v nazaretskej synagóge povedal hneď na začiatku svojho verejného účinkovania: „Duch Pánov je nado mnou a poslal ma hlásať radostnú zvesť chudobným". Ježišova solidarita s chudobnými a tými najbiednejšími bola výrazná a zjavná vo všetkom jeho konaní, najmä skutočnosťou, že sám bol chudobný, obhajoval ich, pomáhal im a sám sa s nimi stotožňoval. Vyjadril to slovami: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to urobili." Tento

evanjeliový odkaz poznačil celé dejiny Cirkvi, dejiny kresťanstva a prirodzenému humanizmu zo súcitu dal kresťanský rozmer láskou, ktorú má človek k Bohu, ale ktorá sa dá realizovať len konkrétnou službou k blížnemu cez rôzne služby Cirkvi i v sociálnej oblasti.

A tak platí výrok blahej pamäti pápeža Pavla VI., že: „humanizmus bez Krista je sterilný". V dejinách kresťanstva pre tých najbiednejších, v ktorých Cirkev vnímala živého Krista, sa podujímala cez mnohých obdivuhodných jednotlivcov alebo spoločenstiev k ušľachtilým činom, ba často k úplnému zasväteniu celého života chudobným. Takou bola napr. u nás dobre známa svätá Alžbeta Uhorská, ktorá je učiteľkou všetkých, ktorí chcú charitatívnym dielom slúžiť chudobným. Sama raz povedala: „Pane, doteraz som pomáhala chudobným, ale odteraz chcem s nimi žiť v chudobe". V dejinách Cirkvi sú však známe mnohé krásne postavy so sociálnym cítením, ako sú napr. sv. Martin, sv. Mikuláš, sv. Vincent de Paul, Charles de Foulcauld, matka Tereza z Kalkaty a mnohí iní.

Myšlienka inštitucionalizovať charitu ako dobročinnosť (z gréckeho slova charitas) vznikla v Nemecku, kde bola aj prvýkrát v roku 1897 organizácia s týmto názvom založená. V roku 1950 bola právne konštituovaná Medzinárodná charita so sídlom v Ríme, ktorá má v súčasnosti 126 národných charít vrátane našej slovenskej, ktorej súčasťou je aj Gréckokatolícka diecézna charita v Prešove.

Násilná likvidácia Gréckokatolíckej cirkvi prerušila aj činnosť charity, ktorá bola opäť obnovená začiatkom deväťdesiatych rokov po tzv. „nežnej revolúcii".

Práca charity vychádza z princípu integrity a dôstojnosti každej ľudskej osoby. Záujem charity o ľudí nachádzajúcich sa v krajnej núdzi, ktorí prepadnú cez sociálnu sieť spoločnosti, nie je motivovaný len prirodzeným súcitom s jeho biedou, chladným profesionálnym humanizmom, ale v tejto práci musí nevyhnutne dominovať Božia láska, ktorá ohrieva nielen zimou skrehnuté telo, ktorá sýti nielen prázdny žalúdok, ale túli k sebe predovšetkým ranenú ľudskú dušu. Charita zachraňuje celého človeka. Úsilie charity nesleduje nahradiť štát v jeho sociálnej zodpovednosti, ale vyzýva ho, aby splnil voči svojim vlastným občanom aspoň ekonomickú časť pomoci, na ktorú zdroje charity nikdy nemôžu stačiť. Úlohou charity je teda synchrónne v materiálnej a duchovnej oblasti pomáhať ľuďom, ktorí sami jej služby príjmu, alebo ktorých si charita sama vyhľadá a prebúdzať v ľuďoch citlivosť na biedu okolo seba. Pobáda ľudí solidarizovať s chudobnými konkrétnymi činmi.

Vývin našej spoločnosti presvedčivo naznačuje, že aj v novom tisícročí a aj po vstupe Slovenska do Európskej únie nebudú chýbať ľudské tragédie rôzneho druhu, na liečenie ktorých bude môcť využiť svoju charizmu práce s láskou medzi chudobnými práve charita.

Jozef Voskár,
duchovný správca Gréckokatolíckej diecéznej charity v Prešove
Ilustračná snímka: archív redakcie

O odpustení

Skúsili ste už niekedy byť sami? Ísť kdesi preč, mimo každodenný priestor, v ktorom sa pohybujete? Na miesto, kde možno nikoho nepoznáte? Byť jednoducho sám... Nemať pri tom možnosť zapnúť ani televíziu, ani rádio, ani internet, dokonca ani možnosť „vypadnúť" kdesi medzi známych. Byť sám. Totiž nie sám. Ospravedlňujem sa. Byť so sebou samým a ešte s kýmsi, s vaším Bohom, od ktorého sa nedá vzdialiť. A zrazu je ticho... Počujete možno iba tikot hodiniek a tlkot vlastného srdca. A ešte čosi. Začínate vnímať tri veci:

Ako prvé, sú to vaše myšlienky, medzi ktorými sa zrazu objavia vaše výčitky a vyjdú na povrch ani neviete odkiaľ. Jednoducho sú tam. Ako druhé, vyjdú na povrch myšlienky, ktoré vás obhajujú, ľutujú, a možno aj ospravedlňujú. A ako tretie, ak ste aspoň trochu veriaci a veríte v prítomnosť Boha, ktorí vás stvoril, prichádza povzdych, prosba, odovzdanie toho všetkého v modlitbe do rúk vášho Stvoriteľa. A skoro by som zabudol. Prichádza ešte čosi. Túžba napraviť zlo, ktorým ste ukrivdili, alebo túžba ostať v dobre, ktoré ste započali, lebo *hľadiac na tvár Ježiša Krista* dostávate silu takto meniť svoj život.

Hľadiac na tvár Ježiša. To je rozhodujúci moment. Moment, ktorý napomáha meniť starého človeka. To je moment, ktorý napomáha robiť veci z vnútra, to znamená naozaj. Lebo *hľadiac na tvár Ježiša*, zrazu zisťujete a objavujete, že Kristus hľadí na vás a že On vás uvidel skôr ako vy jeho. Vnímate, že on nehľadí hociako ale veľmi uprene, prenikavo až nepríjemne, zároveň s láskou a veľkým prijatím. Zrazu sa cítite byť odhalený až do tých najtajnejších skrytých miest, ale pri tom vnímate pohľad, ktorý chápe a rozumie. Vnímate pohľad Boha, ktorý sa stal človekom a zomrel aj za vás...

Tí, ktorí iba tak narýchlo, letmo prechádzajú okolo, možno so zatvrdnutým srdcom, nemajú čas sa pristaviť. A možno, že ani nechcú, pretože vidieť toho, kto zomiera lebo miluje, privádza k zamysleniu sa nad svojím životom. A tak iba potrasú hlavou s výsmechom: „Tí, čo zboríš chrám..., zostúp z kríža!" a idú ďalej bez toho, aby sa pozastavili nad bolesťou, nad výkrikom, ktorí možno práve spôsobili. Možno by sa aj chceli pristaviť, ale dav ich vlečie a im je dobre.

Vojak – stotník, ktorý bol tiež jedným zo zainteresovaných, veď možno že dal rozkaz, aby ho pribili a možno, ako hovoria Otcovia, sám pribíjal ruky klincami a tak sám spôsoboval bolesť a rany. Ten istý vojak stojí pod krížom, a *hľadiac na tvár Ježiša* vníma všetko rad radom: ľahostajnosť, výsmechy, pohŕdanie, hrubosť, urážky, žiaľ, ale v tom istom okamihu počuje a vníma aj postoj zomierajúceho Ježiša: „Otče odpusť im lebo nevedia čo robia."

Je to moment, chvíľa, ktorá človeka s otvoreným srdcom vytrhne zo starých koľají. O stotníkovi tradícia hovorí, že tam pod krížom vidiac lásku Kristovu uveril a zvolal: „Toto bol naozaj Boží Syn," a zmenil svoj život.

Rímsky vojak bol jedným z mnohých pod krížom. Mnohí iní sa posmievali: „Židovský kráľ...!" alebo ináč povedané: Ahoj blázon! Je ti dobre? Si normálny?! Výsmech Bohu, ktorý je pritlačený zlobou, hriechom do prachu zeme, ale aj napriek tomu, Bohu, ktorý odpúšťa.

Odpustiť, pre „normálneho" človeka, je bláznovstvo. Odpustiť, pre človeka s otvoreným srdcom *hľadiaceho na tvár Ježiša Krista*, je dôsledkom, krokom, ku ktorému vyzýva Ježiš na kríži. Je to volanie Boha, ktorý miluje, kto odpovie na toto volanie?...

Jozef Maxim
Ilustračná snímka: archív redakcie

NABUDÚCE SI PREČÍTATE

ÚVODNÍK od Gabriela Paľu * **TÉMA**: "Televízna etika" (Marek Pribula) * **SVÄTÝ**: Naša prepodobná matka Teoktista z ostrova Lesbos * **BIBLIA PRE VŠETKÝCH**: Jakub zápasí proti Bohu * **ANKETA**: Viete si predstaviť život bez televízie? * **NOVÁ EVANJELIZÁCIA**: Netiketa 2. * **SPRÁVY**: Otvorenie školského roka na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte
***PRIPRAVUJEME**: Učenie dvanástich apoštolov - Didaché (na pokračovanie)*

Netiketa 1.

Etika zahrňuje viacrozmerný vzťah človeka k iným, k sebe samému i k akejkoľvek skutočnosti, ktorej sa dotýka svojím konaním. Všetky tieto súvislosti musíme brať do úvahy pri uvažovaní o etike na internete. Pre internet je typická maximálna možná sloboda, ktorá je zároveň aj základnou etickou hodnotou. Je preto potrebné nezabúdať na zodpovednosť a povinnosti nás, ktorí pracujeme na poli internetu. Pre každého jedinca je dôležité vlastníctvo a ochrana súkromia, ako aj slobodný prístup k informáciám, korigovaný s ohľadom na vlastníctvo a súkromie ostatných užívateľov internetu. Vo všeobecnosti má každý povinnosť

· nerušiť chod internetu - jeho služieb,
· neochudobňovať iných o dostupnosť k informáciám,
· nezneužívať osobné údaje iných účastníkov internetovej komunikácie.

„Pod zástavu demokracie a slobody sa hrnú aj takí, ktorí slobodu vo vyjadrovaní chápu ako slobodu bez akýchkoľvek hodnotení a kritérií v etickej a morálnej oblasti. Často jediným v tejto oblasti je pre nich kritérium odbornosti – profesionality."

V spoločnostiach zaoberajúcich sa internetovou komunikáciou vzniká z týchto dôvodov potreba vytvorenia všeobecného súboru pravidiel, práv a povinností v prístupe k internetovým činnostiam. Zároveň, aby podporili kvalitatívnu stránku informačného procesu, niektoré profesionálne a odborárske združenia žurnalistov vypracovali *etickú chartu médií, kódex novinárskeho správania*, a založili aj *etickú radu médií* (porov.: PK, čl. 34). S etikou tiež úzko súvisí aj pojem etiketa – súbor pravidiel o spoločenskom správaní sa a styku. V počítačovej – internetovej praxi sa začal do povedomia dostávať výraz *„netiketa"*. Tento termín vznikol spojením dvoch slov net: – sieť a etiketa – súhrn zásad spoločenského správania. Netiketa je teda súhrn zásad spoločenského správania sa v procese internetovej komunikácie. Jestvuje niekoľko prvkov, na ktoré by sme pri tvorbe netikety nemali zabúdať:

· dodržiavať bežné pravidlá komunikácie medzi ľuďmi
· správať sa k ostatným používateľom internetu tak, ako by sme chceli, aby sa oni správali k nám
· uvedomiť si našu identifikáciu na internete len formou adresy
· pri komunikácii o rozporuplných témach pristupovať s maximálnou taktnosťou a ohľaduplnosťou
· rešpektovať všeobecné ľudské práva
· spravodlivé a čestné pristupovanie ku komunikácii
· rešpektovanie pravdy
· vyhýbanie sa neprimeraným manipuláciám
· vyhýbanie sa konfliktu záujmov

(pokračovanie v ďalšom čísle)

Gabriel Paľa
palagrk@stonline.sk; Il. snímka

Rozhovor lásky

Keď som sa pred pár rokmi rozprával s asi sedemnásťročným chlapcom, priznal sa mi, že sa nevie modliť. Nie, že by nepoznal Otče náš či inú základnú modlitbu, ale akosi sa pri recitovaní týchto textov cíti prázdny. Ba už začal aj pochybovať o existencii Boha, lebo ho nepočul. Ja som mu vtedy poradil, aby si našiel čas, išiel do chrámu, kde je ticho a máloľudí, postavil sa, zahľadel na oltár či ikonu Krista a len ticho stál. Nič nemal rozprávať, nemal sa do ničoho nútiť.

Po dlhšom čase som ho stretol na ulici – len sme okolo seba prešli, pozdravili sa a usmiali. Už nebol taký smutný a zamyslený. Možno našiel svoj spôsob modlitby. Možno... To sa nikdy nedozviem.

Reč lásky

Už ste si istotne všimli mladý zamilovaný párik, ako sedia na lavičke oproti sebe, držia sa za ruky a dívajú sa bez slova jeden druhému do očí. Alebo rodiča, ktorý pohľadom usmernil svoje rozjarené dieťa. Toto je reč lásky. Človek schopný lásky ju pozná a ovláda. Stačí, aby sa do tejto lásky znova vnoril, nechal sa ňou preniknúť a pretvoriť na jej nositeľa.

Čím je charakteristická reč lásky? Ak by som to mal povedať jedným slovom, tak by som asi použil slovo úprimnosť. Lebo v láske nieto pretvárky. Človek si už natoľko zvykol pretvarovať sa pred druhými, že tento svoj postoj vnáša aj do modlitby. Sme ako farizeji a mali by sme byť ako mýtnik. Nie nahlas, siahodlhými a krásnymi rečami, ale plodným vnútorným postojom, z ktorého slová vychádzajú ako kvety, ktoré len čo vo vetre stratia svoje lupene, zarodia ovocím.

Byť úprimný pred Bohom znamená byť nahý, nechať sa ním preniknúť, neskrývať nič. Adam a Eva boli v raji pred Bohom nahí – nemali čo skrývať a rozprávali sa s ním priamo. Až keď sa zľakli svojej nahoty, až keď sa začali báť opravdivého stretnutia s Bohom, až vtedy im on sám dal šaty aby sa nebáli stretnúť medzi sebou. Lebo práve o to v pretvárke ide – človek sa bojí, aby ho ten druhý neodsúdil, lebo už neverí vo vzájomnú úprimnú pomoc.

Božia prítomnosť

Práve obnovenie tohto prvotného postoja voči Bohu nás dovedie k rajskej blaženosti. Lebo nemôže byť nič krajšie a blaženejšie, ako prebývať a rozprávať sa s Bohom. Pre človeka nemôže byť úžasnejšieho momentu ako stretnutie s ním. A to sa dá len vtedy, ak ho počujeme a nasledujeme jeho hlas. Je to akoby hukot vody, ktorý počujeme niekde v ďalekej pustine života. Ak ho nenasledujeme, môžeme od smädu zahynúť alebo sa uspokojiť s pieskom. Toho je okolo nás dosť. Kto sa však túži napiť živej a pravej vody, musí ísť za týmto hlasom. A k tomu sa potrebuje upokojiť, stíchnuť, aby bol schopný načúvať.

Keď Boh prehovorí k človeku a on sa nepostaví do postoja Márie, Jozefa ..., tak sa Boží hlas premení v jeho živote na niečo strašné, desivé. Ak sa rozhodnem postaviť proti tomuto hlasu, ak začnem kričať a vriesk ať, aby som ho prehlušil, potom v strachu, že ten hlas stále rozprává, je môj život naplnený len mojím vlastným krikom. Kričím, ale

už ani neviem čo, lebo nerozumiem vlastným slovám. Zvuk, ktorý ku mne dolieha, je čím ďalej neznesiteľnejší, až sa z neho zbláznim a stanem sa hluchým nielen voči Božej reči, ale aj voči každej inej. Už nedokážem počúvať ani svoje vlastné srdce, ani srdcia ľudí okolo seba.

Mária, v ktorej sa nachádza plnosť pravdivého postoja pred Bohom, nekričala. Ona v tichu noci počúvala Boží hlas, ktorý jej určoval cestu, po ktorej mala kráčať – cestu jej vlastnej spásy, jej života. V láske, ktorou bola nasiaknutá, dokázala prijať každú životnú skúšku. Vytrvala, lebo počula jeho hlas a odpovedala nie krikom, ale vlastným životom – skutkami i postojom. A toto všetko sa premietlo do prítomnosti Boha, ktorý ju prv naplnil zvnútra, v nej rástol a nakoniec sa jej ukázal. Slovo, ktoré počula, sa v nej stalo realitou. A kým dovtedy jej Boží hlas znel akosi z diaľky, akoby z iného sveta, teraz ho mohla počúvať priamo – vedľa seba.

Pokračovanie nabudúce.

Juraj Gradoš

Ilustračná snímka: archív redakcie

Jakub a kríž

„Stĺp zeme, tvoj vrchol dosahuje nebo a v tvojich otvorených ramenách žiari láska Boha." Týmito slovami spievali prví kresťania vo svojich spoločenstvách nádherný hymnus na oslávený kríž.
V istom momente svojho života má Jakub zjavenie, ktoré sa stane základom kresťanskej spirituality kríža. Toto zjavenie dostane vo sne. Bola to bežná forma, akou sa Boh zjavoval patriarchom.

Jakubov sen. Priečelie dómu v Miláne.

Jakub odíde z domu do krajiny, kde žije brat jeho matky, Laban. Na polceste do Haranu sa uloží na odpočinok, lebo sa už zvečerilo. Na vrchole odpočinku má Jakub sen: „I snívalo sa mu, hľa, rebrík opretý o zem a jeho vrchný koniec siahal až do neba, a, hľa, anjeli Boží vystupovali a zostupovali po ňom. A hľa, Pán stál na ňom a hovoril" (Gn 28,12-13).

Prví kresťania si pripomínali tento Jakubov sen a spievali: „Jakubov rebrík, lôžko lásky, kde si nás zasnúbil Pán."

Keď sa Ježiš stretá s Natanaelom a skúma to najhlbšie v jeho srdci, povie mu, že ho videl pod figovníkom (Jn 1,48). Figovník je pre žida miestom vnútornej modlitby, kde sa skúmajú Písma.

Ježiš hĺbavo skúmal Natanaela, keď bol pod figovníkom. Z toho pochopíme Natanaelovo prekvapenie nad Ježišovým tvrdením, a sám Ježiš mu odpovie: „Veru, veru, hovorím vám: ‚Uvidíte otvorené nebo a Božích anjelov vystupovať a zostupovať na Syna človeka " (Jn 1,51). To znamená, že Ježiš mu odpovie Jakubovým snom.

Kedy sme my ľudia videli otvorené nebo? Videli sme ho pri smrti Ježiša Krista na kríži, keď sa chrámová opona roztrhla vo dvoje odvrchu až dospodu (Mk 15,38). To znamená, že sa nebesia roztrhli smerom k zemi. Texty židovskej spirituality hovoria, že toto vystupovanie a zostupovanie anjelov po Jakubovom rebríku (kríž) bolo z úžasu nad tým, že konečne jeden človek (Mesiáš) vykonal Božiu vôľu na kríži, a preto pobláznene vystupovali a zostupovali dolu a odovzdávali si správu jeden druhému.

Teda v Jakubovi sa zjaví triumf kríža ako vrcholný moment zjavenia sa Boha, ako privilegované miesto, kde Boh zosiela Svätého Ducha, ako stred Cirkvi, čiže Haran, kde mal Jakub tento sen, je zasľúbená zem.

Aby sme videli, akú dôležitosť má kríž v Cirkvi, pripomenieme si slová sv. Ondreja, apoštola, ktoré vyslovil vo chvíli, keď mal byť ukrižovaný; slová, na ktoré sa odvoláva cirkevná tradícia: „Buď pozdravený, prevzácny kríž! Ty si bol posvätený a ozdobený jeho údmi ako drahými šperkami. Prichádzam k tebe s plesaním a naradovaný. Prijmi ma s radosťou na svoje ramená. Ó, dobrý kríž, ty si dostal krásu Pánových údov. Ja som ťa vrúcne miloval. Túžil som po tebe a dlho som ťa hľadal. Teraz som ťa našiel a si pripravený prijať moje roztúžené srdce. Prijmi ma do svojich ramien, pozdvihni ma od ľudí a predstav ma môjmu Učiteľovi; aby tak on, ktorý ma na tebe vykúpil, mohol ma prijať skrze teba."

IGLESIA SIN FRONTERAS
P. Antonio Pavia, Quito - Ecuador
Preložila E. Ilečková

FEJTÓN

Čakáreň je miestom, kde môže človek v tichu spoznávať charaktery jednotlivých ľudí. Prednedávnom, keď som tak čakal, kým ma môj lekár príjme, nechtiac som si vypočul rozhovor dvoch žien, matky a dcéry. Začalo sa to osočovaním lekára, aký je pomalý a neporiadny. Nenechali na ňom jedinú suchú nitku. A keďže som sa poháľal a moja choroba nebola taká vážna, začal som uvažovať, že si len v lekárni vypýtam nejaké lieky.

Naraz som stŕpol od údivu nad činom tých dvoch dám. Začali kontrolovať čakáreň, WC, nástenku a všetko kritizovali. Keď prišla ďalšia mladá pani, či skôr slečna, pustili sa aj do nej. Aký ma názor na toho lekára, či je dobrý a podobne. Uškŕňal som sa. Pripadali mi ako namaľované a vyobliekané revízorky. Ani teraz neviem pochopiť ich konanie.

Neviem pochopiť, ako sa človek môže takto správať. Keď sme vošli do ambulancie, bolí naraz samá ochota a láskavosť k lekárovi i sestričke. Toľko pokrytectva a pretvárky som už dlho nevidel. Dúfam, že sa zmenia, alebo ich život sám zmení. No nechcel by som byť tým, kto by každý deň počúval ich sťažnosti a intrigy.

Prešovčan

Pokračovanie rozhovoru zo strany 3:

Následne sú personálom vedení k zodpovednému hospodáreniu so získanými finančnými prostriedkami. Zároveň informovaním o problematike závislostí a bezdomovstva pomáha časopis rúcať bariéry medzi klientmi a širokou verejnosťou. Veríme, že postupne sa táto aktivita bude ešte viac stabilizovať, a tak poskytne ďalšie možnosti pre pomoc týmto ľuďom.

Na aké účely budú použité finančné prostriedky z jesennej zbierky pre charitu?

Finančné prostriedky získané zo zbierok na charitu vyhlásené v pôstnom a adventnom období tvoria jediný stály zdroj príjmov GK DCH.

Časť z prostriedkov získaných jesennou zbierkou sa použije na prípravu a zabezpečenie vianočných sviatkov v zariadeniach charity, kde klientelu tvoria ľudia bez domova, závislé osoby alebo deti s kombinovaným postihom. Okrem toho sa tieto finančné prostriedky používajú na sociálnu pomoc pre núdznych, osobné potreby klientov a iné výdaje, ktoré nie sú pokryté inými zdrojmi.

Zároveň sú tieto prostriedky dôležitým finančným zdrojom aj pre krytie časti nákladov Centra diecéznej charity. Centrum zastupuje GK DCH pri jednaniach s rôznymi inštitúciami, vedie účtovníctvo a vykonáva personalistiku, tvorí metodiku projektov a stratégiu jej činnosti a rozvoja.

Môžu sa aj laici angažovať v pomoci vašej charite? Ak áno, akým spôsobom?

Angažovanie laikov v pomoci núdznym je, samozrejme, možné. Pri dobrovoľníckej činnosti zvažujeme aj spôsobilosti a zručnosti uchádzačov o túto činnosť, ako aj časové možnosti pre jej výkon v našich zariadeniach. Tu však zváži možnosti prípadnej spolupráce s dobrovoľníkom najlepšie vedúci niektorej z aktivít GK DCH. Prípadní záujemcovia o spoluprácu s nami nech sa kontaktujú priamo v našich prevádzkach alebo na Centre diecéznej charity v Prešove (Hlavná 2, Prešov). Tu im sprostredkujeme priamy kontakt na vedúcich konkrétnych projektov, a tak budú môcť vstúpiť do spolupráce s nami.

Za rozhovor ďakuje Stanislav Bamburák

Nádej zomiera posledná

Martina je mladé dievča z väčšieho mesta na východnom Slovensku. Nijako nevytŕča spomedzi svojich kamarátok. Na svoj vek je dosť vysoká. V pätnástich mala prvú veľkú lásku. Ako sa to skončilo? Mesiac po tom, čo sa mu celá odovzdala a prišla o panenstvo, ju opustil. Našiel si inú. Prebolelo to. O dva roky neskôr sa to skončilo podobne. Lenže o pár týždňov zistila, že je tehotná. Čo teraz? Zašla za matkou, aj keď sa bála, a povedala jej všetko. Nakoniec sa spýtala: „Čo teraz?"

„No hej, teraz sa pýtaš," skríkla matka. „Teraz ma budeš počúvať, keď ma celý život ignoruješ. Čo som ti hovorila? Nemala si sa s ním zahadzovať. Veď s ním ťa nič dobrého ani nečakalo."

„Ale", prerušila matku Martina. No mama sa nedala.

„Aké ale? Nikomu to nepovieme. Otec pozná dobrého gynekológa a ten to vybaví. To by bola hanba."

„Takže pôjdem na potrat?" - spýtala sa Martina.

„No a čo si čakala? Že sa budeme o tvojho pankharta starať, kým ty budeš študovať? Alebo že na nás budú ľudia ukazovať a posmievať sa nám? Nie, zlatá moja, pekne si to necháš zobrať."

„Dobre", povedala Martina a v duchu naozaj schvaľovala postoj svojej matky. Veď ona za nič nemôže, to on – on je vinný za všetko. Keby si dával lepší pozor, tak by sa nič nestalo. A ľudia sú naozaj protivní. Veď keby sa to dozvedeli ženy, čo chodia s mamou do cerkvi, asi by sa jej smiali a ohovárali ju. A čo ona? Veď má život pred sebou.

Otec všetko zariadil. Po zákroku všetko vyzeralo v poriadku. Život sa vrátil do normálnych koľají a zdalo sa, že sa nič v ich životoch nezmenilo. Ich svedomie im to schvaľovalo. A keď kňaz v nedeľu na liturgii občas povedal niečo o potratoch, že je to vražda, jeho slová narazili na nepreniknuteľnú hradbu z otázok: „A čo on? Jemu sa nič také nestalo. Ako to Boh mohol dopustiť?... Je to jeho vina!"

Na vysokej v Bratislave sa Martina spoznala s nejedným chalanom. Viedla bohémsky život na plný plyn – večierky, diskotéky, rande a neraz aj nočné romance. Ale odvtedy nič, žiadne tehotenstvo. Myslela si, že je už pozornejšia a že si už svoje vytrpela. Už bude len dobre. Lenže každý vzťah trval tak dva až tri mesiace. Potom prišiel niekto nový buď do jeho, alebo jej života.

Raz sa však na večierku opila viac, než bolo treba a pri jazde autom s priateľmi nabúrali do zastávky MHD. Ešteže bola prázdna. O chvíľu bola v nemocnici. Mala zlomenú nohu a nejaké odreniny. Tam sa spoznala s Milanom. Bol medikom a bol tam na praxi. Keď vytriezvela a bola pri zmysloch, začali si všímať jeden druhého viac. Raz pri nej zostal dlhšie a porozprávali sa. Na druhý deň jej priniesol ružu. Tak sa začal ďalší vzťah v jej živote. Milan bol pekný a milý. No ešte niečo, čo nevedela vysvetliť, ju k nemu priťahovalo. Bol iný. Bol slušný, pokojný a stále usmievavý. Akoby bol z inej planéty. Vysvitlo, že je z rovnakého mesta ako ona. Keď ju prepustili, začali spolu chodiť.

Po troch mesiacoch, keď sa jej zdalo, že sa Milan nemá takpovediac k činu, ho pozvala k sebe do izby. Spolubývajúca bola preč. Začala ho zvádzať. Túžila po ňom. Prvé bozky Milan opätoval, no zrazu sa zháčil a odstrčil ju.

„To nie", povedal. „Toto nie tu a teraz."

„Čo si sa zbláznil?" opýtala sa. „Myslela som, že sa ti páčim."

„To áno, páčiš sa mi, ale ja teraz nechcem sex. Pochop, je to proti mojim zásadám. Som veriaci."

„No aj ja", povedala Martina. „Takže ma neľúbiš?"

„Áno, ale práve preto, že ťa milujem, nechcem sa unáhliť."

„Asi by si mal ísť", povedala. Milan sa zdvihol, zakýval na rozlúčku a odišiel.

Nechápala to. Celú noc o tom rozmýšľala. Vracala sa do svojej mladosti a porovnávala chalanov, s ktorými chodila. To, čo ju k Milanovi priťahovalo, čo ju tak lákalo, bola jeho čistota a úprimnosť. On nechcel sex, on chcel ju, a celú. Asi ju naozaj miloval. A ona? Začala si hlavou búchať o stenu a nadávať si. Zdvihla mobil a napísala Milanovi SMS. Chcela sa stretnúť. Neodpovedal.

Pred obedom sa ozval na jej mobile signál. Prišla SMS. Túžobne vytiahla mobil z tašky a pozrela sa na odosielateľa – Milan. Súhlasil. Navrhol večer na Kamennom námestí pred obchodným domom. Samozrejme, prišla. Prv sa pozerali na seba. Nakoniec povedala: „Nemyslela som to tak. Nechcem to skončiť."

„Ani ja", odpovedal Milan.

O štyri roky bola svadba. Všetko bolo pekné, ale do ich manželstva sa vkradol tieň. Tri roky stále, keď otehotnela, potratila. Videla, ako sa Milan snaží byť jej oporou, ale ako ho to bolí. A aj ju. Teraz túžila po dieťati. Keď potratila po štvrtýkrát, lekár už neodporučoval tehotenstvo. V jeden zimný večer, keď sedeli na posteli, nabrala odvahu a povedala Milanovi o potrate, ktorý si nechala urobiť v sedemnástich. Bol ticho a po lícach sa mu začali gúľať prvé kvapky sĺz. Ona plakala tiež. Prosila ho o prepáčenie, vysvetľovala mu to. Bojoval, ale nakoniec, keď ho chcela objať, tak sa nebránil. O hodinu sa jej spýtal, či sa nechce modliť. Súhlasila. Modlili sa za dieťa, ktoré zabila vo svojom vnútri. Modlili sa aj za ostatné štyri. Na druhý deň obaja išli na spoveď. Prvýkrát povedala kňazovi všetko. Plakala. A pri spovedi plakal aj on.

O mesiac znovu otehotnela. Báli sa, ale začali spolu chodiť do chrámu. Modlili sa. Verili, že Boh je milostivý a táto ich nádej im dávala dôvod žiť. Narodili sa im dvojčatá – chlapec a dievčatko. S vďakou im dali mená Teodor, Boží dar, a Nadežda, nádej. No v svojich modlitbách nikdy nezabudli na ich päť súrodencov.

otec Jeremiáš

Ilustračná snímka: archív redakcie

Skutočný kresťan je kresťanom aj na cestách!

Potrebuje súčasná moderná ľudská spoločnosť kresťanstvo alebo je už prežité? O tomto sa vedú filozofické, ale aj politické dišputy. Snáď niet človeka, ktorý by si nevšimol odmietavé gesto Európskej únie voči čo i len zmienke o Bohu a kresťanstve do ústavy EÚ.

Aj medzi kresťanmi je rozdiel v názore, či má byť zmienka o Bohu a kresťanstve v ústave EÚ, alebo nie? Nechajme však filozofovanie a pozrime sa na praktický život dnešnej ľudskej spoločnosti. Aký rebríček hodnôt platí pre dnešných ľudí? Kto vytvára ľuďom tento rebríček? Rečou Biblie je to mamona. Rečou dnešného človeka je to úspech v obohacovaní sa vecami a pohodlím. To, čo má človeku slúžiť na uľahčenie jeho života, sa mu stáva bohom a človek slúži peniazom ako svojmu božstvu. Svedčiť o tom, že mnohí, ktorí si nadobudli blahobytné postavenie, nevedia si ho nakoniec užiť, vedia aj psychiatrické liečebne.

Akú hodnotu má človek pre človeka? Na to nám najlepšie odpovie sám život. Všetci sa stretávame s nevšímavosťou, chamtivosťou, drzosťou a neviem ešte s akým prejavom egoizmu.

Tieto negatívne javy vidíme aj na cestách. Každý si musí položiť otázku, nakoľko je pozorovateľom týchto javov a nakoľko je aj ich tvorcom. Neraz sa písalo, že pri spytovaní svedomia sa má vodič – kresťan zamyslieť aj nad svojím správaním za volantom. Bol by to však veľmi zúžený pohľad. To, ako sa správame na cestách, sa týka všetkých užívateľov komunikácií. Áno, nie je hriechom len to, keď vodič vedome porušuje dopravné predpisy, a tak ohrozuje iných, ale aj seba. Hriechom proti piatemu Božiemu prikázaniu je napríklad aj to, keď bicyklista jazdí po zotmení na neosvetlenom bicykli. Mnohí sa spoliehajú na svetlá áut a pritom si neuvedomujú, že vodič ich môže zbadať až na poslednú chvíľu alebo, ak ide ďalšie auto oproti, nemusí ho vodič vôbec vidieť.

Mnohí si možno pri prečítaní pomyslia, že tu vnášam do náboženského života to, čo tam nepatrí. Ak aj tebe, milý čitateľ, toto napadlo, dobre si pozri priloženú fotografiu. V tomto detskom vozíku bolo dieťa, tlačila ho matka a prechádzali cez priechod pre chodcov. Vodič, tak ako mnohí ďalší, nebral do úvahy, že vchádza na priechod, že dopravné predpisy mu zakazujú ohroziť chodcov na ňom. On sa poháňal, tlačili ho iné hodnoty a povinnosti. Došlo k nešťastiu. Zrazu mal času dosť. Snáď si spytuje svedomie, čo urobil. Možno nám napadne, že priechod je málo označený a zbadal ho neskoro. Áno, sú aj také priechody, ktoré vodič zbadá na poslednú chvíľu. Tento priechod je však veľký a dobre vyznačený. Tvrdosť a bezcitnosť dokazovali aj ďalší vodiči, ktorí si, napriek prítomnosti polície na mieste havárie, vôbec nevšímali nás chodcov na priechode a len veľmi ťažko sme mohli prejsť na druhú stranu.

Či takéto hrubé a bezcitné správanie majú len neveriaci? Pochybujem. Žiaľ, patria sem aj kresťania, ktorí sa možno pri spovedi zmôžu na konštatovanie, že boli roztržití pri modlitbe a možno prišli neskoro na bohoslužbu. Prestupovanie piateho Božieho prikázania si možno ani neuvedomujú. Veď nikoho nezabili, s nikým sa nepobili. Hrozná bezcitnosť. Piate Božie prikázanie má chrániť život a zdravie človeka všade. Je to prejav lásky k človekovi. Je to prejav humánneho správania.

Mám však pocit, že čím má ľudstvo plnšie ústa humanizmu, srdcia sú otupenejšie a bezcitnejšie. Pán Ježiš všetky prikázania zhrnul do dvoch – prikázanie lásky k Bohu a lásky k človeku. Svätý evanjelista Ján ešte pripomína, že nemôže niekto milovať Boha, keď nemiluje ľudí. Láska k ľuďom má mnoho podôb a chce byť žitá aj na cestách. Či sa tam s ňou stretneme, záleží aj na nás, na našom správaní. A je to potom aj výsostne otázka nášho svedomia. Za správanie na cestách nie sme zodpovední len pred políciou, ale aj pred naším nebeským Otcom a raz aj Sudcom.

Poriadne si pozrime priloženú fotografiu a nezabúdajme na to, že čo sa stalo tu, môže sa stať aj nám. Možno ako vodiči máte námietku: „Bojím sa, že ja zastanem pred priechodom a iný do mňa vpáli." Je to oprávnená námietka. Zažil som to na vlastnej koži. Zastavil som pred priechodom, po ktorom prechádzali chodci, a zrazu sa mi zahmlilo pred očami. Myslel som, že mi vybuchlo auto. Nevybuchlo, len do mňa zozadu vrazilo auto, ktorého vodička telefonovala a nevšimla si, že stojím. Chvála Bohu, skončilo to „len" tridsaťtisícovou škodou na mojom aute. Áno, odvtedy s obavou pozerám do spätného zrkadla, keď idem pred priechodom pre chodcov zastaviť. Napriek tomu si myslím, že ani takáto skúsenosť nás neoprávňuje ohrozovať nevinných chodcov. Na druhej strane, aj chodec je účastníkom dopravy a má brať ohľad na vodičov áut. Chodec má zodpovedne vchádzať na vozovku. Je jasné, že je takmer samovraždou, keď chodec neberie do úvahy to, že automobil, ktorý je už veľmi blízko priechodu, ťažko môže zastaviť ešte pred ním.

Nie je zmyslom tohto príspevku dávať podrobný návod, ako sa má správať na cestách kresťan. Má prebudiť naše svedomie, aby sme si uvedomili, že zodpovedný kresťan sa správa podľa zákona kresťanskej lásky aj na cestách. Verím, že mi dáte za pravdu, že pri riešení problematiky dopravy by malo kresťanstvo a plnohodnotné kresťanské správanie zohrávať kľúčovú úlohu, ak nechceme byť jeden druhému nepriateľmi a možno i vrahmi.

Ľubomír Matejovič

ZAMYSLENIE

Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im! (Lk 6, 31).

Francúzsky básnik a spisovateľ Jean de La Fontaine v bájke *Opičiak a kocúr* píše, ako si opičiak Bertrand pochutnáva na gaštanoch, ktoré kocúr Raton obratne vyťahuje z ohňa. Tým naráža na človeka, ktorý druhého ženie do dobrodružstva, kým sám zostáva v ústraní.

Ježišove slová z jeho *Reči na vrchu* sú zlatým pravidlom pre liečenie nášho sebectva. Je to pravidlo jednoduché a prehľadné, a predsa nevyčerpateľné!

Snažme sa pochopiť jeden druhého, vžiť sa do jeho situácie, a hneď pochopíme, ako sa máme k nemu správať. Ako si predstavuješ svojho priateľa, takým priateľom buď sám! Akého chceš mať predstaveného, takým predstaveným buď sám...

Ježišova *Reč na vrchu* má teda sérum proti tejto nemoci: *„Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!"*

Keď sa priblížil k mestskej bráne, práve vynášali mŕtveho... Potom pristúpil a dotkol sa már. Nosiči zastali a on povedal: „Mládenec, hovorím ti, vstaň!" (Lk 7, 12; 14).

Aj z tejto udalosti v meste Naim poznáme, že Ježiš nie je len tešiteľom v bolesti, ale aj víťazom a Pánom: autoritatívne porúča nosičom rakvy zastaviť a prikazuje mŕtvemu: *„Hovorím ti, vstaň!"* Ježiš neprosí Otca v nebi o zázrak, neodvoláva sa na niekoho iného, ale zo svojej vlastnej moci, ktorá je mu daná *„na nebi i na zemi"*, prikazuje: *„Vstaň!"*

Aké pravdivé sú slová modlitby, ktoré s Cirkvou vyznávame v *chválospeve*: *„Len ty sám si svätý, ty jediný si Pán, Ježiš Kristus, na slávu Boha Otca."* – *„Jáko ty jesí jedín svját, ty jedín Hospoď, Isús Christós, vo slávu Boha Otcá."*

Otče... Zjavil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli a dal si ich mne... (Jn 17, 1; 6).

Cézar Bisognin, 19-ročný taliansky kňaz z Turína, ktorý bol pre chorobu vysvätený na osobitné povolenie pápeža Pavla VI., a ktorý bol kňazom iba 25 dní (†28.04.1976), vo svojom duchovnom testamente napísal i tieto pekné slová: „Mňa Pán Boh mimoriadne miloval. Kňazstvo je veľký dar! Len sa bojím, že ho neviem žiť, ako treba..."

Ježiš Kristus vo svojej veľkňazskej modlitbe (Jn 17, 11-26) vidí v učeníkoch, ktorých zhromaždil okolo seba, Boží dar: *„Ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli a dal si ich mne..."*

Pán teda nezískal učeníkov len svojou osobnosťou, výrečnosťou či zázrakmi, ale učeníci boli vyvolení Otcom v nebi a pridelení Ježišovi, keď šiel okolo Matúšovej mýtnice (Lk 5, 27), okolo Jána Krstiteľa a jeho žiakov (Jn 1, 35-39), popri jazere (Mk 1, 16-20) atď.

Duchovné povolania sú teda predovšetkým Božím darom, o ktoré sa treba modliť: *„Proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu"* (Mt 9, 38). Preto sú požehnané ruky, ktoré sú zopnuté k modlitbe za misionárov, za kňazské a rehoľné povolania.

- fd -

Marko Ivan Rupnik: „O Duchovnom otcovstve"

I. Súvislosti.

V úvode autor opisuje situáciu dnešnej Európy: charakterizuje ju postmoderný človek nachádzajúci sa v stave odpojenia od objektivity – odtrhnutím od života, ocitajúci sa vo väzení mnohých systémov a intelektuálnych, sociologických, vedeckých, politických a kultúrnych štruktúr, ktoré mu nedoprajú nadychnúť sa – sú bez rozletu a oživujúceho pokrmu. Nachádzame sa v dobe hľadania útechy. Moderná doba sľubovala individuálne šťastie založené na ekonomickom blahobyte, a dnes sme svedkami rozčarovania z tohto falošného očakávania. Žijeme v spoločnosti preplnenej vecami, ale sme sklamaní, pretože nie sme šťastní. Tým, že moderná, racionalistická a pretechnizovaná spoločnosť dala život kultúre vecnosti, oblasť vzťahov, dimenzia lásky zostala obmedzená, zbavená možnosti uskutočniť sa.

Nachádzame tu veľký hendikep pre poznanie Boha. Podľa starej patristickej tradície sa Boh poznáva obrátením sa k nemu, v láskyplnom vzťahu a je ho možné zakúsiť v osobnom stretnutí. V dnešnej spoločnosti, z ktorej sa vytráca osoba, ktorá by mala túto skúsenosť medziosobných vzťahov, začínajúc rodinou, si mnohí položia otázku: je dnes vôbec možné poznať Boha, ktorý sa zjavuje v pomere osôb? Niektorí namietajú, že Boh môže byť poznávaný aj v prírode, v stvorení. Ale aj v tomto ohľade s končiacou sa dejinnou periódou, ktorá zažila nadvládu kultúry technologického pokrivenia stvorenia, industrializovanej, informačnej a mestskej kultúry, máme celé generácie, ktoré nikdy nezažili vlastnú autentickú skúsenosť. Dnes mnohokrát ľudia odhalia až na konci dramatického a tragického putovania, plného podvodov a sklamania, nekonečnú dobrotu a jemnosť Boha, ktorý im prvý vychádza v ústrety.

Vďaka tomu, že Boh stojí veľmi ďaleko od poznania alebo je aspoň zvykom žiť, akoby neexistoval, sa objavuje skúsenosť schizofrenickej roztrieštenosti osobnosti. Neustále sme nútení meniť svoje správanie podľa rozdielnych okolností, náš život sa stáva korisťou rôznych túžob, všetko sa stáva prchavým okamihom a potvrdzovanie vlastného ja sa sústreďuje do určitého momentu, po ktorom musí nutne nasledovať ďalší, aby premohol a prevýšil stále častejšieho nepriateľa – nudu, stereotyp a zabudnutie. Naša pamäť vzdialená od Boha – Lásky, Boha milosrdného, sa stáva pamäťou počítača, ktorú treba neustále vymazávať, aby sa mohla oslobodiť. Preto sa stáva prekliatím – prenasleduje nás a my musíme vynaložiť všetko úsilie, aby sme ju umlčali. Stále viac sa hľadajú rôzne cesty psychoanalýzy a sebapoznania. V epoche masmédií musíme konštatovať, že žijeme v inflácii informácií o zle. V tomto stále užšom tuneli, v tejto kultúre charakterizovanej uzatváraním sa, v tomto chaose subjektivizmu, v ktorom je všetko relatívne a ani ľudský život nepredstavuje najvyššiu hodnotu, sme svedkami nostalgie po systémoch a režimoch minulosti, ktoré sa nám zdali pred pár rokmi navždy pochované.

II. Duchovný otec a jeho nepominuteľné rysy.

V tomto kontexte chce Cirkev novou silou a presvedčením hlásať Krista. Zámerom je podnietiť novú evanjelizáciu, vychádzajúcu z mocného svedectva. A to je miesto pre duchovné otcovstvo (materstvo). Bez neho nová evanjelizácia nebude môcť vyplniť vlastnú misiu v odkresťančenej Európe. Tradícia chápe *duchovné otcovstvo ako dar Svätého Ducha*, ako výnimočnú charizmu (východ – starci, západ – duchovní vodcovia). Vo svetle II.vatikánskeho koncilu je povolaním každého kresťana byť duchovným otcom. Nie je však ľahké nájsť dobrého duchovného otca. Nasledujúce rysy autor charakterizuje ako nedišpenzovateľné – nesmú chýbať žiadnemu kresťanovi, ktorý vykonáva duchovné sprevádzanie, tým menej kňazovi:

Duchovný otec je osoba plná Svätého Ducha: duchovný otec je ten, kto oplodňujúcou silou Svätého Ducha rodí ľudí pre Boha. Zmyslom pravého otcovstva je dávať život.

Duchovný otec je osoba poznávajúca srdce: Svätý Duch, ktorý skúma hĺbku Boha a dáva život ľudskému duchu, je ten, kto duchovnému otcovi otvára ľudské srdce. Nie je to nič zázračné alebo zvláštne. Táto kardiognóza nie je ničím iným, ako intuíciou lásky k osobe. Vďaka láske poznávame druhých pravdivo, nie abstraktne, ale reálne. Čím viac milujem, tým viac spoznávam.

Duchovný otec je osoba rozlišovania: je učiteľom v utváraní sa stretnutia medzi človekom a Bohom tým, že dobre pozná tak jedného, ako aj druhého v ich vzájomnom približovaní sa. To, čo sprevádza toto rozlišovanie, je duchovná, afektívna a racionálna striedmosť.

Duchovný otec je ten, kto učí a čerpá z tradície: nekoná sám zo seba, tým menej, aby sa chválil vlastnou charizmou a spoliehal sa len na vlastnú intuíciu. Zvyčajne je to spojené s hlbokou pokorou, štúdiom, reflexiou a istým darom slova k vyučovaniu. Keď duchovný otec ohlasuje, v jeho slovách je počuť mnoho priateľov vzdialenej minulosti, prítomných tak živo, akoby boli jeho súčasníkmi. V duchovnom otcovi je prítomná celá Cirkev. V tom spočíva radikálny rozdiel medzi *guru* a duchovným otcom.

Duchovný otec je niekto, kto slúži Bohu a blížnym. Duchovný otec nie je orientovaný na seba, na svoje učenie alebo dôvtip, ale je v postoji podriadenosti voči Bohu. Je ten, kto koná podľa Božej vôle a je obrátený k tým, ktorých sa Boh chce dotknúť.

Duchovný otec sa modlí s druhými a pre druhých. Nepretržitou modlitbou sprevádza

tých, ktorí sú mu zverení, stále ich podopiera modlitbou, v srdci sa s nimi spája, modlí sa s nimi, zvoláva na nich požehnanie a milosrdenstvo.

Iba druhí môžu niekoho nazvať duchovným otcom. Nikdy sa ním neprehlasuje a nerobí si reklamu. Poznáme ho podľa prešľapaného prahu jeho domu (fary), a najmä podľa svedectva života duchovných synov (farníkov).

Nikto, kto je volaný byť duchovným otcom, sa nemá zdráhať na základe maximalizmu či perfekcionizmu, a najmä sa nemá stať moralistom. Dôležité je, aby, aj keď má málo z toho, čo bolo povedané vyššie, mal tieto rysy hoci aj v minimálnej miere, a že jeho rozvoj sa odvíja vo vnútri týchto súradníc.

III. Dielo duchovného otca

Svedok milosrdenstva. Svojím pohľadom svedčí o pohľade Ježiša Krista. Tento pohľad sprevádza apoštola Petra počas celých troch rokov spoločného putovania až k veľkňazovmu nádvoriu, kde ho zasiahol v celej svojej hĺbke. Duchovný otec súdi hriechy, nie hriešnika, na jeho tvári a v tomto vzťahu má človek odkrytý prístup prijímania bez únavy a bez hraníc.

Prostredník. Nie je možné obsiahnuť všetkých a pozbierať všetko, čo sa stratilo. Sám v sebe je obrátený k Otcovi, snaží sa to, čo kontempluje vo vnútri, odovzdať tomu, koho má práve pred sebou. Nakoľko sa naučíme vidieť očami Otca, ktorý miluje, natoľko sme duchovnými otcami sebe a druhým.

Vernosť ako skúška vzťahu. Vernosť je základom medziosobných vzťahov. Čím je láska zrelšia a čistejšia, tým je vernejšia. Vo chvíli, keď sa vernosť stratí, nie je možné hovoriť o láske. Pretože duchovný otec sám na sebe zažil Otcovo milosrdenstvo a jeho vernosť, aj on ponúka verný a milosrdný vzťah človeku, ktorý sa mu zveruje.

Zverovať život druhých Bohu. Vďaka neustálej vnútornej kontemplácii, nepretržitej otvorenosti Svätému Duchu zveruje duchovný otec ako prostredník milosrdnému Otcovi to, čo vidí, počuje a poznáva. Poukazuje na vnútorné súvislosti medzi rôznymi zážitkami, ktoré do seba ihneď zapadajú, pokiaľ to, čo prežíva, je otvorené Bohu. A umením rozlišovania pomáha človeku dešifrovať reč, ktorou k nemu hovorí Boh, odkrývanú v udalostiach života pre neho určeným Božím slovom. Takto človek bude pomocou duchovného otca vidieť svoj rozbitý život prijatý v nesmierne vrelom Božom srdci. Nakoniec to nie je duchovný otec, ktorého spoznáva v láske, ktorá ho nesúdi, ale sám nebeský Otec, ktorý je jedinou cestou zmeny a rastu – realizácie človeka, ktorá nebude ani nanútená, ani autoritatívna, ani násilná.

Uzdravenie pamäti. Dnešný človek potrebuje stretnúť niekoho, kto ho prijme bez pýtania sa, kde bol, čo robil, kde sa zašpinil, ale, naopak, mu dodá odvahu pripravením podobnej hostiny, akú pripravil otec márnotratnému synovi, nepripomínajúc mu jeho hriechy. Najhlbším poznaním Boha je poznanie skrze odpustenie. Duchovný otec je obrazom tohto milosrdenstva.

Napomáhať stretnutiu medzi človekom a Bohom.

Prekážky, ktorým sa treba vyhnúť:

Duchovný otec nikdy nemôže nahradiť Ježiša Krista. Nemôže sa postaviť do úlohy Svätého Ducha a krok za krokom viesť myslenie človeka. Nemôže byť svetlom, ktoré bude osvetľovať toho, kto sa mu zveruje. Toto je istá cesta k patologickej závislosti od neho – skutočný blok vo viere.

Častou chybou je dojatie nad osobou, ktorá trpí a ochota venovať jej útechu na najvyššej úrovni, tak ľudskej, ako i duchovnej.

Ďalšou chybou je, keď dochádza k sústredeniu sa na to, čo povie alebo mieni duchovný otec, nie Boh a jeho slovo.

Najčastejšou chybou je zostávať v minulosti vyšetrovaním osoby a zapletaním sa skúmaním rôznych kauz.

„Nová evanjelizácia, ku ktorej nás Ján Pavol II. neustále pozýva, predovšetkým spočíva v sprevádzaní človeka zasiahnutého svedectvom lásky." Autor ďalej hovorí o niektorých podnetoch na konkrétne stretnutia: *počas načúvania sa modliť*, a najmä *nesúdiť*. V závere vyzdvihuje duchovné otcovstvo, ktoré vychováva k Cirkvi, orientuje nás ku komunite a pre komunitu nás vytvára. Pomáha nám prijímať Cirkev a žiť v nej. A to je pravým znovuzrodením človeka.

Podľa M. I. Rupnik: O duchovnom otcovstve (C. Aletti, Olomouc 2001)
spracoval Maroš Rinik

ZAMYSLENIE

Rozsievač vyšiel rozsievať semeno. Ako sial, jedno zrno padlo na kraj cesty... Druhé padlo na skalu... Iné zasa padlo do tŕnia... „Kto má uši na počúvanie, nech počúva" (Lk 8, 5-7).

Kdesi sa stalo, že vnúčatá sa posmievali babičke, prečo vlastne ešte chodí do kostola, keď si z Božieho slova nič nezapamätá. Babička dala vnukovi do ruky sito a povedala: „Napusť do neho vodu!" „Ale babička, v site sa voda neudrží!" „Len to urob!" A keď vnuk doniesol sito, povedala: „Pozri sa! Voda síce vytiekla, ale sito ostalo mokré. Tak vidíš, že do kostola nechodím nadarmo."

Aj my sa často sťažujeme, že máme pamäť ako sito. Našťastie, nejde tu o to, aby si každý všetko zapamätal. Ide o to, aby si každý zapamätal to, čo osloví dnes priamo jeho.

Ak nás Pán vyzýva k pozornému počúvaniu Božieho posolstva, je to upozornenie, že ak sa nepostaráme o dobrú pôdu svojich duší a budeme ďalej pestovať svoje sebavedomie, dopadne to so semenom Božieho slova ako s obilím na ceste, na skale a v tŕní.

Semeno Božej milosti je ponúknuté všetkým; úrodu však prinesie len pripravená pôda.

Bol istý bohatý človek. Obliekal sa do purpuru a kmentu a deň čo deň prepychovo hodoval. Pri jeho bráne líhal akýsi žobrák, menom Lazár... (Lk 16, 19-20).

Cez vojnu za leningradskej blokády bol veľký hlad. Prídelové lístky sa dávali raz za dva týždne, za stratu nebola možná náhrada. Prídel stačil iba na zachovanie života, nie na nasýtenie. Istého dňa prišla do nemocnice zdravotná sestra s plačom. Niekto jej ukradol potravinový lístok. Operovaní vojaci v jednej izbe na obed zjedli iba polovicu obeda. Druhú odložili. Niekto to oznámil chirurgovi. Profesor Uglov prišiel vec vyšetriť. Jeden z vojakov mu povedal: „Sestrička sa okolo nás narobí, nabehá. My ležíme. Nám stačí pol obeda, dotiaľ, kým nedostane svoj prídelový lístok. Nedovolíme, aby umrela hladom!"

Podobenstvo o rozsievačovi bolo často nesprávne vysvetľované ako odsúdenie zlého a lakomého srdca. O tom však v podobenstve niet ani slova! Podobenstvo tiež nehovorí, že by bol boháč zlým človekom. Naopak, aj vo svojej zatvrdnutosti mal starosť o spásu svojich bratov. Nebol zlý ani k žobrákovi: neublížil mu, nezakázal mu žobrať pred svojím domom, nepoštval na neho psov. Okrem prepychového spôsobu života uprostred chudobných sa Sväté písmo zmieňuje len o jedinom hriechu: ľahostajnosti k Lazárovej biede, teda nedostatku lásky k potrebám blížneho.

Je preto potrebné aj nám často rozmýšľať, kto je a kde je náš „Lazár", ktorý potrebuje našu pomoc – nielen v našej blízkosti, ale aj ďalej, za „plotom". Pán nám nechal voľbu i povinnosť hľadať vhodné i možné prostriedky ku konkrétnemu riešeniu sociálnych problémov.

- fd -

ThDr. Ján Mastiliak, CSsR

Michalovská viceprovincia gréckokatolíckych redemptoristov píše ešte len prvú storočnicu svojej histórie, no napriek tomu vo svojich radoch mala už mnoho zvučných mien. Medzi ne patrí aj meno o. Jána Mastiliaka, prvého slovenského gréckokatolíckeho redemptoristu.

Jeho rodičia – otec Mikuláš a matka Anna, rod. Poláková, boli ako mladí manželia nútení opustiť rodnú dedinu Nižný Hrabovec pri Vranove nad Topľou a emigrovať za prácou do Ameriky. Tam sa narodili dve deti – syn Michal a dcéra Anna. Matka, čakajúca tretie dieťa, sa vrátila na Slovensko k rodičom do Nižného Hrabovca. Tu sa jej 5. novembra 1911 narodilo tretie dieťa – syn Ján. Otca rodiny zasypalo v roku 1916 v bani, kde pracoval. Jeho rodina žila vo veľkej biede.

Bratia Mastiliakovci – Michal a Ján – začali navštevovať ľudovú školu v Nížnom Hrabovci. Obidvaja boli až nadmieru šikovní. To si všimli nielen učitelia, ale aj miestny farár. A práve on odporúčal matke, aby ich dala študovať. Prvá veľká príležitosť sa naskytla v roku 1922, keď rímskokatolícki redemptoristi zo Stropkova mali sv. misie v Nížnom Hrušove. Matka tam zašla s obidvoma synmi. Celej záležitosti sa ujal o. Stašík, vtedajší rektor v Stropkove. Už o krátky čas – v jeseni 1922 – obidvaja chlapci – Michal a Ján – odišli do juvenátu v Hlučíne na Morave, ktorý patril redemptoristom. Hneď nastúpili do prvého ročníka tamojšieho gymnázia. Ich predstavený o. Orlíček si veľmi rýchlo obľúbil obidvoch chlapcov.

Pražská provincia redemptoristov mala v tom čase dva juvenáty – v Hlučíne a na Červenke. Hľadali však nový objekt, ktorý by pojal juvenistov. A tak sa pražská provincia z niekoľkých možností rozhodla kúpiť zámok, patriaci rodu Schwarzenbergovcov v Libějoviciach neďaleko Českých Budějovíc. V roku 1924 sa obidva juvenáty spojili do jedného. Ján Mastiliak si rýchlo zvykol aj na nové prostredie. Už ako juvenista upútal na seba pozornosť, zvlášť pre svoju zbožnosť a záľubu v štúdiu.

V roku 1928 sa mladý Ján Mastiliak rozhodol vstúpiť do noviciátu redemptoristov východného obradu, ktorý bol v tom čase v Stropkove. Dňa 31. júla 1928 prijal rehoľný odev a tým začal svoj ročný noviciát. Jeho magistrom bol veľký askéta o. Vasil Musil. Po roku noviciátu – 2. augusta 1929 – Ján zložil svoje prvé rehoľné sľuby. V jeseni toho istého roku odcestoval do Čiech, tentoraz do Obořišťa, kde bol kňazský seminár pražskej provincie, aby tam začal svoje filozoficko-teologické štúdiá. Aj tam patril medzi najlepších. Predstavení do neho vkladali veľké nádeje. Jeho prefekt o. František Suchomel ho často dával za príklad bohoslovcom. No už vtedy jeho zdravie bolo naštrbené a jeho predstavení mali oň obavy.

Dňa 9. augusta 1933 bohoslovec Ján Mastiliak dostal nižšie svätenia a diakonát z rúk mukačevského vladyku Alexandra Stojku. O rok neskôr, 12. augusta 1934, bol v Užhorode vysvätený za kňaza. Jeho svätiteľom bol opäť vladyka Alexander Stojka. O týždeň neskôr, 19. augusta, slúžil svoju prvú svätú liturgiu v Nížnom Hrabovci. Jeho primičným kazateľom bol známy redemptorista o. Cyril Zakopal. Bola to veľká radosť nielen pre neho, jeho rodnú dedinu, ale najmä pre rodiacu sa michalovskú viceprovinciu redemptoristov.

Ján Mastiliak bol prvý rodený Slovák – redemptorista východného obradu. V roku 1935 dokončil svoje štúdiá v Obořišti a od 25. júla začal pastoračne pôsobiť v michalovskom kláštore. Dňa 1. októbra toho istého roku nastúpil na základnú vojenskú službu v Košiciach, a potom v Prahe. Pred nástupom na vojenskú službu ho predstavení poslali na zotavenie do Stropkova, ale o krátky čas sa vrátil, aby pomáhal pri spovedaní pred posviackou kláštornej cerkvi. Bol teda – ako píše o. Štefan Lazor – účastníkom slávnostného svätenia kláštorného Chrámu Svätého Ducha.

Intelektuálne schopnosti o. Jána vzbudzovali obdiv. Preto sa predstavení rozhodli vyslať ho na ďalšie štúdiá do Ríma, kde docestoval v októbri 1937. Študoval na Pápežskom orientálnom inštitúte. Keď sa v roku 1939 začala druhá svetová vojna, mnohí študenti opustili Večné mesto, no on pokračoval v štúdiu ďalej. V roku 1941 zakončil prvú časť štúdia licenciátnou prácou na tému *Fuitne Vladimirus Solovjev Catholicus? Inquistio in eius vitam et personam.* O rok neskôr získal titul Doctor in scietiis ecclesiasticis orientalibus prácou: *Fuitne Vladimirus Solovjev Catholicus?* Po získaní tohto titulu sa chcel vrátiť na Slovensko, ale vojnové udalosti mu to znemožnili. Preto začal prednášať na Pápežskom orientálnom inštitúte v Ríme. Domov sa mu podarilo dostať až v roku 1944.

O tomto období píše o. Štefan Lazor v jeho životopise takto: *„V marci 1944 sa pustil so slovenským transportom na cestu domov. Otec viceprovinciál Lavička ho poslal na zotavenie do Podolínca, lebo k Michalovciam sa už blížil front. Nemci pomaly ustupovali a Rusi bombardovali Michalovce. Podolínsky kláštor bol ozajstným azylom pre všetkých. Nemci síce zabrali juvenátsku časť a v záhrade robili cvičenia, ale vcelku na vojnové pomery sme mali pokoj. Proviantom sme boli dobre zásobení. Mohli sme bez ťažkostí prijímať aj evakuantov. Nemci pri odchode spálili všetky vagóny zo stanice až po Toporec. Boli to veľké zásoby potravín i materiálu všetkého druhu. Ale v kláštore sa nič nestalo. Dokonca nám ľudia nechali niekoľko metrákov cukru, lebo Nemci vyrabovali sklad so zásobami a zvyšok – niekoľko sto metrákov – kázali ľuďom rozniesť, aby sa to vraj nedostalo do rúk Rusom. Cez zimu tu bola už polovička michalovskej komunity. Po prechode frontu nás Rusi žiadali, aby sme prišli robiť na MNV tlmočníkov. Išiel o. Mastiliak a túto funkciu robil skoro mesiac. Pri súde mu to pripísali, že sa votrel ako vatikánsky špión do Červenej armády. Front sa presunul k Mikulášu. Pomýšľali sme na návrat do Michaloviec. Nominácie pre Michalovce priniesol o. Mastiliak z Ríma. Ale až v januári sa ujal úradu v Podolínci. Do Michaloviec sa rozhodol pricestovať koncom februára. Dňa 22. februára si požičal k svojmu koníkovi ešte jedného. Naložili sme na voz deväť kufrov batožiny. O. Mastiliak rozhodol, aby s ním išli traja kandidáti oblečení v rehoľnom rúchu. Ja som ich sprevádzal na východ, aby som mohol priviesť juvenistov zo Zemplína."*

Prišiel však rok 1950, jeden z najbolestnejších rokov v dejinách Cirkvi na Slovensku. V noci z 13. na 14. apríla 1950 boli násilne rozpustené všetky rehole a kláštory. Gréckokatolícka cirkev bola na tzv. Prešovskom sobore „zrušená". Pred týmito udalosťami sa však odohral tzv. „monster" proces. Bol to súdny proces s desiatimi najvýznamnejšími rehoľníkmi vysielaný rozhlasom do celého Československa. Bola to súčasne výstraha pre všetkých veriacich. Medzi touto desiatkou bol aj o. Ján Mastiliak, ktorého zatkli 14. marca 1950 v Obořišti. Súdny proces sa začal 1. apríla 1950 v Prahe na Pankráci. Spolu s o. Jánom boli súdení ďalší traja jezuiti, traja premonštráti, dvaja redemptoristi, jeden dominikán a františkán. Všetci boli obžalovaní z vlastizrady a špionážnej činnosti. Podľa mienky súdu bol o. Mastilak najnebezpečnejším zo všetkých, lebo na svoju špionážnu činnosť bol zvlášť pripravovaný vo Vatikáne. Súd žiadal až päť trestov smrti, no nakoniec udelili tresty na mnohoročné väzenie. O. Ján Mastilak bol odsúdený na doživotie, peňažnú pokutu vo výške 50 000 korún, konfiškáciou celého majetku a stratu čestných občianskych práv na desať rokov. Tak sa začala jeho krížová

cesta. Vystriedal všetky vtedy existujúce väzenia, počnúc Pankrácom až po Leopoldov, ktoré bolo považované za najtvrdšie väzenie, kde podmienky boli viac než neľudské. Jeho zdravie bolo úplne podlomené. Vedenie väznice mu však pridelilo potrebné lieky a tie mu zachránili život.

Každý rok 9. mája sa udeľovala amnestia. V roku 1955 zastihla aj o. Jána a jeho doživotné väzenie bolo zmenené na 25 rokov ostrého väzenia. V tom čase sa pod vplyvom politických zmien vo vtedajšom ZSSR začali meniť aj u nás podmienky vo väzení. Nezabudnuteľnými chvíľami o. Jána Mastiliaka boli momenty prežité v blízkosti otca biskupa Petra Pavla Gojdiča, spoločné modlitby a rozhovory. Päť mesiacov v cele prežil aj s neskorším prezidentom ČSSR Gustávom Husákom. Veľkou ranou v živote o. Jána bola správa o smrti matky v roku 1964. Aj napriek naliehavým prosbám príbuzných mu vedenie väznice nedovolilo zúčastniť sa na pohrebe.

Roky ubiehali, až prišiel rok 1965, čas ďalšej amnestie. Dňa 9. mája sa nič neudialo, na druhý deň však vyvolali o. Jána Mastiliaka z cely a na základe amnestie ho po 15 rokoch väzenia prepustili. Aj keď sa dostal na slobodu, ocitol sa v ďalšom väzení, ktorým bol totalitný režim. Prvé dni na slobode strávil v rodnej dedine v Nižnom Hrabovci. Najprv navštívil hrob svojej matky a ďalších príbuzných. Potom prechodne býval u svojej sesternice v Prešove, kým sa nepresťahoval k o. Tulejovi, s ktorým sa zoznámil vo väzení. Pretože Gréckokatolícka cirkev ešte oficiálne neexistovala, musel si nájsť nejaké zamestnanie. Už mesiac po prepustení si našiel prácu v Komunálnych službách v Prešove ako záhradník. No bolo to pre neho veľmi namáhavé, zvlášť po toľkých rokoch väzenia. Preto v roku 1966 zmenil svoje zamestnanie a začal pracovať ako tlmočník v Odevných závodoch v Prešove.

V roku 1968 nastal zvrat v dejinách Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Bola obnovená, prežila, aj keď utrpela. Oživenie nastalo aj medzi rehoľníkmi, aj keď ešte nemohli viesť rehoľný život. V roku 1968 bol o. Mastiliak ustanovený za predstaveného michalovskej viceprovincie redemptoristov. O niekoľko dní sa uskutočnilo prvé stretnutie tých, ktorí prežili ťažké časy. Prerokovali, ako viesť rehoľný život v nových podmienkach. Potom o. Ján odcestoval na návštevu do Generálneho domu v Ríme v rehoľných záležitostiach. Hneď po návrate sa podrobil operácii a následnému liečeniu. To všetko boli dôsledky dlhoročného väzenia.

Keď o. Tuleja potreboval byt pre svojich príbuzných, o. Ján Mastiliak sa presťahoval k Brajerovcom na Sázavského 8 v Prešove, kde prežil zbytok svojho života. Návštevníci si museli zvykať na jeho tvár, lebo ho postihla choroba, ktorá mu stiahla a skrivila ústa.

Ján Mastiliak v marci 1969 sprevádzal do Ríma ako tlmočník vtedajšieho ordinára o. Jána Hirku. Dňa 2. novembra 1970 dostal štátny súhlas na výpomoc v prešovskej katedrále. No jeho služba pre nedostatok síl spočívala len v spovedaní. Väčšinu svojej práce vykonával doma. Najviac času venoval prekladaniu zahraničnej náboženskej literatúry. V rokoch 1968-1989 preložil 108 knižných titulov z mnohých jazykov. Ovládal totiž štrnásť jazykov. Jeho dve izby boli vždy plné kníh, ale vždy vedel, čo kde je. O. Ján sa veľkou mierou pričinil tiež o preklad našej liturgie do slovenčiny. Boli to veľmi dôležité kroky, lebo po dvadsiatich rokoch bolo potrebné oživiť liturgiu, pritiahnuť mladú generáciu, ktorá by bola stratená, keby nerozumela liturgii. V roku 1974 o. Ján prekonal infarkt, po ktorom slúžil sväté liturgie už iba doma.

Ján bol veľkým ctiteľom sv. Terezky Ježiškovej. Často opakoval slová: *„Všetko, čo mám, je na jej príhovor, jej som vďačný za všetko."* Preto o tejto svätici preložil všetku zahraničnú literatúru. Každý deň do jeho bytu prichádzalo veľa návštevníkov – kňazov, rehoľníkov, laikov, jednoducho každý, kto potreboval pomoc či radu od tohto kňaza svätého života. Všetkých návštevníkov starostlivo nabádal k modlitbe sv. ruženca. Držať sa Matky Božej – to bolo jeho heslo. Často hovorieval: *„Držím sa Matky Božej a dvoch palíc."* Pri chôdzi totiž musel používať palice.

Jeho zdravotný stav sa stále zhoršoval. Nepomáhalo už ani liečenie a odpočinok u sestričiek v Novom Smokovci. Preto sa 18. mája 1981 dobrovoľne zriekol úradu viceprovinciála a jeho nástupcom sa stal o. Štefan Lazor. I naďalej sa však venoval svojej práci. Jeho najväčšou zásluhou bola tajná príprava kňazov – rehoľníkov, hlavne redemptoristov, pretože oficiálne študovať nemohli. Po štúdiu a skúškach nasledovali neverejné vysviacky. Mnohí títo kňazi dnes horlivo pracujú v pastorácii.

Prišiel rok 1989. O. Ján častejšie hovoril o smrti. A skutočne prišla. Deň pred smrťou jednému návštevníkovi povedal tieto slová: *„Všetko je už skončené. Urobil som, čo som mal urobiť."* Ešte nikdy ho nevideli takto usmiateho a s takým humorom ako vtedy. Zomrel 18. septembra 1989 nadránom vo veku 78 rokov. Prežil 60 rokov v Kongregácii Najsvätejšieho Vykupiteľa ako duchovný syn sv. Alfonza a 54 rokov ako kňaz vo vinici Pánovej. Správa o jeho smrti zapôsobila na mnohých. Pohrebné obrady boli 22. septembra 1989 v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa a vykonal ich vtedajší ordinár Prešovskej eparchie o. Ján Hirka.

Smrť o. Jána Mastiliaka bola veľkou stratou nielen pre príbuzných, ale najmä pre celú Gréckokatolícku cirkev, zvlášť pre michalovskú vieceprovinciu redemptoristov. Pre večnú odmenu si odišiel kňaz, rehoľník, profesor, spisovateľ a prekladateľ, človek, ktorého je hodno nasledovať.

o. Kamil Dráb, CSsR
Snímka a text: Zostali verní, 2

Od roku 2004 DVOJTÝŽDENNÍK
za polovičnú cenu 15 Sk

je čas na slovo

reportáže
tradícia
mládež
história
duchovné slovo
výchovná spiritualita

Predplatné 2005: ročné: 350 Sk/ks / polročné: 180 Sk/ks
Hromadní predplatitelia: ročné: 300 Sk/ks / polročné: 160 Sk/ks
Platí len do **15. novembra 2004**. Po tomto dátume **ročné predplatné: 390 Sk/ks / polročné: 195 Sk/ks**.
Navyše môžete do 15. novembra získať knihu **ZADARMO!!!**

SPOLOK SVÄTÉHO CYRILA A METODA

Poďakovanie

Spolok sv. Cyrila a Metoda ďakuje rodine Kriškovej (Toronskej z Bratislavy za spoluprácu na príprave a osobnú účasť na podujatí odhalenia pamätnej tabule v Humennom, ako aj za finančný dar pre dobro spolku.

Pozvánka

Spolok sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach a Gréckokatolícka farnosť Rakovec nad Ondavou pod záštitou vladyku Milana Chautura košického apoštolského exarchu

vás srdečne pozývajú na spomienkové stretnutie konané pri príležitosti 65. výročia vzniku **Apoštolskej administratúry mukačevskej eparchie** v Rakovci nad Onadavou, dňa 30. októbra 2004.

Program:
14.00 hod. - Prezentácia
14.30 hod. - Otvorenie: Mons. Milan Chautur, CSsR, košický apoštolský exarcha
Diskusné príspevky
Záver: ThDr. Michal Hospodár, predseda SSCM
17.00 hod. - Archijerejská sv. liturgia v Chráme Ochrany Presvätej Bohorodičky

Usporiadateľstvo

Na **SLOVO** darovali

Rodina Sučková, Okružná – 500 Sk; **Michal Motto**, Baškovce – 120 Sk, **Bohuznámy** – 1000 Sk; **Terézia Horňáková**, Trebišov – 100 Sk; **Alžbeta Labancová**, Trebišov – 50 Sk; **Andrej Rimko**, Nitra – 650 Sk; **Marta Molčaniová**, Brezno – 20 Sk; **Senčáková Mária** a **O. Múdra**, Trebišov – 200 Sk; **Elena Lutterová**, Piešťany – 50 Sk; **Katarína Fenarová**, Ďurďošík – 50 Sk; **Mária Dudová**, Lipany – 50 Sk; **Pavol Sivák**, Ložín – 50 Sk; **Mária Michalčíková**, Hrčeľ – 50 Sk; **Anna Kereštanová**, Trebišov – 150 Sk, **P. Tarzícius Ján Krstiteľ Gajdoš, O. Praem.**, Fintice – 150 Sk; **Andrej Ivanko**, Budkovce – 150 Sk; **Mária Pavlová**, Soľ – 150 Sk; **Mária Majzeľová**, Soľ – 150 Sk; **Anna Gajdošová**, Soľ – 150 Sk; **Oľga Puzová**, Prešov – 50 Sk; **Mária Kovaľová**, Pavlovce – 150 Sk; **Lubica Bačová**, Poprad – 150 Sk; **MUDr. Valéria Homzová**, Poprad – 50 Sk; **Oľga Rožoková**, Jedľa – 150 Sk; **Štefan Miko**, Veľký Šariš – 40 Sk; **Bohuznámy**, Prešov – 150 Sk, **Bohuznáma**, Košice – 100 Sk; **Mária Cifraničová**, Trebišov – 50 Sk; **Róbert Cíbik**, Galanta – 150 Sk; **Ing. Juraj Mantič**, Bratislava – 150 Sk; **Katarína Dvorozsnyáková**, Prešov – 150 Sk; **Helena Hanuščinová**, Spišská Nová Ves – 50 Sk; **Anna Škvarkovská**, Albinov – 50 Sk; **Milan Voščinár**, Trnava – 50 Sk; **Verona Jašová**, Rokycany – 40 Sk; **Adolfína Jacevičová**, Humenné – 50 Sk; **Helena Vrabeľová**, Korunková – 50 Sk; **M. Hrehorčáková**, Michalovce – 650 Sk; **Anna Panoňková**, Voľa – 150 Sk; **Spolok sv. Ruženca**, Vysoká nad Uhom – 500 Sk; **Mária Petriľáková**, Sabinov – 50 Sk.

Úprimné Pán Boh zaplať!

Zmena vysviacky!

ICLic Peter Paľovčík,
kňazská vysviacka bude **23. 10. 2004** o 10. hod. **v Michalovciach**

Blahoželanie

Bohu vďaka za požehnaných 70 rokov, ktorých sa 19. 10. 2004 dožíva náš milovaný manžel, ocko a dedko **Juraj Gača** z Vlače.
Za všetku lásku, obetavosť, starostlivosť, trpezlivosť a dobré srdce mu hojnosť Božieho požehnania, ochranu Presvätej Bohorodičky, veľa zdravia a pokoja v kruhu celej rodiny úprimne želajú manželka, švagriná a deti s rodinami.

Spomíname

Dňa 23. septembra 2004 sme si pripomenuli 1. výročie náhleho odchodu do večnosti našej láskavej, milej a nesmierne obetavej manželky, mamky a babky **Márie Kolesárovej**, rodenej Kolesárovej, z Egreša.
So slzami v očiach a modlitbou na perách spomínajú na najbolestnejší deň v ich živote manžel Andrej, dcéra Mária a syn Peter s rodinami.
Ježiš, svetlo večné, svieť jej nekonečne. Prosíme tých, ktorí ju poznali, o tichú spomienku v modlitbe.

Je to už 29 rokov, čo nás 21.12.1975 opustil **Štefan Smolej** zo Spišských Vlachov, rodák z Blažova. Aj keď už nie je medzi nami, v našich srdciach je stále. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku v modlitbe Otče náš a Raduj sa Bohorodička.
Spomína manželka Anna, dcéra Mária so synom Michalom, syn Michal, Štefan a zať Karel, všetci s rodinami.

Dňa 30.8.1990 nás náhle opustila **Žofia Síráňová**, rodená Smolejová, bytom v Iliavke pri Ilave. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku v modlitbe Otče náš a Zdravas Mária.
V našich srdciach si stále. Spomínajú najbližší: mama Anna, sestra Mária, brat Michal a Štefan s rodinami, ako aj manžel Karel a dcérou Dankou a dcéra Majka s rodinou z Nemšovej.

Chrámová slávnosť v Lačnove

V nedeľu 7. novembra 2004 sa v Lačnove uskutoční odpustová slávnosť so slávnostnou svätou liturgiou so začiatkom o 10.30 hod. Lačnovská gréckokatolícka cerkov je zasvätená sv. archanjelovi Michalovi a patrí do farnosti Renčišov. Od roku 1997 je zapísaná do zoznamu Národných kultúrnych pamiatok SR.
Horská dedinka Lačnov má štatút pamiatkovej zóny a nadväzuje na Národnú prírodnú rezerváciu Kamenná Baba, ktorej súčasťou je aj dvojkilometrový Lačnovský kaňon.

Veriaci Lačnova pozývajú na tohtoročnú odpustovú slávnosť všetkých rodákov a známych, členov Občianskeho združenia, obyvateľov susedných obcí Renčišova, Lipoviec, Šindliara, Poľanoviec, Vyšného a Nižného Slavkova a Vysokej. Príďte pookriať a osláviť Božiu prítomnosť do prekrásneho prostredia horskej dedinky na rozhraní pohorí Branisko a Bachureň.

Listáreň

Vážená redakcia,
zo srdca vám ďakujem za uverejnenie mojej prosby o finančnú pomoc pre gréckokatolíkov na Ukrajine, ktorá bola uverejnená v časopise Slovo. Aj vďaka Slovu sme obdržali finančnú sumu, ktorá aspoň sčasti pomôže pokryť náklady spojené s výstavbou našich chrámov. Ďakujem všetkým štedrým darcom, ktorí zareagovali na túto prosbu, a vyprosujem im hojnosť Božieho požehnania i stálu ochranu našej nebeskej Matky. Nech Boh žehná všetkých čitateľov Slova.
Ak by sa ešte našli **ochotní darcovia**, ktorí chcú **pomôcť Gréckokatolíckej cirkvi na Zakarpatskej Ukrajine**, môžu posielať svoje dary na **číslo účtu 12639485**, kód banky 6500, alebo na adresu: **o. Marek Durlák, Starý jarok 48, 053 04 Spišské Podhradie.**
o.Marek Durlák, správca farnosti Turja Bystrá, Zakarpatská Ukrajina

Liturgie v Prahe

Milí gréckokatolíci v Prahe
Radi by sme vám oznámili, že už aj v Prahe v Kostole Kozmu a Damiána na Vyšehradskej ulici sa slúžia **slovenské gréckokatolícke liturgie každú stredu, nedeľu a vo sviatky, vždy o 17. hod.**
Ako nás nájdete: Z Karlovho námestia (aj zastávka metra) smerom na Botanickú záhradu. Je to na Vyšehradskej ulici č. 49 v areáli Benediktínskeho kláštora v Emauzoch na Slovanoch v Kostole Kozmu a Damiána.
Prípadne informácie na t. č. +420 222 312 817 alebo + 420 603 472 532

Srdečne vás očakávame.

Inzercia

Maľovanie interiérov chrámov, obnova fasád, reštaurovanie oltárov, ikonostasov, ikon, sôch a zlátenie. Oprava a ladenie organov. Pokrývanie kostolných striech a veží. Ponúkame zľavu, stopercentnú kvalitu a dlhoročnú záruku. Tel.: 035/659 31 39, 0905 – 389 162

www.reart.szm.sk

Renovácia a výroba sakrálnych diel – oltáre, ikonostasy, ikony, drevorezby, krížové cesty, jasličky, zlatenie.
Tel.: 0907 465196; www.kost@centrum.sk

DETSKÉ MIŠ-MAŠ
MIŠA a MAŠE

Určite by si nechcel byť chudobný - hladný a bez strechy nad hlavou. Možnože aj preto, lebo s chudobou sa spája veľmi veľa nepríjemných vecí: špina, hlad, zima, často aj nesloboda a závisť.

Chudobných, ľudí hladných a bez domova, aj u nás stále pribúda. Jedni sa nimi stali z vlastnej nezodpovednosti, iní ani nevedia ako. Skúmať, prečo sa zrazu ocitli v núdzi, by nemalo byť pre teba podstatné. Ak máš v srdci túžbu pomôcť takýmto ľuďom, stačí mať otvorené a milujúce srdce plné Božieho Ducha. Ten ti už pošepne, ako to môžeš urobiť.

„Neodopieraj dobrodenie núdznemu, ak je to v tvojej moci urobiť." (Prísl 3,27)

1. Anna (milo).
2. Cení si.
3. Prvý človek.
4. Predmety.
5. Strýčko (inak).

Tajomstvo ukryté v ulite

Pre ľudí, ktorí sú v núdzi, je veľmi dôležité, aby nestrácali .....(?). To im dáva zmysel žiť ďalej a hľadať cestu, po ktorej kráčať. Ak chceš zistiť slovo, ktoré je potrebné doplniť do vety, musíš vyplniť slimáčikov domček. V označených políčkach odhalíš tajomstvo.

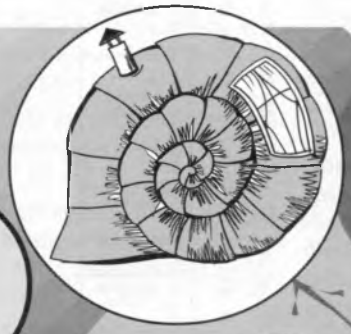

Hľadá sa domov

Nájsť ozajstný domov je pre niekoho veľmi ťažké. Ak chceš spolu s myškami pomôcť slimáčikovi Slimkovi, vydaj sa spolu s ním hľadať nový domček.

Domáca úloha pre šikovných

Možno sa ti niekde v tráve podarí nájsť opustenú slimačiu ulitu. Tú si potom doma poriadne vyumývaj (ocko ti ju môže aj vyleštiť alebo nalakovať). Potom vezmi plastelínu a vymodeluj slimáčika Slimka. Na chrbát mu potom pripevni pripravenú ulitu. A šťastný Slimko je hotový. Keď sa budeš večer modliť, spomeň si aj na tých, ktorí tiež potrebujú nájsť svoj domov.

Pozor! Pri každom krížku - križovatke si musíš zvoliť správny smer.

Myšky už zažili, že život bez domova je ťažký a smutný. Preto novému kamarátovi pomáhajú nájsť nový byt.

OSEMSMEROVKA

P	V	CH	L	A	P	E	D	A	R	H	R	Í
M	R	R	N	O	E	A	A	V	T	I	P	L
H	N	E	V	R	D	R	N	T	E	N	O	S
A	C	N	Z	E	A	I	O	E	A	R	Z	A
N	T	E	I	I	N	S	T	V	L	M	E	H
B	T	R	T	M	D	Ý	I	O	I	M	A	A
A	K	P	A	K	T	E	R	S	O	N	N	N
R	N	S	R	M	T	T	N	S	T	Ó	A	S
H	A	E	E	O	E	O	L	T	D	A	Z	Š
L	P	T	R	M	S	N	I	A	K	S	A	S
A	M	I	E	V	E	B	T	L	O	M	R	T
S	S	E	E	Č	S	N	A	D	A	A	E	R
M	I	T	N	R	A	M	O	N	L	V	T	A
A	A	I	Á	S	S	M	N	E	K	O	V	K
R	C	S	V	T	A	E	R	O	S	A	N	T
A	I	V	V	R	L	B	N	A	T	O	CH	O
P	P	O	O	A	T	K	A	R	O	T	O	R
R	O	P	O	CH	O	D	I	T	A	L	P	A

Legenda: ANÓDA, ASTÁT, ATAMAN, ATRAMENT, CENA, DVERE, EZOP, HANBA, HLAS, HNEV, HRAD, CHLAP, CHREN, IDOL, KLAMSTVO, KRIEDA, KVET, LONO, MAČETA, METRO, MIER, NAZARET, NEKOV, NERV, OCHOTA, OKNO, OPICA, OSVETA, OVCA, PANEL, PARA, PISÁR, PLAT, POCHOD, PREZIDENT, PROSBA, RASISTA, REPA, ROSA, ROTOR, ROVINA, SABAT, SALTO, SEMENO, SLNEČNICA, SNAHA, SNEM, SODOMA, SONET, STRACH, ŠAMAN, TIARA, TONA, TRAKTOR, VETVA, VIETOR, VTIP

Tajničku osemsmerovky tvorí 28 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky. Riešenie z čísla 19: **„Čím je duša v tele, tým ú kresťania vo svete."**

HOROSKOP

Čo vás čaká a neminie?

Škola beží v plnom prúde, ale mysle všetkých sú upriamené na koniec decembra. Ale po smiechu prichádza plač a tak aj úsmev zimných prázdnin môže veľmi rýchlo zmrznúť, ak sa ťa zima opýta, čo si robil v jeseni. A ty nebudeš mať tú správnu odpoveď: No predsa poctivo a tvrdo študoval :-))).

Pomaly sa blížia sviatky, ktoré sú charakteristické nielen belobou všade okolo, ale ja silným prievanom v peňaženke. Ak si však chcete ušetriť aspoň nervy a čas, skúste na blízkych myslieť skôr, než v posledný týždeň. A ak sa bojíte, že deti vášho "ježiška" nájdu, odložte ho u susedov.

Máte v zásobe z minulého roka náhrobné kahance a umelohmotné kvety? Ak nie, tak čoskoro začnú najrôznejšie akcie, ako vám predať práve ten tovar od toho výrobcu a v tom hyper- super- normalmarkete. Buďte ostražitý a pamätajte: Zosnulí potrebujú skôr modlitbu, než kahanec.

(jégé)

Prečistá Panna Mária, v nebi korunovaná, vypros ...

/dokončenie v tajničke/.

Pomôcky: noir, koir, ALU	Sprievod	1. časť tajničky	Masa ľudí	Zvlnená textilná látka	Podnik zahraničného obchodu		2. časť tajničky	Hmotnosť obalu
Opera Rimskeho - Korsakova						Starší, skr. / Latinský preklad Biblie		
Zotročila								
Súpis majetku								
Ukazovacie zámeno			Talianska rieka / Mužské meno					
Japonská lovkyňa perál				ŠPZ Prahy / Pohrebná hostina				Mužské meno
	Pražský kardinál / Cierny, po franc.				Pozdrav Rimanov / Vniknutie			
Nezabávaj						MPZ Holandska / Predpona pre rovnaký		
Získam čiernu farbu								
Kód indickej rupie				Miestnosť v dome				
Hebrejské ženské meno				Kokosové vlákno				

Autor krížovky: Vlado Komanický z Humenného. Riešenie tajničky z čísla 19: **„... jasnejšie ako reč slov."**

OPRAVA: Riešenia z č. 18/2004
Krížovka: „...K svojmu Synovi priveď nás"
Osemsmerovka: „Život nie je užitočný, keď nežijeme v Bohu."

Ospravedlňujeme sa a ďakujeme za pochopenie.

ROZHLAS

Rádio Vatikán: FM 93,3 MHz, MW 1530-AB kHz, SW 4005 kHz, Intelsat 325,5 East (Atlantik); 05:25-05:40; 19:45-20:00 - slovensky; 05:10-05:25; 19:30-19:45-česky

Slovenský rozhlas: Nedeľa: **Rádio Devín**: 8:05-9:00 Hudba, život, viera; 18:00-18:30 Slovo pre veriacich i neveriacich; **Rádio Slovensko**: 9:30-10.30 Kresťanská nedeľa (liturgia); Pondelok: **Rádio Slovensko**: 19:20-19:50 Frekvencia M (relácia pre mládež); 20:05-22:00 Cesty (náboženské spektrum); Štvrtok: **Rádio Slovensko**: 19:20-19:30 Rádio Vatikán

Rádio LUMEN - 16.00 – **Po** - Staré ale dobré; **Ut** – Folkparáda; **St** – Oldieparáda; **Št** – Gospelparáda; **Pi** – Top 15; **So** - Piesne na želanie; **Ne** - Piesne na želanie. **18.00 Po-Ne** – Svätá omša – Emauzy. **19.00 - So** – Ruženec pre Slovensko. **20.30 - Po** – Študentské šapitó; **Ut** – Duchovný obzor; **St** – Lupa; **Št** – História a my; **Pi** – ÚV hovor. **20.30 - So** – Od ucha k duchu

Krátke správy: denne o 0:00, 6:00 (avíza), 7:00, 8:00; v pracovné dni aj o 9:00, 10:00, 11:00, 13:00, 15:00 hod.
Ranné chvály: 5:45 h.; **Anjel Pána** : 12:00 h.
Čo vy na to: v pondelok až sobotu o 14:00 h.

Program je pripravovaný v spolupráci s jednotlivými redakciami.

Pondelok 11. 10. - Svätý apoštol Filip, jeden zo siedmich diakonov. Menlivé časti z pondelka. Flp 2,12-16a, zač. 241; Lk 6,24-30, zač. 25.

Utorok 12. 10. - Svätí mučeníci Probus, Tarach a Andronik. Náš prepodobný otec Kozma Jeruzalemčan, majumský biskup a tvorca kánonov. Pamiatka nášho svätého otca Martina Milosrdného. Menlivé časti z utorka. Flp 2,16b-23, zač. 243; Lk 6,37-45, zač. 27.

Streda 13. 10. - Svätí mučeníci Karpos, Papyl a Agatonika. Menlivé časti zo stredy. Flp 2,24-30, zač. 243; Lk 6,46-7,1, zač. 28.

Štvrtok 14. 10. - Svätí mučeníci Nazarios, Gerbasios, Protasios a Celzius. Naša prepodobná matka Paraskeva Trnovská. Menlivé časti o prepodobnej Paraskeve. Čítania radové: Flp 3,1-8, zač. 244; Lk 7,17-30, zač. 31. Prepodobnej: Gal 3,23-29, zač. 208; Mt 25,1-13, zač. 104.

Piatok 15. 10. - Náš prepodobný otec Eutymios Nový. Svätý prepodobnomučeník Lukián, presbyter veľkej Antiochie. Menlivé časti z piatku. Flp 3,8-19, zač. 245; Lk 7,31-35, zač. 32.

Sobota 16. 10. - Svätý mučeník Longín Stotník. Menlivé časti zo stredy. 2 Kor 1,8-11, zač. 168; Lk 5,27-32, zač. 20.

Nedeľa 17. 10. - Dvadsiata nedeľa po Päťdesiatnici. Svätých otcov siedmeho ekumenického snemu. Svätý prorok Ozeáš. Svätý prepodobnomučeník Andrej Krétsky. Radový hlas je tretí, radové evanjelium na utierni je deviate. Predobrazujúce antifóny. Blaženstvá. Tropár z hlasu a o Otcoch, kondák z hlasu, Sláva: kondák o Otcoch, I teraz: podľa predpisu. Prokimen, aleluja a pričasten najprv z hlasu a potom o Otcoch. Čítania nedeľné: Gal 1,11-19, zač. 200; Lk 7,11-16, zač. 30. O Otcoch: Hebr 13,7-16, zač. 334; Jn 17,1-13.

LITURGICKÝ SLOVNÍK

Vzkriesenie – je názov utierne na Veľkonočnú nedeľu – Paschu. Začína sa sprievodom okolo chrámu, samotná utiereň sa začína pred zatvorenými dverami chrámu, pokračuje vstupom do chrámu, veľkou jekténiou a veľkonočným kánonom. Počas veľkonočných stichýr je bozkanie evanjeliára a sv. kríža a po dvoch zvyčajných jekténiach je veľké prepustenie s krížom podľa veľkonočného poriadku.

Začalo – je predpísané čítanie na bohoslužbách, hlavne na božskej liturgii. Evanjeliá sú podelené na začalá tak, že sa v každom evanjeliu začína nové číslovanie. Matúš ma 116, Marek 72, Lukáš 114 a Ján 67 začal. Skutky apoštolov a listy apoštolov sa číslujú spolu a majú 335 začal. Dôležité začalá sa počas liturgického roka čítajú aj viackrát.

Zástava – je predmet obdĺžnikového tvaru. Je vyhotovená z jemnej látky. Na obidvoch stranách je ozdobená ikonami. Je pripevnená na priečnom ramene, ktoré sa zavesí na žrď. Byzantský obrad ju užíva od čias cisára Konštantína Veľkého. Používa sa počas cirkevných sprievodov.

Spracovali: Anna Porhinčáková
Vojtech Boháč

Pondelok 18. 10. - Svätý apoštol a evanjelista Lukáš. Predobrazujúce antifóny. Blaženstvá. Menlivé časti o apoštolovi Lukášovi. Čítania radové: Flp 4,10-23, zač. 248; Lk 7,36-50, zač. 33. Apoštolovi: Kol 4,5-9;14;18, zač. 260b, Lk 10,16-21, zač. 51a.

Utorok 19. 10. - Svätý prorok Joel. Svätý mučeník Varus. Menlivé časti z utorka. Kol 1,1-2.7-11, zač. 249; Lk 8,1-3, zač. 34.

Streda 20. 10. - Svätý veľkomučeník Artemios. Menlivé časti zo stredy. Kol 1,18-23, zač. 251; Lk 8,22-25, zač. 37.

Štvrtok 21. 10. - Náš prepodobný otec Hilárion Veľký. Menlivé časti zo štvrtku. Kol 1,24-29, zač. 252; Lk 9,7-11, zač. 41.

Piatok 22. 10. - Svätý apoštolom rovný Aberkios Divotvorca, hierapolský biskup. Menlivé časti z piatku. Kol 2,1-7, zač. 253; Lk 9,12-18a, zač. 42.

Sobota 23. 10. - Svätý apoštol Jakub, podľa tela Pánov brat. Predobrazujúce antifóny. Blaženstvá. Menlivé časti o apoštolovi. Čítania radové: 2 Kor 3,12-18, zač. 174; Lk 6,1-10, zač. 22. Gal 1,11-19, zač. 200; Mt 13,54-58, zač. 56.

Nedeľa 24. 10. - Dvadsiata prvá nedeľa po Päťdesiatnici. Svätý mučeník Aretas a spoločníci. Radový hlas je štvrtý, radové evanjelium na utierni je desiate. Menlivé časti zo štvrtého hlasu. Gal 2,16-20, zač. 203; Lk 8,5-15, zač. 35.

Pondelok 25. 10. - Svätí mučeníci a notári Marcián a Martyrios. Menlivé časti z pondelka. Kol 2,13-20, zač. 255; Lk 9,18-22, zač. 43. Utorok 26. 10. - Svätý a slávny veľkomučeník Demeter Myromvonný. Spomienka na veľké a hrozné zemetrasenie v Carihrade v r. 758. Menlivé časti o zemetrasení a o Demetrovi. 2 Tim 2,1-10, zač. 292; Jn 15,17-16,2, zač. 52.

Streda 27. 10. - Svätý mučeník Nestor. Svätá mučenica Kapitolína a jej otrokyňa Eroteida. Menlivé časti zo stredy. Kol 3,17-4,1, zač. 259; Lk 9,44-50, zač. 47.

Štvrtok 28. 10. - Svätí mučeníci Terencius a Neonilla. Náš prepodobný otec a tvorca kánonov Štefan Svätosávsky. Svätá mučenícia Paraskeva z Ikónia. Predobrazujúce antifóny. Blaženstvá. Menlivé časti o Paraskeve. Čítania radové: Kol 4,2-9, zač. 260; Lk 9,49-56, zač. 48a. 2 Kor 6,1-10, zač. 181; Lk 7,36-50, zač. 33.

Piatok 29. 10. - Svätá prepodobná mučenica Anastázia. Náš prepodobný otec Abramios Zatvárateľ. Odchod do večnosti nášho prepodobného otca Abramia, rostevského divotvorcu. Menlivé časti z piatku. Kol 4,10-18, zač. 261; Lk 10,1-15, zač. 50.

Sobota 30. 10. - Svätí mučeníci Zénobios a jeho sestra Zénobia. Menlivé časti zo soboty. 2 Kor 5,1-10a, zač. 178; Lk 7,1b-10, zač. 29.

Nedeľa 31. 10. - Dvadsiatadruhá nedeľa po Päťdesiatnici. Svätí apoštoli Stachys, Amplias a spoločníci. A svätý mučeník Epimach. Radový hlas je piaty, radové evanjelium na utierni je jedenáste. Predobrazujúce antifóny. Blaženstvá. Menlivé časti z piateho hlasu. Gal 6,11-18, zač. 215; Lk 16,19-31, zač. 83.

Pondelok 1. 11. - Svätí divotvorcovia a nezištníci Kozma a Damián. Blažený hieromučeník Teodor, mukačevský biskup. Liturgické rúcho svetlé. Antifóny predobrazujúce. Menlivé časti z 1. novembra: o nezištníkoch a o hieromučeníkovi. Čítania: nezištníkom: 1 Kor 12,27-13, 8a, zač. 153; Mt 10,1; 10,5-8, zač. 34b. Hieromučeníkovi: Hebr 4,14-5,6; zač. 311; Lk 12,32-40; zač. 67.

Utorok 2. 11. - Svätí mučeníci Akindyn, Pegasios, Aftonios, Elpidéfor a Anempodist. Pamiatka zosnulých. Liturgické rúcho tmavé. Antifóny každodenné. Menlivé časti zo služby za zosnulých. Čítania radové: 1 Sol 1,6-10; zač. 263; Lk 11,1-10, zač. 55. Za zosnulých: 1 Sol 4,13-17; zač. 270; Jn 5,24-30; zač. 16.

Streda 3. 11. - Svätí mučeníci biskup Akepsimas, presbyter Jozef a diakon Aitalas. Založenie chrámu svätého veľkomučeníka Juraja v Lyde, kde je uložené jeho úct. telo. Liturgické rúcho pôstnej farby. Antifóny každodenné. Menlivé časti zo stredy. 1 Sol 2,1-8; zač. 264; Lk 11,9-13; zač. 56.

Štvrtok 4. 11. - Náš prepodobný otec Joanníkios Veľký. Svätí mučeníci Nikander, myrský biskup, a Hermaios, presbyter. Liturgické rúcho svetlé. Antifóny každodenné. Menlivé časti zo štvrtka. 1 Sol 2,9-14a; zač. 265; Lk 11,14-23; zač. 57.

Piatok 5. 11. - Svätí mučeníci Galaktión a Epistéma. Liturgické rúcho pôstnej farby. Antifóny každodenné. Menlivé časti z piatka. 1 Sol 2,14-20; zač. 266; Lk 11,23-26; zač. 58.

Sobota 6. 11. - Náš otec svätý Pavol Vyznávač, konštantinopolský arcibiskup. Liturgické rúcho svetlé. Antifóny každodenné. Menlivé časti zo soboty. 2 Kor 8,1-5; zač. 185; Lk 8,16-21; zač. 36.

Nedeľa 7. 11. - 23. nedeľa po Päťdesiatnici. Tridsiatí traja svätí mučeníci z Melitíny. Náš prepodobný otec Lazár Divotvorca. Liturgické rúcho svetlé. Radový hlas je šiesty, radové evanjelium na utierni je prvé. Antifóny predobrazujúce. Menlivé časti zo 6. hlasu. Ef 2,4-10; zač. 220; Lk 8,26-39; zač. 38.

Vojtech Boháč

SPOLOK SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

Spolok slovenských spisovateľov vyhlasuje druhý ročník celoslovenskej

LITERÁRNEJ SÚŤAŽE MARGITY DOBROVIČOVEJ

v oblasti duchovne orientovanej poézie. Súťaž je určená mladým autorom vo veku do 35 rokov.

Súťažné texty treba poslať do 15. decembra 2004 na adresu Spolok slovenských spisovateľov, Laurínska 2, 815 84 Bratislava 1. Príspevky zasielajte v 5 exemplároch v obálke s označením Literárna súťaž M. Dobrovičovej.

Vyhlásenie výsledkov sa uskutoční v júni 2005 v rámci podujatia venovaného pamiatke M. Dobrovičovej.

Mgr. art. Pavol Janík, PhD, predseda Spolku slovenských spisovateľov

Keď sa vám nechce do banky, príde banka k vám!

Osobný účet POSTKONTO SENIOR vám ponúka **novú službu** – doručovanie peňazí v hotovosti raz za mesiac k vám domov **zadarmo**.

DORUČOVANIE PEŇAZÍ DOMOV

NOVÁ SLUŽBA

postkontosenior

POŠTOVÁ BANKA

informujte sa:

osobne na každej pošte
1 612 obchodných miest

telefonicky
0850 111 666

elektronicky
www.pabk.sk